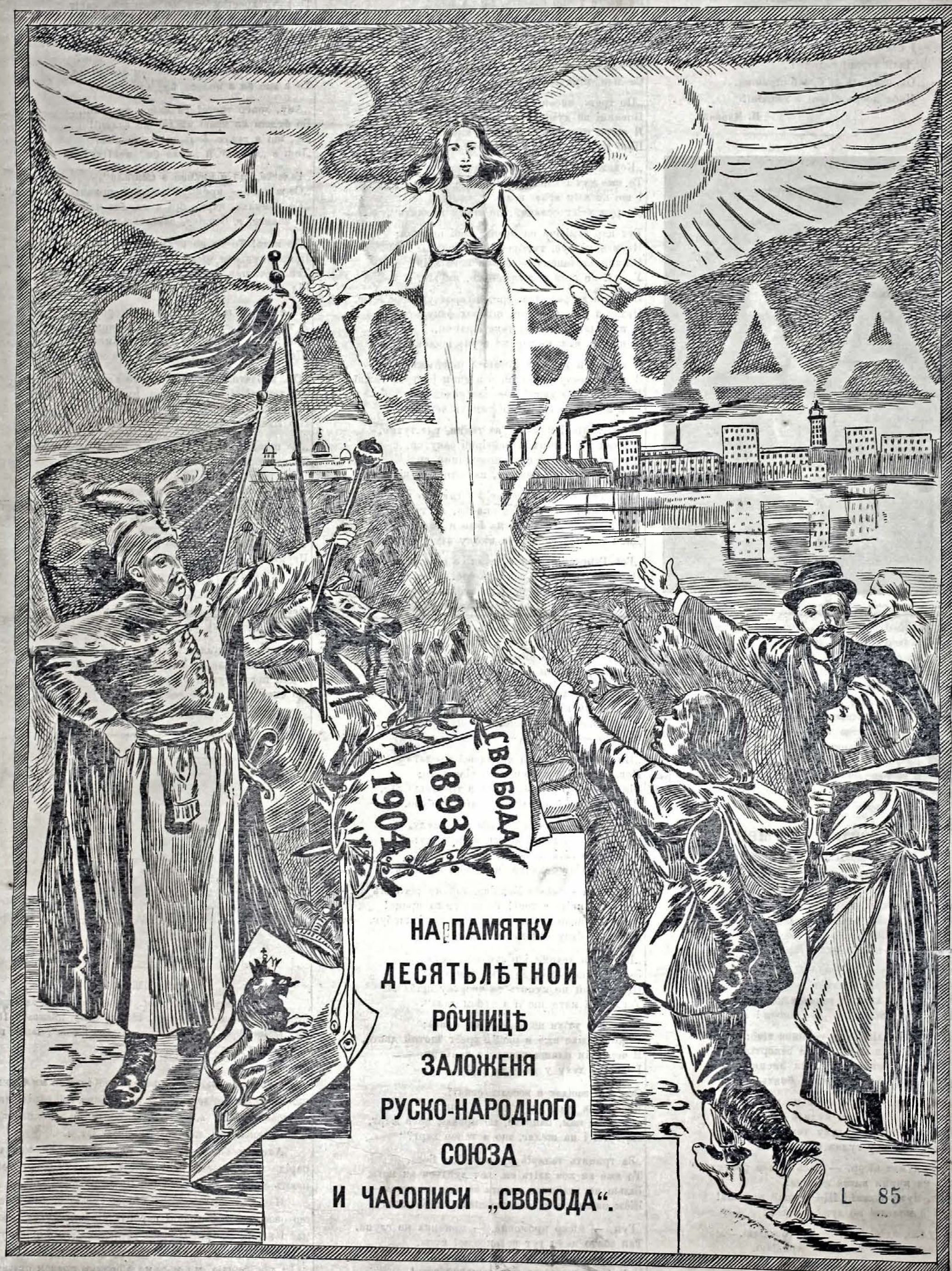

Красіві РУСИНИ Заморским БРАТАМ.

Не літа нам такі страшні,
 Як те, що старіє сі літа:
 Пригоди всякі нависні,
 Житє без ясного просвіту
 І без надій, і без добра, —
 Лихії тяжкі години!..
 Ох, старість не булаб страшна,
 Якби добра більш в Україні!

П. Мирний.

ІВАН ФРАНКО.

Імя сего славного пашого письменника звісне майже кождому Русини-Українцеві. Навіть селяне та малі діти знають его і залюбжи читать его твори. Іван Франко, хлопський син. Родив ся 1856 року в дрогибицькому повіті, в Галичині. Кінчив університет у Львові. Задає любови свого народу та любови „меншого брата“, перетерпів багато на своїм віку від чужих і від своїх, але не подав ся духом. Своїми незвичайними здібностями, непохитною, самостійною вдачею та своєю муравлиною працею виборов собі не лиш перше місце поміж своїми, але також зискав повагу у чужих так для свого імени як і для руского слова та всеї руско-української нації. Его дуже численні та різнородного змісту твори перекладають на різні європейські мови. Іван Франко є справді гордостію руско-української нації.

Цісар і игумен.

Баллада Августа Бірґера.

З німецького переклав Іван Франко.

Скажу вам, кохані, кумедну пригоду:
 Як був собі цісар, вибранець народу,
 І був ксьондз игумен, мав голос як дзвін,
 Думав, що вівчар був мудрійший як він.

Пан цісар у стужі та спеці бідує,
 Нераз у всій зброї в наметі ночує,
 Пе воду, з'їсть хліба й шматок ковбаси,
 А часто, то й голод і спрагу зноси!

Панотчик дбав ліпше за грішнее тіло:
 Йів смачно, спав мягко, коли закортіло;
 Мов місяць у повні, так щоким лиснять,
 А пуза три хлопи не в силі обнять.

Тож цісар з игуменом частенько мав драчку.
 Раз їхав він з військом кудись на воячку
 У літню спеку, в задуху таку —
 Игумен в ту пору гуляв по садку.

„Га!“ — думає цісар, — „ось думка розумна!“
 І зараз на кпини витає игумена:
 „Здоров, мужу божий! Що, дужий за двох!
 У пості й молитві не дуже ти зсох!“

„Вам нудно, здаєть ся, отак у безділю.
 Ану я вам працю маленьку приділю.
 Говорять, премудра у вас голова,
 Що чуєте, як росте навіть трава.“

„Так ось вам на ваші зубки без замішки
 Для розривки три невеличкі горішки:
 Від нині чверть року даю вам на те, —
 На сі три питання відповідь дасте!“

„По перше: коли я у княжім сенаті
 На троні засяду в цісарськім орнаті,
 Ви маєте точно сказати, не на жарт,
 Що я до гроша і до шеляга варт?“

„По друге: зрахуйте докладно й до річи,
 Коли конем можна всю землю оббічи —
 Ні більше, ві менше на хвилику, на дух!
 Се діло, міркую, вам легке як пух.“

„По третє, високоосвященний прелате,
 Повинні ви думку мою відгадати;
 Я щиро признаюсь, — лиш ключка одна,
 Щоб правди у ній не було ні зерна.“

„Колиж сі питання як слід не розсудити,
 То вже тут і хвилі игуменом не будеш,
 І ще по всім краю велю обвозити
 До рук хвіст ослячий, не віжки вложити.“

Тут цар сьміючи ся погнав собі шляхом;
 Игумен міркує, турбуєть ся з жахом:
 Ніякий злочинець — побий його хрін! —
 У суді не прів так тяженько, як він.

Він шле до раз, два, три, штирох університетів,
 Питає в раз, два, три, штирох факультетів,
 А що платив вадій і такс і данин,
 А питань сих доктор не вгриз і одиць.

В трівожі й турботі, ліниві й невестижні
 З годин ростуть днини, а з днин ростуть тижні,
 Ба й місяці з тижнів, — іде реченець!
 Вже й божого сьвіта не тямить чернець.

Він блудить і нудить раз тамки, раз тутки,
 В лісах і вертепах в найгірші закутки,
 Аж раз, як забив ся в нелюдяний яр,
 Його стрів Ганс Бендікс, кляшторний вівчар.

„Панотче, — рік Бендікс, — вам що за притика?
 Ви схудли, йй Богу, як скипка, як тика!
 Ой Боже, на вас бо нема вже й лица!
 Дане вам задав хто, чи кістку з мерця?“

„Гей Гансе мій любий, дане се страшенне!
 Пан цісар задумав закіпть собі з мене,
 І дав три горішки мені на зубки,
 Яких би й сам дідько не згряз залюбки.“

„По перше: коли він у княжім сенаті
 На троні засяде в цісарськім орнаті,
 Я маю точнісько сказати — не жарт! —
 Що він до гроша і до шеляга варт.“

„По друге: зчислить я повинен до річи,
 Коли йому кінно всю землю оббічи,
 Не більше й не менше на хвилику, на дух, —
 Се діло — він дума — легеньке як пух!“

„По третє, я бідний понад всі прелати
 Повинен ще й думку його відгадати;
 Він щиро признаєсь, — та в тім лише зло,
 Щоб правди й крихітки у ній не було.“

„А як сим питанням не дам я розсуду,
 То вже тут і хвилі игуменом не буду:
 Велить по всім краю мене він возить,
 До рук хвіст ослячий, не віжки вложити.“

„Се все? — сказав Бендікс, тай ну реготать ся.—
 Панотче, кпїть з того! Та що се за праця!
 Вдягніть мене в рясу, в свій хрест і клобук,
 Я вам розітну сей нетесаний сук.“

„Бо хоч я латини і в зуб не тямую,
 За те знаю добре, де раки зимують;
 Що вчений не купить за чвертку срібла,
 Того мені мати ще й з чубом дала.“

Игумен з утіхи аж скаче, аж плига;
 Ганс Бендікс вже в рясі і хрест злотий двига,
 В чернечім плащи визирає з каптура,
 І іде що духу у двір до царя.

Ось цар засідає в веселім сенаті
 Високо на троні, в короні й орнаті:
 „Скажиж нам, панотче, по правді, не в жарт,
 На гріш і на шеляг, що я тепер варт?“

„За трицять таларів продав Юда Бога,
 То вже ви хоч злігь ся, хоч дуйтесь як мога, —
 Більш як двацять девять за вас не ялось,—
 Жеж ринським ви менше цінні як Христос.“

„Гум, — цісар промовив, — причина не глупа,
 Тай збито нихи тут вельможної купа.
 І сам я ніколи, клянусь на честь,
 Не думав, що цісар так дешевий єсть!“

„Ну, отче, зчислить тепер точно й до річи,
 Як скоро конем мені сьвіт весь оббічи?
 Не більше й не менше на хвилю, на дух!
 Сей розлік, міркую, вам легкий як пух.“

„Мій пане, враз з сонцем в дорогу пусти ся,
 І все в однім кроці з ним рівно держи ся,
 То ручу хрестом сим, об'їдеш весь сьвіт
 За двацять чотири години як слід.“

„Га, га! — сьмієсь цісар, — не згірший погонич!
 А коням на попас ні хвилі не зволиш?
 Коли би та як би сим кроком все йшло,
 То в нас би з полови все злото було.“

„Ану, тепер третє! Та майсь на обаці,
 Бо будеш по краю чвалав на селяці!
 Ну, що я гадаю фальшиве наскрізь?
 Лиш з „як би“ й „коли би“ мені тут не лізь!“

„Гадаєте, що я игумен з Санґалі?“
 „Се-ж так! — крикнув цісар — признає вся сая“,
 „Се помилка, царю, без чуда, без чар,
 Бо знайте, я Бендікс, санґальський вівчар.“

„До ката! То ти не игумен з Санґалі?“
 Покрикнув пан цісар, здригнула вся сая, —
 Тай зареготав ся. — „А то мені зух!
 Від днесь ти игумен, а вже не пастух.“

„Я дам тобі перстїнь і дам патерицю,
 А твій попередник гайда на ослицю!
 Най іде по краю, най знає й спімне,
 Що де хто не сїяв, там най і не жне!“

„Ой, вибачте, царю! Та все те химери!
 Яж темний, і що ті літери, нумери,
 Не тямлю! Латини ні бе аві ме!
 Що йвась не навчив ся, те йван не спійме.“

„То шкода й жаль дуже, мій Бендіксе йваську.
 Та випроси иньшу якусь собі ласку.
 Нас втіпив твій дотеп веселий на мить,
 Тож най наша вдяка й тебе звеселить.“

„Мій царю, потреби мої не цікаві.
 Та як ви на правду на мене ласкаві,
 То я собі плату благаю одну:
 Игуменом всю ви даруйте вину.“

„Га, браво! Як бачу, то я тебе, Іване,
 І розум і серце — усе бездоганне!
 Игумену прогріх дарую отсей,
 Тобі-ж у додатку ще дам привілей.“

„Игумену з Санґалі знак царської власти:
 Ганс Бендікс не ме вже овець його пасти,
 І най його йгумен в мисль наших велінь
 До смерти за дармо годує. Амінь!“

Львів, д. 15. листопада 1903.

ІВАН СТЕШЕНКО.

Іван Матвієвич Стещенко, род. 1873 р. в Полтаві на Україні.
 Вчив ся на Київській університеті. Написав драму „Мазепа“, 1899
 року видано збірку его поезій п. з. „Хуторні Сонети“. Також пере-
 клав „Метаморфози“ Овідія.

Спостерегаючи рух всесвітньої історії ми бачимо,
 що має міцну підставу для неумирання той нарід, який
 вступає в ХХ. в. з ясними ознаками інтелігенції:
 з письменством, штукою, наукою і т. і.

Але ще більший ґрунт для неумирання має той
 нарід, якого члени самі стають інтелігенцією, всту-
 пають в усесвітне коло борців за людські ідеали.

Наша вітчизна має в ХХ. віці і свою інтелігенцію,
 що особливо в Галичині виросла в певну духову силу,
 має і нарід, що поволи стає інтелігенцією і нічим уже
 не може бути спинений в своєму розвитку.

Одже думаю, ми можемо з повним правом сказати,
 що як „ще не вмерла Україна“, то при таких даних
 і не вмере ніколи!

Київ, 9. вересня, 1903.

Іван Стещенко.

На про! Без ляку і зневіри —
За правду, волю й рідний край!
Бо завзяли ся бузувіри
Народ наш винищити вкрай.

Повсюди чад, а ворог лютий
Пекольні бенькети справля,
Гнитить наш мозок некутий
І точить сили, наче тля...

Хоч мало нас, та напша сила
Росте у правді наших дум —
Понесемо-ж ми гордо, сміло
На вражий регіт і на глум

Новий послом живого слова.
В йому не пагуба стара,
А світло лагоди, любови,
Братерства, волі та добра...

М. Старицький.

М. П. СТАРИЦЬКИЙ.

Михайло Петрович Старицький, дідич, род. 1840 р. в Кішшинях, в Полтавщині, на Україні. Вчив ся в Київському університеті. Писав поезії, драматичні твори, оповідання, повісті і романи. Він основав першу українську театральну групу. Помер 27. цвітня 1904. року у Києві. Похорон був величавий. Домовину его несли молодіж, студенти, семінаристи. Над могилою промовляли А. Боваленко, Ів. Стещенко, Гр. Коваленко, Мик. Лисенко, студент Ільченко і другі. З смертю Старицького втратила Україна одного з найліпших своїх синів, котрий закликав своїх братів до праці словами:

„Най кат жене, а ви любіть
Свою окрадену родину, —
І за неї сили до загину
І навіть душу положіть!“

ІВАН ЛЕВИЦЬКИЙ (НЕЧУЙ),

ветеран українського письменства. Его гарні твори звісні кожному інтелектуальному Українцеві.

В шістдесятих роках в літку студент київського університета Павло Радюк скінчив курс і приїхав до свого батька, полтавського дідича, на вакації в його село Журбані. Павло приїхав до дому, убраний в народне убране, в чорну свиту, в вишивану сорочку ще й підперезаний червоним „одеським“ поясом. На веранді, густо обвитій виноградом, саме пили вечірний чай. Мати дуже стривожилась, побачивши на сині мужицьку свиту.

За чаєм батьки й гості розговорились. Молодий студент почав оповідати за нові тоді демократичні й гуманістичні ідеї, що саме тоді заворушились в головах студентів, та за національне відроджене й за давню історію України. І нове убране, і нечувані тоді ідеї дуже здивували й збентежили батьків. Палкий на вдачу Павло цілий вечір говорив про свої нові пересвідчення, аж розпалив ся. Після вечері він ліг спати, але був такий знервований, що й сон його не брав.

Ніч була душна, жнивяна. Духота в покоїчку стояла, як у день. Подушка пекла в голову. Павло вийшов в садок на прохолоду, але і в садку під гилем було душно. Перебігши через садок, а далі через вигон, він пішов на степ.

Зорі пишню сiali на темному небі. Небо ніби зоряним шатром крило степ. Метеори раз-у-раз ніби сипались з неба, неначе небо кропило землею іскрами. Павло йшов далі в степ якось несвідомо, шука-

ючи прохолоди. Мрії заворушились несамохоть. Він задумавсь.

І от по степах, перед його очима, неначе заворушились і промайнули на конях якісь невідомі дикі орди, потім пересовувалась силенна вижка Батієва татарська орда з чередами, з гарбами, з верблюдами, а потім він неначе на свої очі бачив, як заворушились і розлетілись по степу соколами та орлами українські козаки... От ніби перед його очима басували степові коні, а на конях сиділи гетьмани, лицарі, а за ними вигравали на баских конях козаки, ворушились як море філями. Манячили їх червоноверхі шапки, блищали кунтуші. І оступались дикі орди геть, падали пляхоцько-польські голови. Козаки своїм і ворожим трупом устеляли степ, поливали його кровю, засипали кістками. Потім по степах ніби полізло й посипалось московське військо...

Перед світом яснійше заблищали зорі, яснійше заблищали метеори. Павлови уявлялось, що степ розстелявся весь суспіль червоний від крові, весь устелений трупом, укритий гайворонами та орлами, засипаний українськими кістками, неначе трава й квітки по степу вирости, поливані українською кровю, а не дощами...

Мрії так ясно малювали перед Павлом страшні картини минувшини, що він якось несвідомо подививсь, чи не хлюпаєть ся кров під його ногами.

Але то була не кров а роса, що падала з прохолодного неба на розпечений степ. Крайок неба на обрії почав червоніти. На степу було тихо-тихо, аж мертво, неначе все що живе в піднебесі вимерло або замерло в дрімоті. Тільки червонястий крайок неба натякав на життя, давав надію, що от-от незабаром усе прокинеть ся й оживе.

І незабаром небо заясніло пишними веселими кольорами. І в молодого Радюка одразу виникла думка весела, радісна, що й рідна Україна колись оживе й прокинеть ся, і знов над нею засяє сонце правди, вольної волі, вольного розвитку духа, вольної просвіти, і кривди над нею вицезнуть, як зникала чорна ніч від ясного дня.

„Хмара“, 1874 р., ст. 166.

Іван Левицький.

ВАСИЛЬ НАГІРНИЙ,

організатор многих руских товариств, пр. тов. „Народна Торговля“, „Дністер“, „Руский Кредитовий Союз“, „Народна Гостиниця“, „Сокіл“, робітничого товариства „Зоря“, „Ремісничя Бурса“ і других.

В. Н. дуже діяльний чоловік. Більшість економічних руских інституцій повстала за его починам або радою. Крім сего В. Н. займає різні уряди майже у всіх руских товариствах у Львові та бере в них живу участь. Свого часу видавав часопис для народа „Батьківщина“.

Не ждїм на чужу поміч, хочайби і найсильніших сего сьвіта; — віруймо в свою власну силу, працюймо самі, а Бог нам допоможе.

Львів 22. IX, 1903.

В. Нагірний.

МЯСИЦІ.

Враже паньство бенькетує,
Від гульні двори трясуть ся.
Ляжуть ся морем славні трунки,
Від потрав столи аж гнуть ся.

З нужди плачуть хлопські діти,
Сум тиняєсь попід стріхи.
Тут розпуки сьпів лунає
І конає луч утіхи.

Чомже із розпуки тої
Не займеть ся грім пожару
І криваво не розідре
Сьвітової кривди хмару?

Чомже ті безсильні сльози
Не знімуть ся раз потопом
І в останне вже не змиють
Межі між панами й хлопом?

Болонія, 30. січня, 1904.

Ярослав Веселовський.

НАТАЛІЯ КОБРІНЬСКА,

галицька письменка. Она перша відїзвлась в Галичині до руского жіноцтва з покликком до просвіти та організувала жіночі товариства. Враз з О. Пчілкою видала жіночий альманах п. з. „Перший Вінок“.

ПОСЕСТРИ!

„Будіть ся Сестри, ставайте до праці за-для своєї і народної свободи!“ — Се мій поклик від 1884 р. до руського жіноцтва.

Той поклик не переходив безслідно. Ради него засновало ся в Станіславові перше жіноче товариство для просвіти і дало почин до засновку таких же товариств у цілій Галичині.

Пішли петиції до державної ради о вступ жінкам до університету. Зачали засновувати ся захоронки для дітей, аби дати полекшу зарібним жінкам і недопущати до винародовлення Русинів в самім корені.

Крім того інтелектуальне руске жіноцтво зачало займатися промислом нашого сільського жіноцтва. Але на жаль він як скрізь не міг видержати конкуренції з виробами фабричними. Тому то гарні і артистичні ручні вироби нашого жіноцтва нерозходили ся і не покривали накладу праці.

Ось чому відзиваю ся до Вас Сестри, що покинуть свою батьківщину за-для кусника хліба і поплили за широке море.

Незабудьте на свій рідний край, на свої полішені сестри! Не зривайте з ними зносин і помагайте їм о скільки Вас на те стане. — Завяжуть жіночі товариства „Промислової Помочи“, аби створити ринок збуту для ручних виробів нашого жіноцтва. Сим піднеслибсьте дійсно дрібний промисл наших жінок і оригінальні, нові мотиви руської стосованої штуки вивели на широкий сьвіт попиту і збуту.

Помагайте і тим жінкам, що так само як Ви, були примушені лишати свій край і шукати зарібку за морем.

Ви певно і самі відчуваєте далекосяглість таких організацій, як взагалі потребу підмоги Вашим Сестрам в Америці і ріднім краю, бо Ви все таки діти Матери Руси-України.

Наталія Кобринська.

ГР. КОВАЛЕНКО, український письменник.

- Н і ч. -

В час минулий, романтичний
Нам сьпівали поетично
Про ніч тиху, місяць, зорі,
Про могили, Дніпро, море;
Карі очі, стан дівочий,
Дивні чари тиї ночі....
Як русалонька купалась, —
Комісара не боялась....
І в степу нічних див
Сьвист машини не будив.

Відьма ще корів доїла.
Знахорка даннем поїла.
Яга-Баба дітий їла.
І бактерія не сьміла
Катувати наше тіло.
Маларійної біди
Ми не ждали од води!

У поемах, у романах
Як зоря, краса — кохана
Козаченька дожидала,
Цілу ніченьку не спада.
Так багато романтизму —
Не боялась ревматизму:
По над ставом ішла,
Палке серце несла.
А він був герой всесвітний,
І завзятий, і привітний.
Гуляв степом і морями
За своїми ворогами.
Немав страху, ані горя,
Чи то гори, чи то море:
Вискакував із біди,
Як та гуска із води.

Чорні уся і чуприна
І жупан із кармазини;
Карі очі, чорні брови,
Мідні зуби (чорт ма' й мови
Про дантиста!) — до дівчини
На всю ніч він полинув.
Добрі нерви він мав,
Неврастенії не знав.

Гей минули тієї ночі —
Хоч ти хочеш, хоч не хочеш.
А за те-ось на вітку
Маєш ніч, хоч не тиху,
Маєш ніч — повну лиха,
Все ідкого та нудного,
Все щоденного, дрібного.
(Од великої біди
Боже — Спасе одведи!)

Сіра мгла, як павутина
Без просвітку, без одміни.
Без громів і без сили.
Цілий світ — як могила.
І нам всім лиш те мило,
Щоб і в день і в ночі
Нам лежати на печі.

У нас відьми — тепер шпиги,
Комісари — то шуліки.
Нас повили не тумани,
А тяжкі — важкі кайдани.
І просвітку нема.
Наша ніч — се тюрма.

Зм'яї, гади і вамоїри
Та й усякі хежі звіри, —
Вся та погань наплодилась,
Що бабам давно ще снилась.
Ми спимо, а в ночі
Завивають сичі.

Нам відомо з гігієни
(Миж тепера вже учені!)
Що спане без упину
Нас веде до загину,
Відбирає наші сили.

(Не допоможе й кадило,
Коли бабу сказило).
Годі, годі вже спать!
Гей пора вже вставать!

Чернігів, 1903.

Гр. Коваленко.

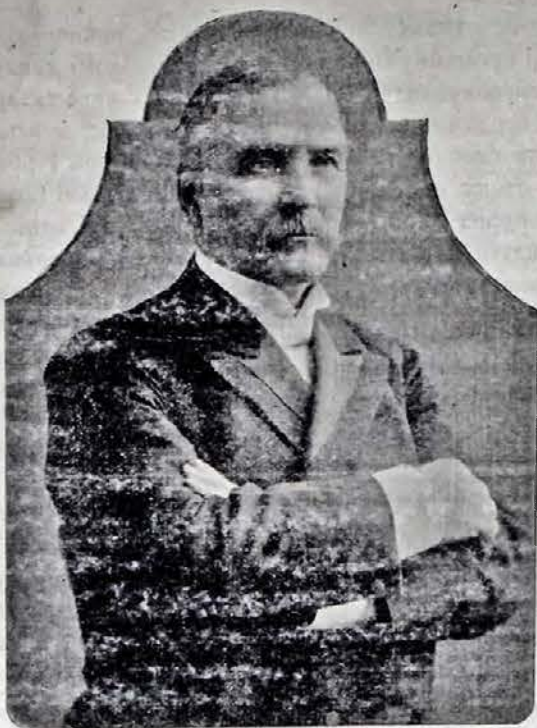
МИХАЙЛО ПАВЛИК,

ветеран руського письменства. М. П. оден з тих, що за проводом пок. М. Драгоманова пішли новим шляхом і, як звичайно в таких разях буває, мусіли немало перенести від своєї таки суспільности.

Сего року минає 30 літ від коли М. П. став працювати на літературнім і політичнім полі. Прихильники М. П. заходять ся тепер коло видання творів ювілята для пошановання ювілею його діяльности.

М. П. інтересував ся також життям американських Русинів. Написав для них „Народний рух австроугорських Русинів“, свого часу писав дописи до „Свободи“, переписував ся з деякими тутешніми Русинами а в „Товаришу“ помістив досить широку розвідку про тутешних Русинів в перших літах нашої імміграції.

М. П. працює тепер над впорядкованем творів пок. Мих. Драгоманова.

*З цілим світом братаймося,
Ласточка в руки не даймося.
М. Лисенко*

МИКОЛА ЛИСЕНКО

найбільший і найплодовитий наш композитор, надіслав свою фотографію з повисшим двостихом:

„З цілим світом братаймося,
Ласточка в руки не даймося“.

Се справді дуже гарні і глибокої мисли слова.
Як звісно, вся Русь-Україна святкувала минулого року величаво 35-літній ювілей его діяльности.
Підчас концерту, котрий відбудеться в часі Конвенції „Союза“, будуть між инчими співати також деякі его пісні.

МИКОЛА ІВАНОВИЧ ВОРОНИЙ,

родив ся 1871 р. на Україні. Вчив ся у Львівськ. університеті, в Галичині. Се артист українського театру.

Л Я Х І В К А.

(Застольна пісня).

Випемо, випемо
Та всіх Ляхів випremo
Геть за Сян;
Зборемо, зборемо
Та землю з'оремо —
Власний лан!

Чарочки дзін-дзін,
Випем — тай амінь,
Потім буки в руки —
Згинь, Ляше, згинь!

*

Годі нам, годі нам
Потурати злодіям —
Тим Ляхам;
Бідоньки, бідоньки
Чинять сі сусідоньки, —
Кривда нам!

Чарочки дзін-дзін,
Випем — тай амінь,
Потім буки в руки —
Згинь, Ляше, згинь!

*

Сонечко, сонечко,
Виглянь у віконечко,
Привітай
З волею, з волею,
З таланом та долею
Рідний край!

Чарочки дзін-дзін,
Випем — тай амінь,
Потім буки в руки —
Згинь, Ляше, згинь!

Микола Вороний.

Чернігів, 9. падол. 1903.

МОДЕСТ ЛЕВИЦЬКИЙ, молодий український писатель.

Не цураймо ся, люде, ніякого громадського діла:
чи соцьким виберуть, чи дорогу гатить, чи на варті
стояти — все для громадського добра потрібне.

І билинок жменька займеть ся — дасть тепло,
може й багате розпалить...

Нате-ж і мсю билинку.

Може здасть ся...

Модест Левицький.

БОРИС ДМИТРОВИЧ ГРИНЧЕНКО (Василь Гайченко, Іван Перекотиполе).

Вільна мова — то основа
Дужого життя;
Де вімуть, — недугують,
Гинуть без чуття.

Борис Грінченко.

Родив ся 1863 р. на хуторі Вільховий Яр, Харківського повіту на Україні. За 10 років був народним учителем. Пише поезії, оповідання, романи і драматичні твори. Деякі его писання були друковані в „Свободі“ давнішими роками.

М. КОЦЮБИНСЬКИЙ

оден з молодших талановитих українських писателів.

Х М А Р И.

Коли я дивлюсь на хмари, ті діти землі і сонця,
що знявшись високо, все вище і вище мандрують
блакитним шляхом, мені здасть ся, що бачу душу
поета.

Я впізнаю її. Он пливе чиста і біла, спрагла не-
земних розкопів, прозора і легка, з золотим усміхом
на рожевих устах, тремтяча бажанем пісні.

Я бачу її. Велика і важка, повна туги й невилпа-
каних сліз, вагітна всіми скорботами світа, темна од
жалю до нещасної землі, вона клубочить ся чорними
хвилями, важко дихає переповненими грудьми, ховає
лице од сонця і гірко плаче теплими слезами, аж
поки не стане їй легше.

Я знаю її. Вона. Неспокійна, вся насичена огнем,
вся палаюча великим і праведним гнівом. Мчить ся
спалено по небу і підганяє ліниву землю золотою різ-
кою... Вперед... вперед... швидче... разом з нею...
в мільон раз швидче в повітрі... і гукає так, щоб всі
почули, щоб ніхто не спав, щоб всі прокинулись...

Я розумію її. Вічно невдоволена, вічно шукаюча,
з вічним питанням: „на що? до чого?“ — вона спу-
стила сірі крила над землею, щоб не було видко сонця.

щоб потопала в тінях земля — і сіє дрібну мряку суму...

Поете, я не дивуюсь, що любиш хмари.

Але я співчуваю тобі, коли з тужливою заздрістю стежиш за хмаркою, що тоне, розпливається і гине в блакитній пустелі....

М. Кацюбинський.

18. X. 1903, Чернівці.

ОЛЕНА ПЧІЛКА, (псевдонім).

Звісна українська письменниця. Враз з Н. Кобринською видала „Перший Вінок“, жіночий альманах.

З нагоди видання ювілейного числа „Свободи“ надіслала нам Олена Пчілка збірку українських віршів з відповідною допискою:

„В редакцію „Свободи“ для заокеанських Братів-Українців, посилає Олена Пчілка українські вірші, що вона збирала на Волині, близько Галичини.

Київ, 1903 р.

Олена Пчілка.

ЕВГЕНІЯ ЯРОШИНЬСЬКА, молода буковинська письменниця.

ДО РУСКИХ ЖІНОК В АМЕРИЦІ!

Дорогі сестри! Насамперед прийміть мій щирий, сердечний привіт з рідного краю. Тяжка доля спонукала вас лишити все миле, дороге, покинути вітчизну, та шукати добра за морем. З пекучим горем, з болем серця працювали ви рідний край, в надії, що на чужині знайдете вам збіг щастя, скінчитеся ваше тутешнє безталаннє. Покидаючи рідний край, робили ви се не для себе, а для ваших дітей, бо виділись, що їм не буде вже як пробувати тут, де розсілися чужинці, а для своїх місця нема. І для тих дітей переносили ви тяжку розлуку з своїми, весь жаль розстання з рідною країною, бо хотілись зладити їм красу долю, ліпшу будучність, як ту, котра чекала їх на власній землі. А як ви понесли за ті діти такі великі жертви, що зреклися все, до чого привикли з малку, з чим зрослося ваше серце, ваша душа, то мусите пам'ятати, що і в новій сьвітлі тяжить на вас велика місія, сьвятий обов'язок вплинути на розвій тих дітей, щоб вони принесли славу своєму народові. Матери мають на дітей великий вплив, від добрих материй залежить добро цілих народів, бо як матери навчать своїх дітей в маленкості, такими вони будуть на завше. Перше мусите старати ся, щобі ваші діти просвіщали ся. Просвіта є то велика сила, перед котрою никнуть темнота, недостаток, злі звичаї й обичаї. Просвітою досягнуть вони собі незалежність, заберуть належаче собі місце між другими народами, бо через просвіту стануть культурними людьми, а культурні люди мають значіне в сьвіті.

Але крім просвіти маєте ви чувати також над найдорожшим скарбом кожної людини, а то над народністю ваших дітей. Ви маєте уважати на те, щобі ваші діти не винародовили ся, а остали вірними Матері-Руси. Ви мусите вчити їх рідного слова, ви мусите заціпити їм горячу любов до тої бесіди, котра була їх першим виразом, ви мусите наставляти на те, щобі вони уживали її, шанували її, дорожились нею. Ви мусите говорити їм, що там за морем в старім краю є цілий народ, котрий розмовляє тою самою бесідою, що то є честію належати до того народу, бо він був колись великим, славним, а не власна провина, лиш вороги спорядили йому теперішню залежність.

Ви мусите розбудити в них сильну віру, що той народ двигне ся, що добуде собі власною силою волю, бо се народ сильний, витревалый, перебув вже не одно лихоліте, не одні злидні, а не уяв такі. Ви мусите навчати тих своїх дітей рідної історії, звертати їх увагу на те, що Русини мали колись своїх власних князів та королів, мусите показувати їм на славних козаків, що боролись хоробро за вітчизну, котра була їх найвищим добром, за котру вони проливали радо свою крив. До такої любові до рідного мусите заохочувати своїх дітей, бо й вони-ж кров від крові, кість від кості тих завзятців, що радше давали ся на муки і смерть, як спроневерити ся своїй вірі, своєму народові. Загрівайте серця своїх дітей такими сьвітлим прикладами, як був наш незабутний Тарас, що ціле життя служив своєму народові, розказував про его недолю, вставляв ся за ним, терпів за него, а робив се все лиш з превеликої любові до своєї вітчизни, до свого рідного слова, котрим висьпівував так чудово про славі дії наших батьків. І він каже:

Учіте ся брати мої,
Думайте, читайте

а также:

Бо хто свого ся пурає,
Того Бог карає....

отже й він цінить високо просвіту, але накликає, щобі не відчужувати ся від свого, але все держати ся его.

Мої дорогі сестри! Від вас залежить так багато, можна сказати, що будучність нашого народу за морем. Бо коли ваші мужі підуть на зарібки, щобі придбати до хати добра, лишите ся ви з тою дрібною доміною і будете її навчати. Пам'ятайте на те, що ви маєте берегти наш найдорожший скарб — нашу руску народність. Бережіть її щиро, кріпко, не дайте ся нікому на підмову, не уважайте на нічий лестні слова, не дивіть ся на те, якби хто сьміяв ся з вас, що ви бороните своєї народності, а тримайте ся її, гордіть ся нею. Так вчіть і своїх дітей, а заслужите собі на вдячність так у них, як у цілого народу. Найкрасшим вашим пам'ятником буде те, що ваші діти будуть щирими Русинами, вірними всім традиціям свого народу, як здвигнуть стяг волі і скажуть: „Ми сильний, вільний, руский народ, що ми стали ся ним, завдячуємо нашим матерям!“

Евгенія Ярошинська.

О. КУЛШЕВА (Г. БАВІНОК).

Е П І Г Р А Ф:

Ой тим я не був,
Що чобіт не добув;
А в батькових не прийшов
Що чорт ма підшов;
А в матчиних не хочеть ся,
Що устїлка волочить ся.

Народня.

Я в серденьку моїм Вселенню носила
Як між людьми тебе мов сьвіт у тїмі знайшла
Тебе свого ума Царем настановила
Із рожд тобі на голову вінок сплела.

Куліш.

„Так як умерти“.

Оповідане з народних уст.

От як мені прийшлося... не під чаркою, а при здоровому розумі. Мабуть і на всій Україні ні одному так не припадало... Треба одружитися: так як умерти. Раз весна буває красна і смерть раз приходить, то треба мені одружитися. Що-ж тут робити нашому бідному братові! Нічого нема... Сім пар постолів треба стоптати, поки всего напросиш ся, щоб одбуту весіле, повінчатися і ніч мала. А треба неодмінно одружити ся. Хтож за мене піде!.. І хати нема... „ні хліба—ні до хліба“ „Хрущі в борщі, а жаби в капусті“. Хто за мене руч потягне?... Ніч мала, як стануть думки одолювати... Мати старенька, бідаха підтоптала за вже і та в сусідах тнеєт ся...

Назирив я собі дівку; вона в мене і сон одібрала і їсти не хочеть ся... красуня... радість моя. Що і казати... не мені-б з нею на рушнику стати... А у мене завидуюче око, і гарних таки люблю. А вона-ж хороша, молодцьовата, бідова і прудка да ще-ж і парень до

неї надить ся... От-от поєднають ся... не на жарті-ж він до неї ухачає... а я і собі її накімтив і в мене „луба не дура“. Що-ж тут робити! „Чи жать, чи не жать, а сіяти треба“.

Він багатий, уродливий, порядний, стромкий, по-стать хороша, гордовита, удача приемле. Аж лихома-ка мене трясє, зваживши се все... Як его побачу, одягний такий що... А мені і до вінця ні в чому поткнути ся... А куди-ж я її поведу... і хати нема... А пора приспіла і иньшої не хочу і той стоїть на сторо-зі цибатий мов синя волошка в жупані... І „в мене ж душа не злопутьська, хоче того чого й людська“... То все нанитне що на йому, чого у мене бракує... „Як Бог дасть, то і в вікно подасть“.

Чарами опутала мене так... мов павук павутиною муху... Да гарна-ж аж очи бере... Опановала мною... Оде бехну на землю аж земля заколишет ся — за-стугонить, (так мов Святий Ілля по небу покопотів) своєю бідкою... та й лежу... То лучча хвилина була в моєму житю, як я сам з собою да про неї думаю. Не мені б ледачому... І що оце думаю собі... що оце я задумав...

Каже мати на мене „пустоцьвіт“, дак і правда-ж. Що я в житю важу! Тільки що паламаркую... Замірило ся і мені так як людям... „А ти Грицю грай“ шепче мені наша поговорка. А там думаю і старости не д'ва-жать ся посунуться туди — куди не слід, до такої пишної вроди і маєтків. „Не сунь носа до чужого проса.“ А там знов щось шепче: „А ти Грицю грай!“ Як води в жмені не вдержиш стуливши пальцями в лодоні так і її не затримаєш — от утече...

Побачив її на улиці. Серце тьохнуло... бо саме на думку ізійшла. Ринув ся до неї — „як Пилип з конопель“.

— Софіє княгине! чи ти підеш за мене заміж? І в очах потемніло. Як віск на вогні душа тане...

— Мусіє! що се ти мене звелічав так! Се тільки у весільних піснях так величають молоду. Я-ж ще не молода... Мій суджений ще на припечку кашу їсть.

— Чого ти Мусіє такий мов ошкварений у поту весь і червоний, хто за тобою гнав ся чи що?!

— О, Боже! думаю, кепкує. Не дочуває моїх слів і як серце стугонить. Коли б усе так сталося як на думці „склалося“.

— Недоля гналась...

— Як недоля?! дак я тебе хіба забороню, що ти мене ще й княгинею звелічав! У перше чую од тебе таке, за три роки нашої знайомости... Коліном її при з нашої розмови й хати... Нехай не втручаєт ся...

— Да годі Софіє курзу верзу плести... Так жартовати — жоночі химороди провадити тогді як „серце кровю окипає“.

— Мусіє! я тебе й боюсь. Я тебе таким лихим неважливим до нашого брата і не знаю. Ми солі з тобою в купі не пуд з'їли...

— Ви думаєте, що у вас щокі біленькі, руки мякенькі тільки прядиво мнуть та голкою корпесають — та руки ненамозолені, то у вас тільки і серце ніжне... А у нас вид засмалений, руки у дегті зашкарублені, помозолені, одержав зашмарована, то у нас і серця нема, у нас воно і не болить і не кипить горячими любовцями...

— Кажі бо Мусіє! чим ми винні?... Ти кажеш недоля гнала ся. Чим же тут відповідне жоноцтво, що ти так напустив ся... крапив'яним с'їмам так і засипав? Да ти-ж паламаркуєш у церкві, а не старшиною над серцями нашими настановлений. Ого! се постанова дуже висока хоч і тобі... Я думаю, що лик жоночий дуже стойкий і не допустить, що-б хто порядковав їх житєм... Да і ми-ж буваем обтупані — обшмаровані то коло тютюну — то коло конопель тягачи їх, мало коло чого вози ся, тільки вам найбільше доводить ся бачити нас чистенькими, як ви вертаєте ся з оранки або з ярманки, то ми уже повмиваємо ся, вечері вам наварим і ждемо вас з привітом. А ми не подамось... Ми самі свою совість дотерегаєм і ми робимо... Се ти скривдив.

— Ми що неділи з тобою в церкві бачимо ся і часто було розмовляємо з тобою як я вийду за ворота, а ти з церкви як одийде служба. — Було-ж мені і не раз помагав, спасибі тобі, і корову до череди відганяти, іногді і пошуткуємо як прийдець ся до речи, а то ти такий строгий і вид у тебе не той, що я знаю — спокійний, благий мов увезь мір благословляєш. А то наче чого злякав ся і злий на наш благий рід.

І правду каже: було і шуткуємо, да я отдалік себе держав — од дівки, щоб поговору не було. А вона без пихи і прикидлива і ласкава була до мене, мов закохалась. Да вона така жвава — то я і в думці свого собі не покладав... Охайно коло себе ходила. До церкви як убереть ся... куди тобі... аж шумить...

— Годі кажу—годі... кажи, кажу, чи підеш, моя ти найлюбіша, найкраща.

— Я так за тебе злякалась, що твоя гомінка, твої докорища усьому нашому роду жоночому, здались мені дуже гострого ножа. Обличчє твоє мов сердите і голос, засмутило і образило разом. Не одній би про се мені з тобою сперечатися, що я і таке питає твоє мов нечула — а може й справді нечула, бо ошо-

ломив мене зразу величієм, а потім наглими пападами на жоноцтво.

— Да кажи, куди тобі ростямилось... кажи-ж. Ой вилене серце. Тобі не дідо що гнало ся, а кажи своє, або од разу убий.

— Я Мусіє од тебе утічу... що це ти так жонку понижаєш! А найбільш мене... То серця у нас нема — то величаєш — то убий... Ти мене було і не величаєш, да ласкавий був. Мусієчку сизенькій мій голубе, ніколи ми не були горді і жорстокі. Чи раз же розмовляли по товариськи з тобою. То мені і корівку лачав, щоб не встрийлива стояла і треножив, щоб з череди до дому не втікала.

— Да годі, думаю, мені се висповідувати, бо я вже до роспути дійшов. Вийду було на двір — вітер поривистий. Оце-ж мені щось віщує недобре... Голова так і вернеть ся. Вийду вдруге — ворона з ляку полинула, каркнула. Боже мій! пропали мої года молодії, щось не до речи оте каркане. Зажурился — зачепив за тріску так і бехнув, на перину звів ся. Серце тільки цок-цок-цок. Де моя сила ділась, де моя веселість, що приймала її до реготу. Де було хлопці та дівчата зберуть ся, а Мусія нема, то було Софія й каже: ні сміху, ні гомону... а тепер сама те все знищила, притомила серце. Воно радощий не знає, бо цілий рік конає; я не зберу ся їй сказати, а вона не помічає... Як не піде за мене, то жить не буду, хоч і гріх на себе руку накладати. Та думаю одважусь сказати... та й наказав... „корзу-верзу кошелі плету“. Да я спершу якось і умів до речи говорити, що й очи повитріщають. А тепер... мов недоріка, чи паний. Мабуть думаю те буде, що поїду у човні; да серед річки і шубовкну, то не буде тогді ні розмови, ні сміху пустого.

Да знов таки до єї: Софіє серце мое, се-ж не жарти... се-ж між челядю... скажи мені словечко, щоб я радісно тобі засміяв ся, щоб ти мене не боялась і частенько реготалась так любо, широко... Не муч мене. Ти мене тішила як дитину, я з тебе очий не зводив братерських... Я-ж тобі хвалив ся, що і в мене хата є. Я заберу тебе до себе. Будемо приязно жити у повазі, в правді, по Божому. У мене і хозяйствечко є і тобі не буде сутяжно.

А серце у мене так і мліє, як оце я брешу перед тією, що хотів би одною правдою жити, бо вона-ж сама сьвята правда, чиста душа. Кривди, або пихи проти людей у неї ніколи не примітив. А сам тільки брехнею до неї підїзжаю. Мати, кажу, розвела хазяйствечко. Коровка є і теличка — не лишнього... там ходить... А чую як серце стугонить, жельотка підкидаєт ся. Я тебе заберу до себе. Тільки слово дай.

— Мусійко! серденятко мое, тобі все здаєт ся, що я упрям стою проти тебе. Нам і еднатись довго не треба. Твое серце чуле повинно давно помітити як я тебе люблю, як я тішусь твоїми любимими речами, твоїми чесними поступами до матері своєї і до ближніх. Серце — серце чує. А ти мабуть і не почув... Я часто було, кажу, як ікнеть ся: нехай і йому легенько ікнеть ся, як серце до серця торкнеть ся. За сі три роки я так до тебе привикла, мов ти братом мені став. Я особисте про тебе згадую як ти в моему горі прихилив ся до мене. Як я матусю свою ховала, царство їй небесне, в якій пригоді ти мені став. Скільки раз ти мені в лавки збігав і до попа і на базар, і людей кликав поминати... я тогді уже до тебе як до брата прихилилась.

— Родина моєї матері далеко, ти і туди збігав. Щоб я сама тут робила нетямуща і в тузі... Я пійду, пійду за тебе. Давно душі наші звязані Божою легкою повязю і ніхто нас не розлучить; тільки я з своєї хати і для тебе мій дорогий не рушу. Свою хату хоч продай, хоч де хоч дінь, хоч і подаруй бідному, а матір свою до мене перевези. Єї буде усяка повага, бо вона твоя мати. Тут сьвяті спомини мої, про покійну матусю мою. Дай Боже їй легко лежать, пером земельку держать. Вона мені і в день і в ночі уvidiaєт ся. Я її голос чую, вона мені вказує що і як робити.

Те, каже, що маєш усе продай. А я з своєї батьківщини ві кроку не поступлюсь.

„На судначок гляну, матінку спомяну
Назад оберну ся сльозами заллю ся...“

— На що мені твої маетки?... „Що та худоба як жить не подоба“.

— Я маю і шматок прогнойної землі. За селом в три руки по десятині коло займанщини і два города: один під тютюн, другий під городину — коло хати і частанч під конопляще — прогонуємось... А вітряк старий продамо і будемо потрохи жити, по товариськи.

А я сперечаю ся умисне, щоб упевнити ся в її щирих речах. Чи не одчахнеть ся од мене як. А я-ж ніколи не возив брехень, а тепер як оріхи з мішка сиплють ся... так і торохнять: торох, торох... Хочу худібну дівку собі залучити, одвернути од парубка — красуню за себе взяти. Хочу собі нитку-долу випрести з домашнього, хорошого кужелю. І спляню себе од брехні, та знов за єї — не впевню ся; як кажуть, „нема вину вдованому сину“. За Софіюку я-б ціни не зложив. І все про худобу свою кажу, що-б довіда-

тись на що вона вповає. Бо сьвіт усе за грошима гонить ся.

От у нас і злагода. Коли ж весіле? А я так поспішаю, щоб хто не перебив мене... Да коли хоч то і в неділю вінчатись. Збирай свою родину, да ще для звичаю і старостів посилає, щоб поговору не було.

Як мое серце заграло! послі сїєї розмови! А тут і горе притисло разом. У кишені нема ні шеляга. Я перед нею стою і ноги тримтять. Обланщик, думаю, совість не чиста. Що я тепер робитиму... якого страму нароблю її і своєму роду, хоч і бідному да знатному своєю честю. Ні оден сусід не поремствує на його. Мучусь. От попавсь.. Гай, гай! „під носом косовиця, а на розум ще й не орано“. Од роспуки не знаю що й робити. Усе наче в моїх руках — „та на розум не орано“... Щасте само до рук лине, неможливо. Се-ж не видано, а тільки в казці писане. А тут вона наче підслухала мої турботи і каже:

— Мусійку мій соколе, да так тепленько обвела шию мою руками. Тепер можна... Люде не упретять і не осудять, що я до тебе горнусь... Не раз мені до тебе дорога женишино хотілось пригорнути ся і почути як твоє серце до мене озиваєт ся, да боялась слави...

Тепер ще й більше мою душу сором обхватив, що я гаку душу, що давно до мене хилить ся не за мої маетки, а я такий нечесний підступ роблю. Треба якось зібратись і к весілю. Набіг уже тропи. Да не сам, а доля моя, що вела та й вела нитку з кужелю.

Матуся як дозналась аж сплеснула руками: Боже мій! що ти робиш! сунеш носа до чужого проса. „Попавсь як жаба в нереток“... Ні туди, ні сюди. Твій батько себе гледів, а не виглядав богатирки... „Не бери в золоті, а бери в розумі, золото наживеш, а ума не вложиш“. Ти-ж їй наробив і собі тільки колоту. Батько твій прожив тихенько з убогою твоею матірью, і був щасливий і всі его знали і поважали. Візьме кусочок поля, обробить своїми ще дужими воликами, аби прожити. А в осани було усе позбирає, шанечку пужку, ополоник, ковганочок, казанок, що у поле було бере з собою, карлючечку, що налигачки плете і все на гвоздочках повішає до весня, щоб ніхто і не брав. Такий був дуже акуратний, а в тебе того глузду нема. Се я вже все збула... волики, по его смерті, на его похорон — та щоб тебе призодагнути і у школу посилати, і так сама себе знищила, бо треба було пильно...

— Нехай, кажу, мамо буде ваша річ на переді. А ось що вам скажу: бачте, вам треба було і волики спустити і те і се і всю его майстерню продати, бо вам треба було. Як хто то вас з боку посудить... хто того не знає зачим нажити трудову, батьківську худобу і майстерню спускати, а розумний похвалить. То не судить же мене молодого, матусю, бо мені й так прикро, за мої вчинки, за мої чутя... я ввесь тремчу. Я молодий, починаю ще тільки жити. Я і голову свою дав би одітнути за її оден прихильний погляд, за її оден палкий, щирий цілунок... І ви-ж недавно згадували свої щасливі літа.

— Держись за розум обіруч, а ледарство кинь! Того не слухає, що я їй кажу як рідній матусі.

— Що ти, каже, в брехачі попив ся?... Вона тобі не пара моя дитино... остерегаю тебе...

Я думав, думав, що его робити... да пішов у займи взяв у одного 25 р., у другого 15 р. Мати аж за голову вхопилась — попавсь як чорт у тенега...

— Хоч так не роби... А бери по два рублі, по три, то і оплатиш ся, і всяке тобі малу суму вижде. Чи тобїж старцю з'орудовати...

— Мамо! хіба-ж старці не люде... На нас то і люде побачать як поберем ся, що золото не єсть побел... А є ще щось на землі дорогше... дружба, трудолюбіє, прикидливість до ближнього, а не тільки холить своє тіло і душу і п'ятницю читит.

От я нахватав грошей з чужих кишень і нікому не хвалюсь длячого, а потім і відбув своє весіле. Приодігсь і підбрехачів добрих підобрал, що і слово порядно уміють сказати, і молоду хазяйку статечну звелічати й привітати...

Аж земля стугоніла, як грали мое весіле. Усяка квіточка у єї вишневому саду ухилилась і сповнилась радосним щебетанем солов'їв. А мое-ж то серце як голосно посила молитву до Бога за таке чудо. А ворожнеча закипіла на мене... що не побачили зорі, що перед їх очима ізійшла. Сидять лютуючи на мене по хатах і гудуть як роздратовані чмелі... що програкали таку кралю. Оце то напе, нехай та нехай. То послі Петра — то послі косовиці — то нехай на весні красешу заможнійшу знайдемо. Сего цвітуту багато по всьому сьвіту... Да що з одного цвітуту... А дівчина і собі поки і посивіє, поки і на насіне не годить ся то полотно не добілила, то з хрещеною матірью пораджусь... Дивись уже упляло, зайшов місяць за хмару — те, за щоб своє жите віддав за одну хвилину прожитого в купі. Я цілий рік ходив як несамовитий. Думав що з ума зйду, поки до сего додумав ся. За що я й сам себе судив і матуся грімала.

От тепер вона моя. А ви-ж самі бачите який я. Чорненький, маленький. Оце моєї кривди перед людьми і Богом, що її не попустив нікому. А то ніколи у

мене і на язичі не було брехні. Да і к чому та брехня була... вона про худобу і не мислила. Мене було, хороші люде і хвалять, що яка мизерія у нас, а я ніколи матусі своєї по куски не посилав. Подумаю: вона-ж мені дала жизнь і без батька осталась, за черством хлібом, да не пустила мене у найми, або старців водити. А дома воспитала і в школу посилала, а сама поденно у батюшки мазала, поли мила, то овечок стригла, а кому й за сповитуху правила, пробивалась як той бурлачок по всім направам, щоб пробити своїй дитині широкий гладенький шляшок; ночі недосипляла, да все про мене дбала і доброго покірливого сина виховала, а сама жила як сорока на тину, а тїнь на воді.

Батюшка мене улюбив, усі треби були у батюшки були у порядці. І Софія я був в пригоді кілька раз. Хоч тогді і в думці у мене ще не було про неї, щоб то братись. А я було як шамону по її господарству, то за двох наймитів справлюсь, деякі і родички проживали, та ні... мое на переді... А я знаю із Святого письма, що ближньому треба помагати, а вона-ж одинока. На пості наш браташа темний падкий, бо се легко... то дуже і налягають, да по п'ятницям не прийдуть, да русалчин великдень справляють. Другий п'яниця як батьківщину переводить... а батько недужий лізе через поріг, то нікому і піддержати і часто він і перекоотить ся, бо снаги не має, щоб задержатись хоч і вщирітись та й бехне. О, як гірко на те дивитись; а той готове, замозолене їм переводить. А єму ніколи встать да підвести батька. Упаде, собаки лижуть — свиня качає. А де-ж те „начальство трезвости“? Хибів багато і жонки повідумовали для своєї полегкості.

Пора мовляв батюшка за книжки брати ся, на що-ж нам і школи! От я й сам не без гріха, брехнею собі жінку придбав...

За те-ж мені і халепа приключилась може за брехню, як з старостами я їхав.

Коней тройку добрих здобув і два дзвінки, щоб голоснійше дзвеніли і вони кріпко привязані були і бубінчиків націпляли.

Сі дзвінки не одного парубка за печінки взяли, найкращу дівку беру, немав я ні гаїв, ні волів..., старець старцем, а у нас за багаторів хапають ся, да ся-ж дівка не із тих. Нехай, нехай їм лїньки перебити і одружити ся. Я про маетки не думав, а вона й поготов. Я каю ся, що брехав і такі підступи робив.

Ми тільки що вїхали серед села, проїхали дві греблі, шлях йде широкий і так по над берегом водича блещить, очерет колибаєт ся, качки поринають, весело плещуть ся, верби зеленіють, понахилились над водою, шумлять — як там в пісні кажуть:

Шумлять верби в кінці греблі,
Що я насадила,
Нема того козаченька,
Що я полюбила...

Думаю ось, ось за пів годинки і прибуде. Аж душа займаєт ся... Хатки по боках рядочком, та по над вишневам садочком саме зацвіли, як наше жите. Соловейки свищуть і я під їх щебетане собі гніздечко звиваю, а хат через десять і ми зупинимось...

Дзелень, дзелень, заливаєт ся дзвінок так, що тільки чуть брязкотить від швидкої їзди, так і мое серце займаєт ся від швидкого дихання. І бубінчики дзеленьчать, мигають, скрять ся, промінь по їх грає. Я їх почистив і кінці і китиці почистив, помазав. Усе віщує мені неможливе щасте — гарне жите, аж душа затьхаєт ся. Дядько і хорошого воза дав з бущованими колесами, уже не встид. Біжать коні притко, на їх усе ляскотить, блищить. І підбрехачів добре залив я сам, як знав, а то ще й дядько радіючи мені. Бем навірняка, да аж душа грає, претє ся вперед. Здаєт ся сам би запряг ся та віз би. Йдемо подовш шляху, седить челядь, то на колоді, то під хатами, пил їх клубом так і вкрила. Ми усе укланяємо ся, то в один бік, то в другий дуже поважно. Знайте нас... Ось ми які... Я мов виріс хоч і в чужому пірі. Жупан на мені синій, шапка з сивих шленських смушків. Так мені здало ся гарно і заможному бути, аби не краденому. А все таки не кажи гоп — поки не перескочиш.

Ми їхали заране, іще послі полудня у вечірньому упрузі. Як інші їздять, то з сим ховають ся наумисне, тогді як усатаніє, бо як здобудуть гарбуза, то щоб не так стидно було вертатись. А ми щоб і похвастать ся. Мої старости пикаті, та красні такі що...

А там між челядю не один сидить та важким духом дише на мене. Дурнів не сїють, самі сїють ся... Старець, покидька мовляли, пнеть ся так як жаба на купу. Було кажуть: Софія себе не знижить, щоб за такого пошла, батьківщину приручила такому безземельнику. А тут на улиці народу стілько як у бжильнику пчіл. І ще й з хат повибігали, бо чують, що дзеленчить. Пізнали нас де-які, кричать, се той примак, Мусій Кваша... що приший кобилі хвіст... Так було знущають ся надо мною.

Ну чого йому тут було тинятись. Уся голеча подалась в Южний Усурійський край. Такому-б бездоль-

ному — безпритульному там би і сидіть. Там пишуть гарно: „Землі хоч удави ся, води хоч утопи ся, ліса хоч повісь ся, а хліба хоч скажи ся.“ Туди-б йому і дорога слалась. А нам туди не рука чимчикувати... Ми йому се не подаруємо...

А тут із гуртка челяди вискочила молодичка. Хочете, каже, зараз пиху зобю? Челядь зареготалась... збий, збий. Найбільше, кажуть, матерка та батьки па-сли свої очі на ту худобу а парубки на її кра-суню...

Бєхимиха підбрала спідничку і помчалась вперед поїзда молодого, за старостами переймати їх, щоб дуже не величали ся. Вона така жвавенька перебігла їм до-рогу.

Уже не буде добра подумав я... і правда... Зараз дзвоник захлибнув ся, розв'язав ся тай бракнув — а кінь розсупонив ся...Тпрру, тпрру, поки то поладили— челядь усе реготалась... Ну, сіли жваво просмикнули, а колесо беркиць... тут уже ми всі з воза покотились і шапок збули ся, а ті регочуть — жалю завдають. Дарма—дарма, а моя буде, а не ваша...

Повставали, позбєрали шапки, пообтрушували ся і рушили далі.

Оте маленьке — да лихеньке дорогу перебігло. А вона було хоч із відрами йде по воду, то й пере-жде. Знає вже свою хіть. Наробила погоничу ро-боти...

Слава Богу таки добрали ся наче уже до двора. Через дві хати тільки і Сірко чкурить пізнавши нас, а тут знов і душня цигипнула, мов та гадина покоти-лась... Се її челядь так... аби помститись надо мною... А ми таки засватали і хліб обмінили, прибились до берега... набігли тропи. Повінчавшись я перейшов до еї і матір свою перевіз. Така мені ласкава. І жите мое зарділось як на небі зарниця. Довги вона мої поплати-ла і тепер ви не піймете віри, що у нас у хаті без-ладя не було з першого дня. Ми маємо шість синів і все пошти у півтора, та в два роки та й знайде ся дитина, і одну дочку Бог дав. Ще із нас ні разу, ні одно само на село ні на місто не пішло. Аж смі-ють ся: кажуть молодожони. Усе в парі. Хоч до цер-кви, або в гаї, і все вкупі — наче нас ізв'язано... Бо я велику жертву приніс, що у брехуни був пошив ся, то мені вже і сонечко так сьвітить.

Весело нам як посядуть ся і матуся хоч і літня а підняла голову і рухлива зробилась, бо у нас своя рота дітей і наймитів потім не держали. Один швець, другий столяр, третій кравець, в годах, четвертий новомодний ткач, а пятий новомодний крильщик у земстві вчив ся, він же і москаль, а шестий в школу ще ходить. А дівчина на підмогу і теж у школу хо-дить. Часто Софія ужає материну поговорку. Не бе-ри в золоті, а в розумі. Золота здобудеш, а розуму не вставиш.

— Я, каже, не довелаб дітей до путя, а за твоєю порадою і людям добре і нам утіха велика з їх. Я про твоє золото і не знала, а давилась на твій розум на твої вчинки. Яка-ж я тепер щаслива! Се-ж ти мені его дав. Да як ізійдуть ся сьвятками діти, да стануть чи-тати, сьпівати: де котрі і в півчу ходили. Аж стеця підіймаєть ся од гомону — дума в гору росте.

Чи думав я піймати собі таку долю! Зовсім одрі-заний од усього міру.

Софія часто смієть ся мені і споминає мені мої брехеньки... „Брехнею сьвіт пройде, да назад уже не вернеш ся“. От і у тебе е каєте та ворота нема... Добре-ж, що доля прjala тобі — погодило тобі спосу-дилось а як би болізн, або нещасте яке вклюну-лось...

Дак що, кажу: нема такого дерева на сьвіті, щоб птиця не сідала.

— Да і не зовсім гаразд було. Хлопці мстились над нами.

Ото одгуляли весілле, треба і за господарство бра-ти ся. Ото вийшли в двох ще з вечора: я налаштував плуга волами заложивши — і думаємо, як у перше в двох любенько вийдемо орати, хай наймит і най-мичка коло дому. Раній і спати лягли. Встали тільки на зору стало підіймали ся. Ну ходімо-ж до сніданя трохи повчимось у двох орати, а матуся сніданє з най-мичкою зварить. Ходім, зараз волики напоім і в поле рушим.

Вийшли, глядь — полиця з плуга знята, а воли випущені на поле. Се вже ніхто — а парубки так до-годили...Орати мем послі обіда здобувши плуга. А те-пер попасем скотину і четверо овечат, поки наймит назустріч вийде. Виганяєм скот з підповітки; уже ко-рови наші позануздовані лозою... а полицю аж за клу-нек знайшли у кропиві. І овечок хвосту позв'язовані, а мазницю аж на березі знайшли. Пів року так мор-довали. Борону аж на трубу заперли. Треба було тер-піти. То проти окна у ночі чучело поставлять раз жоноче, вдруде чоловіче. Шкода...

Побіжу... Софія за ворітьми мене жде.

Ганна Барвінок.

1903 р. 20 червня, Х. Кулішівка.

МИХАЙЛО ЛОЗИНСЬКИЙ,

молодий руський письменник, автор „Ластів зі старого краю“ та де-ляких віршів і розвідок, які були друковані в „Свободі“. Его писа-ня були друковані у многих руських, польських, російських та німець-ких часописях.

„Старий край“ — а американські Русини.

„Гей розлілялось ти, руське горе,
геть по Європі і геть поза море!“

Іван Франко.

„Коли почуєш, як в тиші нічній
зелізним шляхом стугонять вагони,
а в них гуде, шумить, пищить мов рій,
дитячий плач, жіночі скорбні стони,
важке зітханє і гіркий проклин,
тужливий сьпів, дівочі дисканти,
то не питай: Сей поїзд — відки він?
Кого везе? куди? кому в здогін?
Се емігранти...“

Іван Франко.

В останніх десятиках літ минушого століття об-хопила була руське селянство в Галичині якась пря-мо горячка еміграційна. Тисячами і тисячами валив нарід з краю; тікав з прокломом на устах для старо-краєвих порядків; кидав рідну землю з розпучливою фразою: „Хоч не ліпше, аби иньше!“ — той самий нарід, що був такий консервативний, що так тяжко було його рупити, садив на осліп на чужину, не пи-таючи, що там його жде, лиш коби втеча з галицького некла.

Яка-ж була сему причина? — Знаємо її, знаємо ту причину всі дуже добре. В старім краю ставало що раз тіснійше. Населєне росло, господарства дробились, промислових центрів, де могло-б находити сільське населєне лучші зарібки, не прибувало... Маліли маєт-ки, росли податки і всякі иньші драчки, множилась біднота, кріпшав гнет економічний і політичний, бо польська шляхта, що захопила в Галичині, а навіть по-части в Австрії керму правління в свої руки, давила і давить народні маси що раз сильнійше... Не без того, аби до еміграційної горячки не причинили ся всілякі несовістні агенти, котрі, користаючи з людської нужди і несьвідомости, малксвали народови заморський рай в як найприпаднійших красках, але все таки останє фактом, що найважнійшою причиною еміграції була економічна нужда, а далі також політичний гнет на-родних мас в Галичині.

Винити людей за те, що вони виємігрували з Га-личини, шукаючи лучшої долі, очевидно годі. Вправді тих кількесот тисяч народа, що з нужди виємігрува-ло з Галичини, при добрій організації могло би було счинити в краю таку бурю, що вона змела би з лиця землі теперішні галицькі порядки і тих людей, що ті порядки в своїм інтересі піддержують, але до бороть-би, до революції, треба ідейного підготованя, треба організації, треба знати, за що битись і як битись, — а в тих, що емігрували, ні одного ні другого не було... Стало ся отже то, що серед таких обставин мусіло стати ся...

А тепер роздивім ся, яку користь, зглядно шкоду принесла еміграція з одної сторони для старого краю, а з другої сторони для емігрантів. Замітити треба, що до сего не маємо на жаль майже ніяких статистичних дат, не маємо тої найвиразнійшої між мовами мови чисел, а мусимо лиш опирати ся на загальних поміченях.

Коли говорити про еміграцію, то треба передов-сім розрізнити два її роди: еміграцію для зарібків, ко-ли емігранти по якімсь часі вертають назад на сталий осідок до вітчизни, і еміграцію на все, коли емігранти осідають на чужині і звичайно до вітчизни не вертають.

Перший рід еміграції може бути так для вітчизни як і для емігрантів з малими виїмками лише корист-ний. На зарібки емігрують звичайно люди з тих сто-рін, де зарібків нема або де робітнича плата дуже ма-ла, в ті сторони, де зарібки є і де за роботу добре платять, — а добрі зарібки бувають звичайно там, де культура висше стоїть, де сильнійший економічний рух. Таким чином за зарібками іде нарід звичайно в культурнійшій краї, через що не лише сам стає куль-турнійшим, але спричинює культурний переворот і в своїй вітчизні. Бо на чужині, між культурними людьми, привикає робітник до иньшого життя, и вернувши до вітчизни, не хоче більше терпіти, як терпів доси, до-

магаєть ся і в вітчизні за роботу доброї платні, зано-сить до вітчизни нові способи роботи і т. д. і т. д. — одним словом: спричиняє переворот в житю своїх зе-мляків.

Заробкова еміграція ще й тим добра, що коли в якійсь стороні стане мало робучих рук, то тим, що лишають ся дома, лучше платять за роботу.

Але еміграція до Америки єсть лише виїмковою еміграцією для зарібків, — звичайно вибирають ся на-ші люди до Америки, аби відти вже ніколи не вертати.

Що-до еміграції на все, то для старого краю вона добра, коли запобігає перелюдненню, а шкідлива, коли спричиняє вилюдненє. Вже перед тим було згадано, що може лучше було би, як би тих кількесот тисяч народа, замість тікати з краю, побороли ся таки в краю о лучшу долю, але видно, що ті люди не були здібні до боротьби, коли повтікали... Треба ще розсідити, в чиї руки перейшла земля емігрантів, бо о скільки це-рейшла вона в руки не-руські (мазурські або жидів-ські), о стільки з національного боку еміграція бу-ла для галицьких Русинів шкідлива.

Що-до самих емігрантів, то всі вони емігрували зади хліба, коли отже через еміграцію поліпшили своє материяльне положєне, то еміграція вийшла їм на користь. І нам здаєть ся, що так, що всі руські емігранти, чи то в Злучених Державах, чи в Канаді, чи навіть в різних сторонах полудневої Америки з малими виїмками значно поліпшили своє материяльне положєне. Та не лише материяльне положєне наших людей стане лучшим, але також попали вони в куль-турнійший сьвіт (очевидно з виїмком тих, що виємі-грували до полудневої Америки), зазнають широких горожанських свобод, одним словом: відносини, в я-ких вони находять ся тепер, о много лучші від ста-рокраєвих, коби лише вміли вони з тих відносин ко-ристати як слід.

Ві всіх руських газетах, так старокраєвих, як і американських, підносить ся дуже часто питанє, чи збережуть руські емігранти на чужині свою народність і свою віру.

Питанє про віру помину, бо хоч в Русинів, коли судити поверховно, віра тісно зв'язана з народністю, то однак в дійсности збереженє віри залежить від зов-сім иньших чинників, а сьвітовий поступ іде в тім напрямі, аби завести лиш одну віру, віру в творчу та невмирущу силу людського духа...

Иньша річ народність. Сьвітовий поступ іде в тім напрямі, аби знищити національну ворожнєду, пано-ване одної народности над другою та вивиспуване од-ної нації понад другу, — але народність як форма в котрій виявляєть ся вселюдська культура, не стає зовсім на перешкоді дальшому розвиткови людськості. В руській мові таксамо можна виявити велич людської культури, як пр. в мові англійській, ходить липє о се, щоб Русини були доступними для культури.

Коли тепер придивитись американським Русинам, то дійсно годі вгадати, чи вони збережуть свою на-родність. Америка — говорять — се край, де народ-ність зовсім зникає. Воно мабуть лиш по части правда. Адже ми бачимо, що в Америці єсть маса Німців, Французів, Поляків та иньших Славян, а всі вони не зденаціоналізували ся до тла. Мабуть сей процес відбу-ваєть ся в той спосіб, що потомки емігрантів, в котрімсь-там поколінню тратять свої національні прикмети, але за те припливають нові емігранти — так, що якесь їх число все таки носить національний характер.

При тім усім треба тямити, що найважнійша річ, се культура, вселюдський поступ, а народність лише форма, в якій вони проявляють ся. Проте чим куль-турнійша буде нація, тим лекше збережуть її пооди-нокі люди серед чужинців. З сего висновок, що треба нашим американським землякам старати ся головно о культуру, о те, аби культурний чоловік не мав по-треби переставати бути Русином, аби під понятєм „руська народність“ крив ся як найбільше культурний зміст, а тоді і лекше буде зберігати руську народність.

Руський нарід в Європі, так під австрійським цісарєм, як і під російським царем, стремить до того, аби відзискати свободу, незалежність, ідеалом якої являєть ся політично незалежна, самостійна Україна. Ідеал сей важний для американських Русинів лиш о стільки, о скільки вони бажать добра своїй старокра-євій вітчизні, бо-ж вони самі живуть уже в свободній стороні. Коли-б так Америка була блисше нас, то вона віддала-б нам в боротьбі з Москалями і з По-ляками великі прислуги, в Америці можна би органі-зувати революційні видавництва, туди могли би вті-кати переслідувані російським або австрійським пра-вительством наші люди і т. д. Але на все те Америка за далеко, і американські Русини можуть помочи своїм європейським землякам хіба грішми...

* * * L* 88

Зведім усе сказанє разом.

Еміграція руського селянства до Америки під на-ціональним зглядом о стільки шкідлива, о скільки земля емігрантів переходить в не-руські руки, а о стільки пожиточна, о скільки американські Русини

подадуть яку-небудь поміч своїм європейським землякам в їх боротьбі против Поляків і Москалів.

Під економічним зглядом еміграція для старого краю була поки-що індиферентна, значить, не викликала ніяких поважніших наслідків, — за те для емігрантів була вона безперечно користна. — Під культурним зглядом еміграція до Америки користна для емігрантів як людей тим, що вони живуть в багато культурнійшій стороні, як Галичина; а коли вони, переймаючись американською культурою, пересадять її рівночасно на рідне поле, то значить, не страять своєї народности, то еміграція буде для них користна також як для Русинів.

* * *

В Європі Русини належать до поневолених народів, ядро руського народу — се робучі люде. В цілім світі іде завзятий бій робучих, бідних, визискуваних людей з їх ворогами, з тими, що нічого не

роблять, а все мають, бій, котрий мусить скінчити ся побідою робучих людей, а та побіда полягатиме в тім, що зникне приватна власність, зникне всяка власть, зникне поділ на бідних і богатих, на пануючих і поневолених. Всі богатства природи, всі твори людських рук і людського духа стануть спільним добром усіх синів землі; всі вони будуть всіх тих дібр уживати, кілько кому буде треба...

Та щоб до сего дійти, щоб знищити приватну власність і власть, — треба буде звести неодну ще важку боротьбу... Бажалось би, аби в тій боротьбі і руський нарід брав участь в рядах гнетених а не гнобителів, ішов до побіди а не до заглади...

Русини — се робучі мази, котрі повинні бороти ся не о те, аби над другими запанувати, лиш о те, аби знести всяку неволю, всяке пановане чоловіка над чоловіком!...

Се найважнійша річ, яку повинні тямити так ста-

рокраєві як і заморські Русини. І коли руські емігранти в тім бою причинять ся до побіди правди, до повалення теперішних несправедливих порядків, то хоч-би вони втратили всі прикмети руськості, — то для людськості вони не загинуть. А коли-б вони в тій боротьбі були колодою у ніг гнетених, коли-б вони були підпорою теперішних несправедливих порядків, то хоч-би вони на віки остали Русинами, хоч-би були руськими міліонерами, меценатами руської літератури, науки, штуки, все таки будуть вони запорою у вселюдськیم розвитку, а тим самим запорою в розвитку тої часті людськості, яку становить руський нарід.

...Шукайте найперше правди на землі, а все иньше дасть ся вам...

Львів, 14. грудня 1903.

Михайло Лозинський.

НАРОДНИЙ РУСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ.

І. П. Котляревський, автор „Наталки Полтавки“.

(Після плану віденських архітектів Гельмера і Спілки).

Ось так має виглядати руський театр у Львові, котрого будова — після бажання комітету будови театру — мала би скінчити ся в 1907 році.

Сей театр мусить руський народ здвигнути власним коштом, бо ані сойм, ані місто Львів не дадуть на руський театр ані сотика. На будову польського театру дало місто Львів площу і гроші, разом до три міліони корон (2 800.000), а сойм дав містесот тисячів корон. Польський народ не дав на будову свого театру ані сотика. Хоч на будову польського театру дали гроші і руські податники, то на руський ні сойм ні місто Львів певно не дадуть грошей.

Такі вже порядки в „рівноуправній“ Австрії, що Русини мусять заробити собі кєрвавою працею те, що Поляки дістають опихане. Але як все иньше що Русини мають, здобули собі своєю власною працею в борбі з

противниками, так і в посідане руського театру у Львові прийдемо нашою власною працею, поставимо его нашим власним коштом.

Станув польський театр рускою працею, то ся руска праця потрафить еще виставити руський театр.

Складки на руський театр розпочали ся вь 1886 році, але вони йшли поволи, бо тогди ніхто не вірив в се, що руський народ годен спромогти ся на таку коптовну будову. До 1901 року зібрано 64 тисячів корон. Минувшого року виділ товариства „Просьвіти“ під проводом заст. голови др-а К. Левицького рішив справу пхнути на перед. Куплено площу під будову театру за 280 тисячів корон.

Аби театр міг бути відданий до ужитку в реченці, який поклав собі комітет будови, руський народ мусать зложити 600 тисячів корон.

Ми певні, що руський народ зложить сю квоту. На піддержане сецесії руских студентів з львівського університету навіть жебраки давали свої лєпти, бо національна свідомість і почуте народного обовязку аж так глибоко запустили корені в народні маси. І між лептами на народний театр знайдєсь неоден вдовиний, неоден жебрачий гріш. Нєхай сойм краєвий, нєхай рада міста Львова сидять на скрини наповненій не лиш польськими але і руськими податками; нєхай пильнують, аби сей гріш не дістав ся на ніяку руску ціль. Русини просити не будуть! Ми жадаємо, а як нам не виплатять того, що нам належить ся, що наше, то від уст відоймемо собі, а покажемо, що руський театр буде, що в 1907 році наша любя „Наталка Полтавка“ отворить у Львові ряд руских вистав в власній, приватним грошем руским здвигненій палаті.

Неоден американський Русин, особливо з тих, що більше интересують ся народними справами, радби записати собі краєву часопись, одну або більше, але не знаючи ні ціни ні адреси, відкладає свій намір на пізнійше а вкінці забуває на него.

Щоби зарадити сему лихови подаємо понисше спис визначнійших руських часописей, які в краю виходять, враз з їх ціною, докладною адресою та другими поясненнями.

Часописи ті належать до різних напрямків. Крім сего одні з них виходять частійше, через що дорослі, другі рідше отже і ціна їх нєшпа.

Кождий може вибрати і записати собі таку часопись, яка єму найбільше припадає до серця, а в разі високої ціни, двох або трєх разом може зложитись і записати собі часопись.

При замовленях треба всегда дуже докладно по давати свій адрес. Так само в разі зміни адреси треба сей час дотичну редакцію про се повідомити.

Найліпше замовляти краєві часописи пишучи впрєст до дотичної редакції на подану тут адресу.

Не треба мабуть і згадувати, що гроші на часопись треба всегда посилати враз з замовленем на цілий рік наперед.

Читанє краєвих часописей для кожного американського Русина доконче потрібне. Намі руско-амери-

канські часописи за малі, щоби могли докладно писати про все, що діє ся в старім краю.

Хто отже не читає краєвих часописей, той поволи відчужує ся від руського житя у нашій Вітчизні, нитка лучности з руским краєвим житєм перериваєсь і мало помалу руске жите стає для него зовсім чужим та незрозумілим. А так не повинно бути, бо если ми старі емігранти відчужимо ся від нашого рідного кореня, то щож буде з нашими внуками?

Тому визнаємо всіх добромислячих Русинів, щоби записували собі старокраєві руські часописи і шарили їх поміж своїми знакомими, бо через се скріплять своїх братів на дує та підпруть руські часописи у краю, котрим дуже тяжко приходить ся жити задля самоволі польско-австрійських прокураторів та загальної бідноти народа.

Адреси визначнійших руських часописей в старім краю :

„БУКОВИНА“ (3 рази тижнево) \$4.00 на рік, улица Петровича ч 2., Чернівці, Bukowina, Austria.

„ВОЛЯ“ (соціаліст. тижневник) \$1.00 на рік, улица Ліндого ч. 8. Львів.

„ГАЙДАМАКИ“ (тижневник) \$2.00 на рік, улица Батория ч. 24. Львів.

„ДЗВІНОК“ (для дітей, 2 рази на місяць) \$1.00 на рік, пл. Стрілецька ч. 6. Львів, Galicia, Austria.

„ДІЛО“ (дєвник) \$10.00 на рік, улица Батория ч. 24. Львів.

„ЕКОНОМІСТ“ (місячник економічно-господарский) \$1.25 на рік, Ринок ч. 10, Львів.

„КОМАР“ (гумористич., два рази на місяць) \$2.00 на рік, ул. Собіщини ч. 8. Львів.

„ЛІТ. НАУК. ВІСТНИК“ (раз на місяць) \$4.50 на рік, ул. Чарнецького 26. Львів“.

„НОВИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС“ (2 рази на місяць) \$1.00 на рік, ул. Чарнецького 26. Львів.

„ПОСТУП“ (тижневник) \$1.50 на рік, Коломия, Народний Дім. I. пов., Galicia, Austria.

„ПРОМІНЬ“ (2 рази на місяць) \$1.50 на рік, Вашківці н. Ч., Bukowina, Austria.

„РУСЛАН“ (дєвник) \$8.00 на рік, пл. Домбровского ч. 1. Львів.

„RUTHENISCHE REVUE“ (2 рази на місяць) \$1.50 на рік, Gersthoferst. 32. Wien, Austria,

„СВОБОДА“ (тижневник) \$1.00 на рік, ул. Батория 24. Львів.

Слава Ювильной Осьмой Головной Конвенции „Руского Народного Союза“ въ Шамокинъ, Па.!
Радьте разумно надъ добромъ „Руского Нар. Союза“ та руско-американскими справками взагалъ!
Нехай Ваши Зборы стануть эпохою въ розвитку американской Руси!
Нехай живутъ Головні Урядники и Поважани Делегаты!
Нехай живутъ всѣ Члены „Руского Народного Союза“ и весь Рускій Народъ!
Най пропаде незгоды проклята мара...

Ще не вмерла Украина!

Т. ТАЛПАШЪ,
першій президентъ „Союза“,
Шамокинъ, Па.

О. И. КОНСТАНКЕВИЧЪ,
першій секретарь и организаторъ
„Союза“, Шамокинъ, Па.

О. МИКОЛА СТЕФАНОВИЧЪ,
тепершній президентъ Р. Н. Союза, Питсбургъ, Па.

ОЛЕКСА ШАРШОНЬ,
касиръ „Союза“, Шамокинъ, Па.

ИВАНЪ ІЛОВА,
першій касиръ „Союза“, Екселзюръ,
Па.

ВѢДЪ ГОЛОВНОГО УРЯДУ „РУСКОГО НАР. СОЮЗА“.

1. Конвенція ювильна Руск. Н. Союза вѣдбуе ся въ дняхъ 30. и 31. Мая, 1. и 2. Юнія с. р.
2. Каждый делегатъ мае явити ся о год. 8. рано дня 30. Мая въ Шамокинъ, Па, коло руской церкви. Нехай каждый делегатъ повѣдомить касіера коли приѣде и подасть свое имя.
3. Память заложеня Р. Нар. Союза будемо обходити торжественнымъ богослужениемъ въ церквѣ, посвященемъ прапора и фаны Союза, великимъ концертомъ и парадомъ по мѣстѣ Шамокинъ.
4. Запрошеніе брацтва и вѣдѣлы зъ Мт. Кармель, Сентрелія, Шенандоа, Ст. Клеръ, Майнерсвилъ, Гейзелтонъ, Лансфордъ, Маганой Плейнъ, МкАду, такожъ всѣ урядники и делегаты, мають поставити ся на год. 8. рано 30. Мая 1904 коло руской церкви на розѣ улицъ Шамокинъ и Перль.
5. Парадъ розпочне ся о. год. пѣвъ де 9-ои рано.
6. О год. пѣвъ до 11-ои торжественна Служба Божя зъ проповѣдею въ руской церквѣ въ Шамокинъ, до котрой мають удати ся всѣ делегаты и всѣ брацтва по скѣнченю парады. — По Службѣ Божій торжественне посвячене прапора и фаны „Союза“.
7. О годинѣ 4-ой пополудни всѣ делегаты и урядники мають зѣбрати ся въ руской Гали подѣ церквою, де отворитъ ся Конвенцію, выбере ся урядъ на часѣ Конвенції, вѣдбере ся уповажняючіе письма вѣдѣ каждого делегата и установитъ ся комісія до справдженя рахункѣвъ, до выбору кандидатѣвъ на новый Голов. Урядъ и иншіе.
8. Въ Второкъ о г. 8 рано Служба Божя въ руской церквѣ а по богослужению наряды.
9. Въ Середу и Четверъ такожъ о год. 8-ой рано Служба Божя а опѣсля наряды. Колибы наряды скѣнчила ся въ Четверъ рано, тодѣ въ Четверъ пополудни вѣдбуе ся вѣче.
10. Въ Четверъ вечеръ о год. 8-ой Великій Концертъ въ Fraternity Theatre въ память заснованя нашего руского Союза.

Зазначуемо выразно, що на подѣставѣ §. 58 стат. Р. Н. С. лишъ 3 головныхъ урядникѣвъ, ихъ заступники и 6 радныхъ присутныхъ на Конвенції, мають право до діеъ т. е. звернення коштовъ.

Всѣ спѣваки запрошеніи до удѣлу въ концертѣ мають явити ся найдалше во Второкъ рано.

Порядокъ Нарядъ на VIII. Голов. Конвенції Р. Н. Союза въ Шамокинъ, Па.

1. Отворене Конвенції голов. президентомъ Р. Н. Союза.
2. Назначене президента на часѣ Конвенції, выборъ его заступникѣвъ и секретарѣвъ.
3. Провѣрене писемъ делегатѣвъ.
4. Выборъ всѣхъ потрібныхъ комісій.
5. Справоздане гол. президента.

6. Справоздане гол. секретара.
7. Справоздане гол. касіера.
8. Справоздане Контрольной комісії.
9. Передане всѣхъ книгъ и документѣвъ „Союза“ делегатамъ зѣбравымъ на Конвенції.
10. Справоздане шконтруючої комісії.
11. Справоздане кандидатіційной комісії и выборъ новыхъ урядникѣвъ.
12. Змѣна статутѣвъ.
13. Звольнене дотепершного Вѣдѣлу вѣдѣ зѣобовязанъ взглядомъ „Союза“.
14. Полагоджене загальныхъ справъ.
15. Внесена делегатѣвъ.
16. Выплата делегатамъ и урядникамъ.
17. Замкнене Конвенції.

Програма Концерту выконаного членами „Р. Н. Союза“ подѣчасъ VIII-ои Гол. Конвенції въ память десяти-лѣтнего ювильеу д. 2. червня 1904 р. въ Fraternity Theatre въ Шамокинъ, Па.

ЧАСТЬ I.

1. Вступне слово.
2. „Кто Тебе“, пѣснь церковна, гармонизовавъ А. Панасевичъ, вѣдспѣвае хоръ мѣшанный.
3. „Souvenir de Poltava“, pianoforte par A. Jedliczka, выконае п-а Г. Констанкевичъ.
4. Шубертъ: „Серенада“, сольо баритонове, вѣдспѣвае п. А. Панасевичъ.
5. М. Копко: „Мій край — мій рай“, хоръ мужескій.
6. Ф. Колеса: „Вулиця“, хоръ мѣшанный.
7. С. Чернепкій: „Я хочу до дому“, выголосить Ив. Котанчикъ.
8. А. Вахнянинъ: „Урра у бій“, хоръ мужескій.

II. ЧАСТЬ.

1. Конискій-Лизенко: „Молитва“, хоръ дѣточій зъ фортепяномъ.
2. Chopin: „Scherzo C minor“, вѣдограе п-на Г. Констанкевичъ.
3. М. Лизенко: „Ой Днѣпре, мій Днѣпре“, сольо барит., п. А. Панасевичъ.
4. О. Нижанковский: „Нова Сѣчь“, сольо баритонъ, дуеъ на теноръ, баритонъ, мужескій хоръ.
5. А. Панасевичъ: „Туга“, терпетъ на теноръ, баритонъ и басъ.
6. Ив. Франко: „Притча про нерозумъ“, выголосить Анна Мурдза.
7. М. Лизенко: „Ой пуцу я кониченька“, тріо зъ хоромъ.
8. Т. Шевченко-М. Вербицкій: „Завѣщане“, сольо басове въ супроводѣ двоихъ хорѣвъ и фортепяну.

На закончене вѣдспѣвае цѣлый хоръ: а) „Ще не вмерла Украина“ и б) „My country“.

Мѣжь I. а II. частею буде 15. минутъ перервы.

Головний Урядъ Р. Н. Союза

М. Стефановичъ, предсѣд., С. Ядловскій, секретарь,
Ал. Шаршонъ, касиръ.

Присвята „Свободѣ“

и єи читателямъ

(по поводу 10-лѣтняго юбилею „Свободы“).

Наша пѣсня, наша дума не вмере, не загине!
Т. Шевченко.

Що се „Свободо“? Вѣ якижъ се шаты
Ты прибрана, що ажъ цѣла сієнешъ,
Та радѣсть въ душу сумную зсылаєшь,
„Свободо“ наша, рѣдна намъ, якъ мати.

Що се „Свободо“? Чомъ изъ лица твого
Смутьокъ подѣвъ ся, чомъ туги не має,
Та чому радѣсть тихає сіє
Вѣдъ Тебе, Мати, и вѣдъ убору того?

Чи Ты вже, рѣдна, людъ свой понехала,
Чи може впавши въ паньскій штуки
Та чорній забувши хлопскій руки,
Панамъ до згоды руку дала?

Чи може?!... Та нѣ! Сказати мушу,
Ты вже не тишишь, якъ Ты дробній лила
Слезы надъ сыномъ, що его могла
Тобѣ забрала, а намъ забрала душу?

Що се „Свободо“? Що се? Мати!
Що се, що й мова твоя веселѣйша,
Що се, що й постать твоя достойнѣйша,
Що се, рѣдненька? прошу повѣдати!

Такъ! Такъ! мой сыну!.. не дивуй ся — се свято!
Се свято мое, але й твое сыну.
И свято того, що у д-мовину
Пойшовъ вѣдъ насъ протерпѣвши богато.

Такъ! се мое свято! але й твое сыну!
Се свято спѣльно матери й дитини,
Се мои, сыну, й твои уродины —
Бо мы почались въ тую же годину.

Я десять лѣтъ, якъ оденъ день, вже маю,
А й ты, мой сыну, въ той же часъ почавъ ся —
Бо якъ мой нумеръ першій наскладавъ ся
И ты десь вирѣсь, якъ той цвѣтъ въ розмаю.

И зъ того часу мы усе зъ собою —
И тужимъ разомъ й плачемо дробными,
А въ тяжкій часы словами дружними
Мы губимъ грыжу и скорботу свою.

И такъ вже десять лѣтъ! часу немало!
А й борбы немало а и жертвъ конечныхъ
И крови свои и трудѣвъ безперечныхъ —
Чияжъ диво Вамъ, що декого не стало?

О! то вже довго, якъ живемъ посподу
У любовѣ щирої а й на завсе вѣрної
Орючи ниву народну въ примѣрної
Праці й бючи всякую крамолу.

Мы оремъ ниву, а и зерно сѣмъ
На тверду землю, свѣжій перелог
А и жмѣ терне, щобы въ обороти
Зобрали часомъ збѣже, якъ посѣве.

А днесъ въ насъ свято — празникъ днесъ въ насъ за те
Празникъ „Свободы“ й вѣрної дружины,
Празникъ народный всенной родины, —
Сѣвачѣвъ просвѣты усеи днесъ свято!

Тому на бѣкъ вся скорбѣ! й журба журлива,
Що точить сердце й думку подтинає —
Та горѣ сердца! най разъ завитає
Мѣжь насъ утѣха, щира и правдива!

Най хочъ на празникъ пѣсня залунає
Въ полетѣ богата, свѣжа и свободна,
Най хочъ на празникъ пѣсня наша рѣдна
Пѣдъ небо синє соколомъ залѣтає:

„Ще не вмерла, ще не вмерла — нѣ, вна оживає,
Ще не вмерла, ще не вмерла — она не вмирає!
Украина наша, дѣти, — то вороги знаютъ!
И за тее, що жие ще, сѣ проклинаять.“

Та вороги, вороженьки, дарма ваша сила!
Дармий штуки, лести й муки — Украина жила,
Жила й жие й жити буде, поки Днѣпръ могучій
Тече въ море, поки хвилѣ точать ся ревучій,

Поки сонце Богъ зсылає, поки роса плаче
Раннимъ ранкомъ до сѣдѣ сонця на степы козачій,
Поки пѣсня вечерами по селахъ збѣймаєсь,
Поки мѣсяцъ блѣдолицый въ нѣчку роззираєсь,
Поки сердце тужить, плаче, поки живутъ люди,
По вѣкъ вѣчный и по весь часъ — Украина буде“.

Павло Тимкевичъ.

НАЙМИТЪ.

Написавъ Стеф. Манаръ.

Я сидѣвъ при столику и читавъ книжку, коли у
фронтowychъ дверяхъ моего помешканя задзеленькотѣвъ
дзвѣночекъ. Сей бренькотъ бувъ тихій, несмѣлый. Такъ
дзвѣнятъ только тѣ, що потребують якоисъ помочи а
незнають певно, чи выслушаютъ ихъ просьбы, чи нѣ.

Я подѣвъ ся зъ крѣсла, вѣдчинивъ дверь и по-
бачивъ передъ собою чоловіка въ вытертомъ одягу а-
мериканскаго жовѣтра а, знаючи, що чимало волоцю-
говъ зѣдагачуть ся подобно, представляючи себе за
выслуженыхъ, убогихъ жовѣтрѣвъ, я посягнувъ до ки-
шенѣ и вытягнувъ пятака, передаючи его незнакомому.
Але якежъ було мое здивованє, коли жовѣтръ, передше
похилений, здорѣгнувъ ся на цѣломъ тѣлѣ на вѣдъ по-
даваню милостинѣ и выпрямивъ ся по воячки якъ
передъ старшиною. Нужденне его лице набѣгло наразъ
кровю, въ очахъ загравъ якийсь дивный огникъ а руки
заворухили ся, подаючись махінально взадъ. Вѣнъ
промовивъ дрожащимъ, якимъс навпѣвъ плаксивымъ го-
лосомъ, видимо зворухеный:

— Вы що доброго робите! Не познаете мене?

Я приглянувъ ся уважнѣйше тому высохлomu ли-
цу, на котромъ, здавало ся пораставъ вже мохъ, и о-
чамъ своимъ не вѣривъ.

— Петро Боровичъ?! — поспытавъ я.

— Такъ, той самый.

Мы увѣйшли до комнаты. Заки я попросивъ моего
количнаго знакомого розгостити ся, я засипавъ его
пытаньями: де бувавъ, що робивъ, звѣдки тутъ взявъ
ся, вдвляючись въ его лице. Але те лице, якъ вضا-
лѣ цѣлый Боровичъ, се не той количный гарный, здо-
ровый, меткій мущина. Видко, що сей чоловікъ му-
сѣвъ пережити богато, бо згорбивъ ся трохи, очи въ
него запали, майже безъ жита, а на лица, запаломъ по
обохъ бокахъ у двѣ глубокой ямы, можъ було вычитати
слѣды якогось великого горя або перебутой недуги.

— Змѣнивъ ся недопознания правда? — промовивъ
вѣнъ, силуючись усмѣхнути ся.

Я успокоивъ Боровича, що вѣнъ досить добре
выглядає лишь трохи втомленный, а що я его не поз-
навъ то лишь тому, що дѣвно его бачивъ, а его вѣд-
вѣдины суть для мене несподѣванкою.

Боровичъ махнувъ рукою, закаплавъ ся острымъ
сухимъ кашлемъ а успокоившись усѣвъ на крѣсло, по-
хнюпивъ голову и задумавъ ся на хвили. Щобъ пере-
бити сею немилу мовчанку и розвеселити гостя, я
ставъ его запевняти, що вѣнъ менѣ милымъ гостемъ,
може задержати ся у мене якъ довго ему злюбить ся,
най розгостити ся у мене якъ у свойй власной хатѣ
та, що вѣнъ справитъ менѣ тымъ лишь невысказану
приятность, коли буде поводити ся зѣ мною щиро и
по приятельски.

Коли я се говорилъ, по лица Боровича перебѣга-
ла легка дрожъ вдоволєня, а уста розширяли ся до
усмѣху. Вѣнъ вставъ, подѣйшовъ до мене, стиснувъ
мою руку и прошептавъ: — Дякую вамъ. Опѣсля у-
сѣвъ назадъ на крѣсло и выглядавъ спокойнѣйшій та
веселѣйшій.

Обмившись и попоѣвши, почавъ вѣнъ менѣ таке
розказувати зѣ своего жита.

✓ — Вы памятаете, яке було патриотичне одуше-
ленє середъ Американцѣвъ, коли выбухла война зъ
Испанією? Великій и малій, жѣнки и дѣвчата, всѣ они
переймали ся однимъ духомъ, одною думкою: здавити
Испанцѣвъ и вызволити поневоленый народъ зъ пѣдъ
ихъ ярма и зробити ихъ вольными... Часописи были
переповненны статями патриотичного змѣсту, выхваля-
ючи пѣдъ небеса взнесле послаництво американскаго
народу та подносили въ гору тихъ, котрѣ покидали
свои щоденный занятя и вербували ся за жовѣтрѣвъ,
щобъ бити ся зъ Испанцами. Я бачивъ якъ зъ усмѣ-
хомъ на устахъ пращали родичѣ своихъ сыновѣвъ, выра-
жаючи ихъ до бою, зъ якою гордѣстю споглядали
дѣвчата на тихъ молодцѣвъ, котрѣ йшли вызволити
поневоленыхъ. Навѣтъ дѣти, що бавили ся на улици,
и тѣ показували пальцами та насмѣхали ся зъ тихъ
молодыхъ, самотныхъ людей, котрѣ лишили ся дома
и не дали ся унести загальной струѣ одушевленя.
Коли я бачивъ сей поднеслый настрой цѣлого народу,
его любовь до свободы и до поневоленыхъ народѣвъ,
я такъ его полюбивъ, що бувъ бы вразъ зъ нимъ въ
огонь скакавъ, еслибъ того було потреба. Сеся струѣ
одушевленя удѣлила ся и менѣ и я такъ само вѣд-
чувавъ тодѣ любовь до тихъ поневоленыхъ народѣвъ
Филипинцѣвъ, Кубанцѣвъ и Порто Ричанъ а ненависть
и погорду до геобителѣвъ, Испанцѣвъ. Одного дня по
вѣдбутѣмъ Американцами патриотичномъ зборѣ, на ко-
трѣмъ выголошено богато бесѣдъ на тему свободоло-
бивости американскаго народу и его взнеслой цивили-
заційной місії помѣжь поневолеными народами, я не
надумуючись довго давъ ся звербувати до американс-
каго войска. По вѣдбутѣмъ двотыжневѣмъ войсковѣмъ
муштрѣ насъ выслали на Филипины. Тамъ высадили
насъ на сушу и казали бути готовыми до бою. А по
менѣ переходила дрожъ на самъ спогадъ, якъ двѣ во-

рожи арміи американска и испанска стануть супро-
тивъ себе и розпочнуть борбу на жите та смерть. Я
и мой одушевленный товарищъ были певны побѣды, бо
наша справа чиста и свята — мы боремо ся зъ пере-
конаня, въ имя свободы и независимости поневоле-
ныхъ Филипинцѣвъ а испанскій жовѣтръ подѣтъ въ
огонь зъ мусу, по приказу, безъ нѣякой высшой цѣли.
Але приказъ до борбы не надхотѣвъ. Минали дѣи за
днями а мы сидѣли безчинно въ горячѣмъ пѣдсоню
Филипинскаго острова. Хочъ бы побачити якого И-
спанца або Филипинца а и то нѣ. Ажъ одного дня въ
нашѣмъ таборѣ появили ся испанскій офицеры и стали
вразъ зъ нашими приглядати ся намъ и нашимъ око-
памъ та шатрамъ. Менѣ се выдало ся дивнымъ и не
зрозумѣлымъ. Може полонники, погадавъ я? Те саме
занепокоєне и цѣкаве здивованє запримѣтивъ я у сво-
ихъ товаришѣвъ жовѣтрѣвъ, але жаденъ зъ насъ про-
стыхъ не могъ собѣ того явища пояснити. Ажъ на
другій день розѣйшлась по таборѣ вѣстка, що война
зъ Испанією скѣнчена. Испанцѣ зрѣкають ся своихъ
заморскихъ посѣлостей а за Филипинскій острова ма-
ють одержати вѣдъ Злученыхъ Державъ двацѣты ми-
лионѣвъ долларѣвъ. Въ таборѣ запановала невысказана
радѣсть и вдоволєне зъ такъ скоро скѣнченой войны
а мене ажъ подносило зъ превеликой вѣтхи, що аме-
риканске правительство попри свои военный выдатки
не жалувало навѣтъ грошей, щобъ ними окупити волю
Филипинцѣвъ. Але сеся моя радѣсть не тревала довго.
Затрубѣли до поготовля. Всѣ станули вѣддѣлами въ
рядъ а начальникъ кожного вѣддѣлу таку мавъ до
насъ промову:

„Прийшла для васъ, жовѣтрѣ, важна хвиля. Вы
маєте теперь сповнити велике дѣло, бо маєте помстити
невдячнѣсть филипинскихъ дикуновъ зглядомъ сво-
бодолюбивого американскаго народу. Якъ знаете, мы
пришли тутъ выганяти Испанцѣвъ, а, щобъ сеся
робота йшла скорше, пороздавали мы Филипинцамъ
збрую, щобъ вразъ зъ нами поборювали своего врага.
И, що вы на те, жовѣтрѣ, скажете, що теперь, коли
наставъ миръ а Испанцѣ здали ся, тѣ дикуны не хо-
тятъ зложити оружія доти, доки не побачуть, що и мы
заберемо ся вразъ зъ Испанцами а ихъ край лишимо
управляти имъ самымъ. Вачите, жовѣтрѣ, яка се не-
вдячнѣсть? Мыжъ прийшли тутъ нести просвѣту, куль-
туру, мы не смѣмо дати себе поганѣбити передъ свѣ-
томъ, що дали вывести себе въ поле тымъ дикунамъ,
а мусимо ихъ зневолити оружно, щобы зложили нашу
збрую и поддали ся нашимъ установамъ. Завтра вы-
рушаемо противъ нихъ, каждый зъ васъ памятаючи
на славный нашъ стягъ, най кидає ся до борбы зъ
одушевленемъ за святу справу, за славне имя свобо-
долобивого, американскаго народа!“

Коли наставникъ скѣнчивъ свою урядову про-
мову и закомандувавъ розѣйти ся, мене немовъ бы хто
облявъ холодною водою. Въ очахъ менѣ потемнѣло, а
коло сердца тиснуло мѣвъ клѣщами. Я поплѣвъ ся ма-
хінально до своего шатра и кинувъ ся на свой тапчанъ
якийсь знесилений. Що менѣ тодѣ дѣяло ся, сего го-
дѣ розказати. Мене брали на перемѣну жалъ, досада,
злѣсть на себе самого, на Американцѣвъ и на всѣхъ
людей. Я перевертавъ ся зъ боку на бѣкъ, шукаючи
для себе выгѣдного мѣсця, я клявъ всѣми рускими и
англицкими проклятиями, я навѣтъ въ нестямѣ бивъ се-
бе по лицу и кусавъ уста та руки и прогорювавъ со-
бѣ зъ досады: Добре тобѣ такъ, було тутъ не пхати
ся. Я бы бунъ ошалѣвъ до рана зъ розпуки, зъ того
заводу, якою я дѣзнавъ, вербуючись вызволити дру-
гій народъ зъ неволѣ якобы не те, що наразъ роздавъ
ся по таборѣ голосъ трубы, покликуючи насъ усѣхъ
до поспѣшного походу противъ неприятеля. Вѣддѣ-
лами помаширували мы пѣдъ проводомъ нашихъ ко-
мандантѣвъ, а коли я поглянувъ на товаришѣвъ то и
у нихъ запримѣтивъ якое розчарованє, хочъ большѣсть
ихъ додавала собѣ вѣдваги проклинаячи Филипинцѣвъ
за се, що посмѣли надути Американцѣвъ, взяти вѣдъ
нихъ оружіе а опѣсля не схотѣли его назадъ вѣддати.

Гѣрке то було наше войованє зъ Филипинцами.
Подѣлывшись на малій ватаги, нападали они на насъ,
коли мы того наименше спѣдѣвали ся. Намъ не було
спаня, нѣ ѣды. Все треба бути на поготовлѣ, тожъ,
розпочали ся для насъ такі часы, въ котрыхъ не роз-
дѣгали ся до спаня тыжднями. Нашимъ шатромъ въ
ночи було небо а пѣдстѣлкою мокра, багниста перазъ
земля. Въ парный день було для насъ неописанымъ
щастемъ, коли могли вѣдпочивати въ тѣни деревъ.

Въ тыхъ безнастанныхъ походахъ, въ той вѣчной
блуканинѣ по вертепахъ и мочарахъ ставъ я чистымъ
автоматомъ. Все те тай мои власный невеселій думки
такъ мене прибабли, що я ставъ ходячимъ трупомъ.
Якбы были приказали стрѣляти въ себе самого я бувъ
бы се вчинивъ безъ наименшого ваганя.

Одной ночи, коли нашъ вѣддѣлъ нишпоривъ по
хащахъ, шукаючи за Филипинцами я такъ знемѣгъ ся,
що упавъ зъ утѣмы пѣдъ пальму и нѣякъ не могъ под-
вести ся. Не знаю якъ довго я тамъ славъ, досить, що
прокинувъ ся другого дня, коли сонце стало пражити
такъ сильно, що досягло мене ажъ въ тѣни. Першій
разъ вѣдъ часу нашої нагѣнки за Филипинцами вѣд-
почивъ я порядно, и, хочъ чувъ ся самотнымъ та

опущенымъ вѣдъ своимъ а може засуджений на голодову смерть або нападъ Филиппинцѣвъ, менѣ не хотѣло ся вставати зѣ свого мѣсяця. — По що? — погадавъ я собі. — Вганяти ся мовѣ та гонча собака за людьми? И що они менѣ ванний тѣ люди, що я цѣляю до нихъ мовѣ до звѣрины и проливаю людску кровь? — У вѣдповѣдь на те я прошептавъ самъ до себе на вѣдъ глумливо: — Алежъ бо ты просвѣтителъ тихъ дикуновъ! — Хочъ я знавъ, що се чиста иронія, але для втихомирення бурѣ моихъ думокъ я собі признававъ: — А може они справдѣ дикуны, то себѣ не було до нихъ лихомъ, хочъ бы ихъ Американцѣ силою зневололили приняти ихъ власть надъ собою, ихъ культуру...

Въ тѣмъ щось коло мене зашелестѣло и я побачивъ въ коротцѣ вѣдѣлѣ малыхъ, жовтавыхъ на лиці, зъ чорними, легко скосьними очима, Филиппинцѣвъ. На команду одного зъ нихъ мене окружили. Оденъ зъ нихъ выступивъ напередъ и заговоривъ по англійски: — Ты нашъ невѣльникъ, вѣдай оруже!

Я сповнивъ приказъ и такъ само по приказу поійшовъ зъ ними.

Я йшовъ хащами и манѣвцями въ супроводѣ двохъ жовнѣрѣвъ, котрѣ мене привели по дню томлючої дороги до свого табору, де я заставъ багато другихъ американськихъ жовнѣрѣвъ, взятыхъ въ полонѣ.

Коли я опинивъ ся мѣжъ Филиппинцями, тими буцѣмъ то дикунами, я вѣдсапнувъ свободнѣйше, бо не потребувавъ волочити ся по лѣсахъ та багнисахъ, бо не потребувавъ стрѣляти въ неповинныхъ менѣ нѣчого людей. Зразу я вѣдносивъ ся до Филиппинцѣвъ до сити недовѣрчиво, слѣдивъ за кождимъ ихъ рухомъ, я навѣть по трохи страхавъ ся, надѣючи ся кождою хвилѣ, коли мене въ поганій, дикий спосѣбъ замордують. Але сеся недовѣрчивѣсть уступала чимъ разъ болѣе, коли я побачивъ, що Филиппинцѣ обходять ся зъ нами чомно и въ усѣмъ намъ догоджують. Мене неразъ брала на нихъ досада за ихъ зглядомъ насъ услужнѣсть. Чому не обходять ся зъ нами якъ зъ собаками? Аджежъ мы прийшли до ихъ краю и хочемо стати ихъ панами? Се все драгувало немало мой нервы и выкликувало въ моимъ серцѣ жалъ и докоры. Замѣсть ненавидѣти Филиппинцѣвъ я вѣдчувавъ чимъ разъ болѣе жалъ до американскихъ полонникѣвъ, котрѣ, користаючи зъ гостинности Филиппинцѣвъ, веселили ся и бавили ся въ пилку, свою улюблену гру. Щобъ вѣддати ся своимъ власнымъ думкамъ я вѣдходивъ осторонь, лагавъ въ тѣни пальмы а, спершись на долони, вѣдававъ ся думамъ-мріямъ. Одного разу, коли я такъ лежавъ задуманий, приступивъ до мене оденъ Филиппинець, Тагаль, а сѣдаючи на травѣ промовивъ по англійски лагѣднимъ голосомъ:

— Вы певно недужий?

— Нѣ, вѣдповѣвъ я.

— То чому не повеселите ся та не забавляете ся вразъ зѣ своими товарищами? — питавъ дальше Тагаль, а живий его очи бѣгали по моимъ лиці, слѣдячи мене цѣлого.

— Якось не маю охоты до забавы — вѣдповѣвъ я, пѣдводячись зъ землѣ.

Я поглянувъ на Тагала, а его лице выдало ся менѣ розумнымъ и поважнымъ, нашѣ очи стрѣтили ся на хвили, хотячи себе вѣдгадати. Тагаль питавъ ся дальше:

— Такъ то такъ! Здалека вѣдъ своей вѣтчины то и о тугу не тяжко. Я чувъ, що ваша Америка мае бути богата, просвѣчена, вы певно тамъ лишили своихъ родичѣвъ, дѣвчину люблю...

— Я не Американецъ, вѣдповѣвъ я зъ поспѣхомъ, перебиваючи мову Тагала, а въ горлѣ мене здавило мовѣ не пролихнена ѣда.

На лиці Тагала змалювало ся здивоване, очи перестали бѣгати и вѣдъ вдививъ ся въ мене проникающимъ вѣдъ здивованія зоромъ.

— Вы не Американецъ?

— Нѣ.

— А хтожъ вы?

— Я Русинъ.

— Се що за народъ? маеете свою державу? богатѣ вы, просвѣченѣ?

Я ему розказавъ коротко нашу сумну и незавидну долю нашего народа. Коли я ему розказувавъ про муки, якѣ доводило ся и доводити зносити нашому народови, Тагаль, видимо зворушений, лишь слину ликавъ стрясавъ ся цѣлымъ, а, щобъ не уронити зѣ мого оповѣданія ані одного слова, заодно пѣдносивъ си и присувавъ ся блисше мене, хочъ мѣгъ чути мене добре, бо сидѣвъ биля мене. Коли я скѣнчивъ Тагаль задумавъ ся и довго не вѣдзивавъ ся. Вѣдъ похнюпивъ голову а на лиці его вѣдбивавъ ся якійсь соромъ, якесь придавлене. Опѣсля пѣдвѣвъ очи на мене, подививъ ся такимъ якимъсь милосерднымъ поглядомъ якъ дивлять ся люде на калѣкъ, котрымъ крѣмъ слѣвъ потѣхи нѣчимъ спомочи не можуть, опѣсля промовивъ до мене лагѣдно, спокѣйно, але въ его голосѣ звучавъ докоръ и жалъ.

— То вы наймитъ!

Мене мовѣ добнею по головѣ ударивъ. Я неразъ хотѣвъ собі докорити тимъ словомъ, але заодно вѣд-

ганявъ его вѣдъ себе, вышукуючи рѣжного рода оправданія себе самого.

— Вы наймитъ — продовжавъ звѣльна Тагаль, а кожде его слово палило мене огнемъ. — Вы за марныхъ пятнайцять долларѣвъ на мѣсяць жертвовали свое жите, щобъ другому народови вѣдбирати его край а его мешканцѣвъ, щобъ перемѣнити въ дѣйну корову. Але, правда, вы просвѣтителъ, вы прийшли насъ просвѣчати... А такъ, роздали намъ зброю а опѣсля купивши насъ якъ товару, бажали, щобъ мы змѣркували що кровь Испанця, гѣрша вѣдъ американской и не проливали еи. О, нѣ, мы любимо свой край и самѣй наилучше знаемо чого намъ треба до просвѣты и щастя и якою дорогою дѣйти до тыхъ скорбѣвъ.

Тагаль змовчавъ на хвили, призадумавъ ся и покрутивши головою говоривъ дальше:

— Гмъ..., що онѣ тамъ, звербували ся за жовнѣрѣвъ и приймали насъ стрѣляти, се ще можна сякъ такъ розумѣти, але що васъ могло до сего пѣпхнути, сего нѣякъ зрозумѣти не могу. Выжъ дитя поневоленого народу, повинний болѣе вѣдчути нашѣ кривды и бажаня.

Я готовъ бувъ розплакати ся такъ мене здавила за сердце отся мова Тагала. Але я вѣдчувавъ, що кожде его слово свята правда и не перебивавъ ему. Менѣ хотѣло ся въ той хвилі, щобъ вѣдъ взявъ мене на колѣно и выпаривъ порядно якъ дѣтвака. Менѣбъ певно було лекше зъ того. Я чувъ глубоко поважане и честь до сего Тагала, та, щобъ хочъ трохі себе передъ нимъ оправдати, хочъ сяке таке слѣвце кинути на свою оборону я пролетѣвъ крѣзь слѣзы:

— Я давъ ся унести загальному одушевленю...

Тагаль вѣмѣхнувъ ся, пѣдвѣвъ ся зъ мѣсяця, и сказавъ глумливо:

— Давъ ся унести одушевленю... чужому одушевленю... а на болѣ и вѣтхи своего власного народу наплювавъ... мерзеный наймитъ — и при тихъ словахъ сплюнувъ въ мою сторону и вѣдѣйшовъ.

Те, що дѣяло ся зѣ мною по вѣдходѣ Филиппинця описати годѣ. Я лежавъ мовѣ колода на землі не въ силѣ пѣдвести ся. Въ головѣ счинила ся цѣла заверуха а коло сердца некло, мовѣ вогнемъ паливъ. „Наймитъ, мерзеный наймитъ“! гудѣло менѣ въ ухахъ и вѣдало ся, здавалось, въ кожду кроплю моей крови. Я качавъ ся зѣ болю, хотѣвъ ревѣти зѣ розпуки, але не мѣгъ. Я лишь деръ на собѣ одѣжъ, драпавъ себе по лиці и стогнавъ тяжко. Що дѣяло ся дальше зѣ мною не памятаю. Знаю лишь, що жовнѣрѣ, побачивши мене, якъ я вивъ ся по землі, забрали мене до шатра, де мене окрили и ратували, натираючи водою. Нѣколи того не забуду, якъ той самъ Тагаль, що говоривъ зѣ мною, пѣкхувавъ ся мною та старавъ ся якъ мѣгъ усмирити менѣ мой терпѣня. Але менѣ не ставало лучше. Я слабъ чимъ разъ болѣе, почавъ кашляти. Жовнѣрѣ не знали якъ менѣ помочи, бо лѣкаря не було. Тодѣ Филиппинцѣ рѣшили вѣдослати мене зѣ двома жовнѣрами до американского табору, де буду мѣгъ мати лучшу выгоду и лѣкарску помѣчь. И мене вѣдослали. Американскій лѣкаръ проголосивъ, що у мене малярія и вѣдославъ мене до шпиталя. Тамъ я пролежавъ два мѣсяцѣ и хочъ выйшовъ зѣ него та хіба на те, щобъ наново покласти ся до лѣжка и умирати. Въ мене вже розвинули ся сухоты на добре и мой днѣ життя почисленѣ.

Боровичъ скѣнчивъ свое оповѣдане, закашлявъ ся и плюнувъ кровю.

— Отъ вамъ нагорода для наймитѣвъ — проговоривъ вѣдъ вказуючи на выпльовану кровъ.

Я ставъ его потѣшати, що при довшѣмъ выпочинку его здоровле поправитъ ся та, що у мене знайде гостинный дѣмъ, най лишь не журить ся тимъ, що зробитъ менѣ своею присутнѣстю якій небудь клопѣтъ.

Боровичъ не вѣдзывавъ ся, лишь звѣсивъ голову и задумавъ ся а его лице вкрило ся цеглястою, зрадливою краскою. Я намовивъ его удати ся скоро на супочинокъ. Въ ночи кашель у него змагавъ ся чимъ разъ такъ, що и я не мѣгъ заснути. Слѣдуючого дня я выйшовъ за своими орудками, а коли вернувъ въ полудне заставъ лишь картку, писану тремтячою рукою Боровича, въ котрой вѣдъ звиняе ся, що опущае мой дѣмъ, бо не хоче стати тягаромъ для мене. Его жите и такъ вже не довге то и по що мае заваджати ходячимъ трупомъ. Най его тѣ додержують и похоронять, котрѣ его ганяли по багнахъ за Филиппинцями.

За мѣсяць вычитавъ я въ газетахъ, що Боровичъ померъ въ шпиталі на сухоты.

ДЕЩО ПРО АМЕРИКАНСКИХЪ РУСИНОВЪ.

(Уривонъ.)

Мы припускаемо, що наша емиграція почалась въ роцѣ 1848, однакъ я думаю, що далеко скорше она почалась, може навѣтъ о цѣлу десятку лѣтъ скорше. На ту думку наводитъ мене та обставина, що кѣлька лѣтъ тому подыбавъ я на фармахъ недалеко Тгоу, N. Y. чоловіка, Русина зѣ Угорщины, котрый бувъ вже 27 лѣтъ въ Америцѣ. Я думаю, що угорскій Русины далеко скорше вандровали до Америки, якъ Галичане, а се можъ зѣ певностію твердити, бо далеко болѣе

бѣда тиснула нашихъ братѣвъ на Угорщинѣ, якъ въ Галичинѣ, тай щобъ кинути обѣ землю ту бѣду — они скорше старались провѣдати за край, дебы ихъ та бѣда такъ дуже не тиснула. де-бы лекше заработать, бодай на насущный хлѣбъ. Рѣчь певна, що нашѣй найстаршѣй имігранты поселились малыми купками, головно по фармахъ Новои Англіи въ Штатахъ Massachusetts, Vermont, а такожъ въ Connecticut и въ New York. Про нихъ не знаемо, бо они малыми купками поосѣдали, звычайно якъ робѣтники у фармерѣвъ, а що они тамъ остави и не вандровали, якъ се ще по нинѣ роблять нашѣй фабричній робѣтники, то тому, бо они рѣльники въ старѣмъ краю, полюбили ту роботу, бо она имъ була по серцю и по душѣ. Селибъ хто скотѣвъ переѣхатись по вѣходныхъ надморскихъ Штатахъ, еслибъ скотѣвъ заглянути въ околицію Бостону, знайшовъ бы богато нашего народу, особливо зѣ угорской стороны — и той то народъ уважавъ бы я, нашими найпершими емигрантами, котрѣ прийшли до Америки ще передъ 1870 рокомъ.

Вѣдъ року 1875 почалась масова емиграція нашихъ людей зѣ Галичины и зѣ Угорщины до Пенсильвеніи. Частина ихъ лишалась въ портовыхъ мѣстахъ, якъ Нью-Йоркъ и Филадельфія — вѣдтакъ розходились по поблискихъ мѣстахъ; частину нашего народа везли агенты на далекій Захѣдъ, а таки наибольша часть лишалась въ Пенсильвеніи. Тоды треба було такихъ робѣтниковъ, якъ нашѣй люде. Тай працювали нашѣй люде, якъ чорнѣй воли — не одна голова впала вѣдъ злобныхъ рукъ дикого Айриша. Але не про тѣ подѣвъ менѣ говорити.

Нашѣ мужикѣ вѣдорванный вѣдъ всего, вѣдъ своей церкви головно, вѣдъ своего питомого жита, проживъ майже дико ажъ до року 1884, въ котромъ то роцѣ, въ мѣсяци децембрѣ, за порадою и помѣчию Чеха Карла Райса, спровадили священника своего зѣ Галичины о. Ивана Волянського.

Можъ сказати на певно, що въ тѣмъ часѣ, коли Галичане думали про своего священника — угорскихъ Русинѣвъ далеко вже болѣе было въ Америцѣ. А що Галичане першѣй постарались о священника, се свѣдѣчить о высшѣй культурѣ Галичанъ, о ихъ интелігенціи, о ихъ привязанку до своей церкви, тай въ конці о ихъ народнѣмъ почутю.

Певна рѣчь, що люде не умѣючи нѣякой мовы, крѣмъ своей, тай не знаючи, яка дорога веде на святоюрскую гору у Львовѣ, послуговались помѣчию Чеха, котрый бувъ пѣдъ той часѣ „вѣйтомъ“ нашего народу въ Шенандоа.

Иванъ Волянскій.

Та вѣднци приѣхавъ першѣй священникъ въ грудни 1884 р. Богато людей памятае той приснопамятный вѣздъ о. Волянського до Шенандоа. Па. Майже цѣле населене того невеликого пѣдъ той часѣ мѣсточка вырушило на дворець, чтобы подивитись, що се за звѣръ той priest, тыхъ найгѣршого калібра людей, тыхъ „Hungarians“. — Приѣхавъ о. Волянскій, якъ богато другихъ людей приѣзжае, а понеже бувъ се чоловікъ, котрый въ дуже короткомъ часѣ говоривъ досыть добре по англійски, тожъ у всѣхъ Американцѣвъ скоро зрѣсь въ поважане. Роботу свою почавъ о. Волянскій заложениемъ першого Брацтва Св. о. Николая въ Шенандоа, Па., 18. сѣчня 1885 г. 90

Въ тѣмъ часѣ вѣдъ грудни 1884 року до 20 новембра 1886, значить до дня, коли вѣдбуло ся посвячене першою рускою церкви въ Shenandoah, Pa. зробивъ о. Волянскій неимѣрно кольсальну роботу. Величезна просторонъ вѣдъ Нью-Йорку до Colorado — се была одна парохія о. Волянського. Люде нашѣй порозмѣтований купками наибольше по кѣлькадесять родинъ, якъ довѣдались, що ихъ рѣдний священникъ приѣхавъ, зывали его листами, а найчастѣйше телеграфічно не только на спѣвѣ, але и на крестѣ и на вѣнчане и на похоронѣ. Тысячки милъ ѣздивъ першѣй священникъ сповняти требы. А прецѣ не близенька то дорога зѣ Shenandoah до Chicago, Minneapolis, або ажъ до Colorado. Та не только о. Волянскій сповнявъ требы духовнѣй, вѣдъ и организовавъ повсюды громады церковнѣй. А такихъ громадъ церковныхъ не мало вѣдъ зорганизовавъ. Можъ ще не веѣ вычислю, якъ згадаю: Pennsylvania: Shenandoah, Kingston, Freeland, Olyphant, Hazleton,

Продовжене на сторѣнѣ 14.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian (Little Russian) Weekly
published every Thursday
at 209-211 Linden Str., Scranton, Pa.
JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.
Terms: Two dollars a year.
Established 1893

Advertising rates furnished
on application.

Entered as second-class matter July 16,
1903 at the post office at Scranton, Pa.
under the Act of Congress of March 3,
1879.

„Свобода“
часопис для руского народа въ
Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза“,
выходить по тыждня въ Четверъ
и коштує:

Въ Америцѣ на рікъ \$2.00
До старого краю на рікъ \$2.00
Въ Америцѣ на півъ року \$1.00
До старого краю на півъ року \$1.00

Оплачувати газету треба все-
гда зъ горы (напередъ).

Грошъ треба посилати въ режістрован-
иймъ листѣ, або черезъ експресовый, або
почтовый money order (моя ордеръ). Мо-
ney order, то є карточку, котру доставляє
вбѣхъ почтара або агента на експресовіймъ
офісѣ, пошлати намъ, бо безъ того мы не
годимъ грошей доставити.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Безиментныхъ дописей не-
принимается.

Хто хоче, щобы те, що напише,
було друковане въ „Свободѣ“ въ Че-
тверъ, мусить прислати рукописъ до
Скрентонъ найдалше въ Пятницю
вечеръ.

Хто хоче, щобы его адресъ змі-
нити мусить подати намъ, кромѣ
нового, такожъ свой старый адресъ.

Свято „Союза“ и „Свободы“.

Нынѣшне число „Свобо-
ды“ выдали мы на памятку
10 лѣтнего юбилею нашої
часописи и одинокои на-
роднои руской організації
взаимнои помочи въ Аме-
рицѣ, Руского Народного
Союза.

Одинокои, кажемо, бо хо-
тя въ Америцѣ истнують
другі організації, але они
не суть чисто народно-ру-
скі. Они зовуть себе не
русскими, але „рускими“
се є московскими та роблять
рѣзницю мѣжь Русинами
зады ихъ вѣры... Такі
організації жадень свѣ-
домый Русинъ-Украинець
народомъ рускими назвати
не може.

До участи въ нашомъ
святѣ запросили мы черезъ
Вп. В. Гнатюка у Львовѣ
такожь наші сестры и бра-
товъ, що живутъ въ ста-
ромъ краю: у вольной ко-
лись а теперь невольной
вѣроломными царями Укра-
инѣ, у „конституційной“,
але обкраданой польскими
пшыхтичами Галичинѣ та
у зеленой Буковинѣ.

И они обѣзвали ся на
нашъ голосъ — дяка имъ
за се та д. Гнатюкови.

Обѣзвали ся и надѣслали
на наше свято хто свой
портретъ, хто коротке
писане, а хто бодай колька
щарыхъ словъ заохоты.

А симъ, що водозвались

на нашъ голосъ, дали до-
казъ, що имъ не байдужна
доля Русинѣвъ въ Америцѣ,
що они интересуютъ ся на-
шимъ житемъ и тимъ що
мы робимо.

Нехай же се буде нау-
кою для насъ американь-
скихъ Русинѣвъ, щобы и мы
цѣкавились житемъ нашего
рѣдного краю.

Нехай буде заохотою до
працѣ для рѣдного народу.

Того народу, который нынѣ
розшматованный, та нево-
леный; котрого дѣтей дѣ-
лять вѣдъ себе высокій го-
ры, широкий рѣки а то и
глубоке море, але который
помимо зъусилія всѣхъ св-
ихъ вороговъ не завмеръ,
а живе, почуває свою єд-
нобѣсть, свою силу.

Теперь Вѣнь рухаетъ,
пробує чи мѣднѣ ще оковы.
И недалекий вже той часъ
коли Вѣнь почує въ собѣ
таку силу, що зломить важ-
кій кайданы а вороговъ сво-
ихъ у пухъ роздѣе.

И выйде на волю свобѣ-
днѣй, веселѣй.

И збудує свою власну
Хату.

А въ той хатѣ не царѣ,
не паны будуть панувати,
а — Рѣвнобѣсть, Братерство
и Воля.

Тодѣ мемъ святкувати
ще бѣльше свято: величне,
всенародне свято.

А щобы се свято чимъ
скорше насѣло, мусимо и
мы американьскі Русины
приложити до загальнои
працѣ нашу руку.

Тожъ позорѣ Родимцѣ!

Въ дни нашего амери-
каньского руско-народного
свѣта зложѣмъ обѣтъ: пра-
цювати безъ упину для до-
бра нашої славной націи,
щобъ чимъ скорѣйше свят-
кувати Свято незалежной,
вольной, рѣвноуправдой
Руси-Украины.

О. МИКОЛА ПОДГОРЕЦКІЙ,
предс. Контрольной комисіи Р. Н.
Союза, Джерзи Ситі, Н. Дж.

На VIII. Головну Кон-
венцію „Р. Нар. Союза“
въ Shamokin, Pa. выбрано
слѣдующихъ делегатѣвъ:

Шамокинъ, Па. Осипъ Стет-
кевичъ.

Мт. Кармель, Па. Иванъ
Воргачъ.

Олифантъ, Па. Мих. Паз-
дрѣй.

Джерзі Сити, Н. Дж. Теод.
Цѣслякъ.

Мт. Кармель, Па. Ю. Гукъ.
Фридериктавъ, Па. Иванъ
Петриско.

Мкаду, Па. Иванъ Поси-
панко.

Ст. Клеръ, Па. Теод. Хи-
лякъ.

Ансонія, Кон. Алексій Гор-
баль.

МИКОЛА КРАВЧИНСКІЙ,
мѣстопрѣдѣтель „Союза“, Норт-
гемтонъ, Па.

Йонкеръ, Н. Й. Алексій
Трембачъ.

Трой, Н. Й. Павло Гонч-
ковскій.

Ст. Луисъ, Мо. Григорій
Копча.

Бофало, Н. Й. Василь Мель-
никъ.

Лансфордъ, Па. Леонъ Мо-
ніта.

Вестъ Павлетъ, Ва. Мих.
Куленичъ.

Прайсбургъ, Па. Гнатъ Си-
сакъ.

Джесепъ, Па. Иванъ Сенько.

Траугеръ, Па. Алекс. Сема-
ницкій.

Маганой Плейнъ, Па. Ник.
Дембицкій.

Бреславъ, Па. Мих. Корѣнь.

Елеаноръ, Па. Никол. До-
бровский.

Траугеръ, Па. Андр. Ов-
сакъ.

Нортгемптонъ, Па. Стефанъ
Цапъ.

Витней, Па. Иванъ Сопчи-
шакъ.

Скатдейлъ, Па. Тео. Ярошъ.

Оборнъ, Па. Мих. Полянъ-
скій.

Сиракузъ, Н. Й. Андрѣй
Варянь.

Скрентонъ, Па. Андр. Гела.

Вестморлендъ Сити, Па. Ст.
Нѣщотъ.

Пасаикъ, Н. Дж. Антонъ
Кузмичъ.

Симпсонъ, Па. Фил. Гогоць.

Плимавъ, Па. Алексій Со-
рока.

Микіспортъ, Па. Н. Дзяма.

Десладжъ, Мо. Теодоръ Ку-
ликъ.

Питсбургъ, Па. Пастырчакъ.

Карнегі, Па. Ст. Сембратъ.

Алегені, Па. Мих. Турков-
скій.

Реймі, Па. О. Понятишинъ.

Дунло, Па. Юрій Пучанъ.

Монесенъ, Па. Захаръ Хо-
рошакъ.

Фордъ Сити, Па. Сем. Баль.

Ню Йоркъ, Н. Й. Иванъ
Парильякъ.

Ботлеръ, Па. має заступати
о. Стефановичъ.

Майнерсвилъ, Па. Григорій
Беньо.

Болтиморъ, Мд. Йос. Куль-
чицкій.

Ню Александрія, Николай
Ярчакъ.

Гейзелтонъ, Па. Антонъ Ка-
пусьнѣнскій.

Біверъ Медовъ, Па. Алекс.
Хованецъ.

МИХАЙЛО ТУРОКЪ,
выдѣловый „Р. Н. Союза“, Прайс-
бургъ, Па.

272 новыхъ членѣвъ!

Въ мѣсяцю Апрѣлю и до
15 Мая 1904 приступили до
„Р. Н. Союза“:

Товариство „Поступъ“ въ Allegheny,
Pa.:

Семеновичъ Иванъ

Мервякъ Валерій

Трачъ Петро

„ Иванъ

Гуменный Михайло

Нижанковский Александръ

Штайнъ Яковъ

„ Катерина

„ Иванъ

„ Осифъ

Галай Иванъ

Бабухъ Михайло

Дига Павло

Яблоньскій Иванъ

Земленъ Каролина

Рябка Василь

Галенда Теодоръ

„ Дмитро

Голубовскій Михайло

Штайнъ Юлія } дѣти

„ Емилиа }

Братство св. Володимира въ New
York, N. Y.:

Бѣдакъ Филиппъ

Черкасъ Стефанъ

Кѣнаевичъ Петро

Гричкевичъ Михайло

Кулпакъ А. Стефанъ

Гетманъ Иванъ

Фернега Кондратъ

Цепликъ Иванъ

Желемъ Николай

Влохъ Стефанъ

Буньовскій Андрѣй

Горалевичъ Александръ

Притула Иванъ

Борданъ Андрѣй
Куземко Петро
Пелякъ Антонъ
Бучко Иванъ
Пѣнчакъ Михайло
Пругиничъ Раде
„ Станко
Тушакъ Иванъ
Нагода Николай
Даньчакъ Гаврило
Шувѣца Николай
Ребицъ Митро

Братство св. Петра и Павла въ
Leetsdale, Pa.:

Смоляницкій Петро

Марканичъ Михайло

Мачута Федоръ

Михайлишинъ Иванъ

Фричъ Федоръ

Карпа Михайло

Илько Николай

Нижинкевичъ Михайло

Явилакъ Федоръ

Насвинникъ Михайло

Медановскій Михайло

Гарбадинъ Андрѣй

Бандура Михайло

Мошора Федоръ

Крутий Стефанъ

Кляйиъ Иванъ

Савкуличъ Михайло

Плянъ Иванъ

Лавровскій Григорій

„ Михайло

Федецкій Василь

Гладко Николай

Динишъ Федоръ

Яромей Фердинандъ

Ридрѣхъ Францъ

„ Вацлавъ

М. Р. Н. Союзъ въ Taylor, Pa.:

Кузнецъ Стефанъ

Стисловскій Михайло

Сенюкъ Йосифъ

Крайковскій Юрій

„ Петро

„ Яковъ

Братство Благовѣщеня Преч. Дѣвы
Маріи въ Depping, Ark.:

Сисакъ Яковъ

Зацный Михайло

Гренъко Иванъ

Матерко Андрѣй

„ Юлія

Братство св. Петра и Павла въ
Duppage, Pa.:

Рошко Василь

Станко Юрій

МИХАЙЛО ГРАЦОВЪ,
выдѣловый „Союза“, Микіспортъ, Па.

Сѣйка Михайло

Крешаничъ Иванъ

Данчъ Юрій

Проданъ Василь

В. 7. Капѣтула Юлія

Шивѣръ Юлія } дѣти

„ Антонъ }

„ Анна }

В. 8. Кавуличъ Андрѣй

Коханъ Антонъ

В. 10. Меркувачъ Андрѣй

Марія } дѣти

Петровска Марія }

В. 13. Панцъ Осифъ

В. 14. Сорока Филипъ

Жидикъ Максимъ

Дзюбинъ Емилианъ

В. 19. Сисакъ Марія

В. 22. Стахъ Иванъ

В. 23. Бѣлли Юрій

Шавко Иванъ

Человскій Иванъ

Газда Иванъ

Чечѣль Юрій

Шуръ Юрій

Караслай Петро

Копча Иванъ

В. 26. Корба Василь

В. 27. Долинська Марія, дитина

В. 28. Гречишинъ Осифъ

В. 30. Ямельскій Михайло, дитина

В. 31. Прочко Иванъ

Гошко Михайло

В. 32. Фуришъ Матѣй

Шабо Василь

В. 33. Балащакъ Митро

Маркуличъ Петро

В. 35. Хуръ Василь

Максимчанъ Онуферъ

Потоцкій Иванъ

В. 37. Сепѣ Иванъ

Горошакъ Илько

В. 38. Нусъ Дмитро

Потала Василь

Андришко Стефанъ } дѣти

Кашакъ Иванъ }

В. 39. Варянь Кузма

В. 42. Репела Филипъ

Секула Марія } дѣти

Хованецъ Андрѣй }

Кузмичъ Иванъ }

В. 44. Бестерцъ Ельжбета

В. 45. Мусяла Стефанъ

Коханъ Зофія

В. 46. Гайдошъ Петро

Павликъ Семанъ

„ Марія

В. 48. Ломницкій Микита

Пастернакъ Петро

Бузько Юрій

Михалекъ Петро

Дакунъ Теодоръ

Сѣтрнякъ Алексій

ИВАНЪ САБАТЪ,
выдѣловый „Союза“, Нортгемтонъ, Па.

Вислюкний Алексій	В. 74. Зубалый Михайло
Кмито Іванъ	Гривнакъ Ілько
Стасюкъ Семанъ	Павчо Федоръ
Жилна Лукачъ	Брежанський Френкъ
Войтовичъ Іванъ	В. 77. Когутъ Михайло
Гучко Николай	В. 78. Палинський Григорій
Кочкоданъ Юстина, дитина	В. 79. Олѣяръ Лешко
В. 50. Галечко Дмитро	В. 82. Сухинський Федоръ
Дынь Григорій	Бучекъ Сташко
Василь } дѣти	Лазорикъ Михайло
Ревакъ Осифъ }	Кѣбашъ Василь
В. 56. Драганъ Панько	Чехъ Сташко
Колодѣйчикъ Юрій	„ Андрій }
В. 57. Бобакъ Теодоръ	„ Володиславъ }
В. 58. Цапъ Стефанъ	В. 85. Мѣлковичъ Павло
В. 60. Федоронько Антонъ, дитина	Галечний Панько
В. 61. Драбнякъ Петро	Морисъ Михайло
В. 62. Адамьякъ Василь	Яворскій Игнатій
Муринъ Тимко	Ровлуцкій Стефанъ
Горошакъ Григорій } дѣти	Вистовскій Онуферъ
„ Іванъ }	Рудякъ Іванъ
В. 64. Павлишинъ Григорій	В. 88. Фецичъ Іванъ
В. 65. Сошира Николай	В. 89. Беца Ілько
Плѣшко Теодоръ	В. 90. Кросиняньскій Іванъ
Петрочко Іванъ	Бращей Ілько
Сисачокъ Марія	Ивониковичъ Михайло
В. 68. Павликовскій Остафій	В. 95. Солтысъ Семанъ
Горошакъ Василь, дитина	Мейжа Гаврило
В. 71. Райнякъ Филиппъ	В. 97. Шефъ Войтѣхъ, дитина
Цвайкъ Августъ	В. 102. Гудакъ Андрій
Дуткевичъ Іванъ	Галишакъ Семанъ
В. 72. Хрущъ Параска	Хрущъ Іванъ
Машлякъ Павло	В. 157. Цомъ Игнатій
„ Петро, дитина	С. Ядловскій,
В. 73. Стельмахъ Николай	гол. секретаръ.
Бопча Михайло	

Справоздане касове

„Р. Н. Союза“ вѣдъ 1. Априля до 15. Мая, 1904.

Ч. бажуче	
1583 Granville, N. Y. Бр. св. Георг.	16.10
1584 Chisholm, Minn. Бр. св. О. Николай	13.00
1585 Glen Lyon, Pa. Бр. св. П. и П.	19.76
1586 Ramey, Pa. М. Р. Н. С.	43.92
1587 Centralia, Pa. Бр. св. Й. Хрест.	22.77
1588 Beaver Meadows, Pa. Бр. св. Мих.	27.13
1589 Manown, Pa. Бр. св. О. Николай	40.89
1590 Cannonsburg, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	15.94
1591 Gradatim, Pa. М. Р. Н. С.	10.50
1592 McKeesport, Pa. Бр. св. І. Хрест.	99.60
1593 Passaic, N. J. Бр. св. О. Николай	36.69
1594 Butler, Pa. Бр. св. Арх. Михайла	32.90
1595 Cohoes, N. Y. М. Р. Н. С.	14.55
1596 Terryville Conn., Бр. св. Арх. Михайла	12.57
1597 Mahanoy Plane, Pa. Бр. св. пр. Іліи	32.63
1598 Trauger, Pa. Бр. св. П. и П.	62.60
1599 Cleveland, O. Бр. св. П. и П.	18.15
1600 McAdoo, Pa. Бр. Пр. Богород.	81.16
1601 Hastings, N. Y. М. Р. Н. С.	14.10
1602 Perth Amboy, N. J. Бр. св. О. Николай	27.45
1603 Franklin Furnace, N. J. М. Р. Н. С.	14.00
1604 Auburn, N. Y. Бр. св. О. Николай	40.67
1605 Buffalo, N. Y. Бр. св. І. Хрест.	25.79
1606 Monessen, Pa. Бр. св. І. Хрест.	14.66
1607 Waterbury, Conn. М. Р. Н. С.	18.20
1608 Connorville, O. Іванъ Корба за кал. 1900	3.00
1609 Carnegie, Pa. Бр. св. Петра и Павла	41.80
1610 Brooklyn, N. Y. М. Р. Н. С.	10.85
1611 Ellworth, Pa. М. Р. Н. С.	19.50
1612 Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	30.65
1613 Trauger, Pa. Бр. св. І. Хрест.	35.10
1614 Superior, Pa. Бр. св. Георгія	12.00
1615 Dunlo, Pa. Бр. св. П. и П.	21.65
1616 Allegheny, Pa. Бр. Пр. Богород.	37.85
1617 Mutual, Pa. Бр. св. І. Хрест.	7.73
1618 New York, N. Y. М. Р. Н. С.	22.62
1619 Providence, R. I. М. Р. Н. С.	18.55
1620 New Alexandria, Pa. Бр. св. П. и П.	41.15
1621 Sayre, Pa. Бр. Пресв. Богор.	19.00
1622 Jessup, Pa. Бр. св. П. и П.	27.23
1623 Ansonia, Conn. М. Р. Н. С.	35.85
1624 Fredericktown, Pa. Бр. св. П. и П.	55.54
1625 Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Волод.	17.00
1626 New Britain, Conn. М. Р. Н. С.	5.00
1627 Hazleton, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	77.78
1628 Alden Sta., Pa. Бр. св. Волод.	26.19
1629 Belle Vernon, Pa. Бр. Пр. Богор.	46.83
1630 Plymouth, Pa. Бр. св. П. и П.	113.75
1631 St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богород.	49.58
1632 Priceburg, Pa. Бр. св. Василия	64.97
1633 Cleveland, O. Бр. св. О. Николай	9.05
1634 Minersville, Pa. Бр. св. О. Николай	55.44
1635 Shamokin, Pa. Бр. св. Йосифа	13.72
1636 Jersey City, N. J. М. Р. Н. С.	234.80
1637 Westmoreland City, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	27.58
1638 Lansford, Pa. Бр. Пр. Богор.	107.59
1639 Desloge, Mo. Бр. св. І. Хрест.	59.31
1640 Scottdale, Pa. Бр. св. І. Хрест.	25.00

1641 Jersey City, N. J. Клюбъ 4-охъ Мих.	9.65
1642 Jersey City, N. J. Тов. Родина	11.20
1643 Taylor, Pa. М. Р. Н. С.	9.25
1644 Shamokin, Pa. М. Р. Н. С.	204.38
1645 Mt. Carmel, Pa. Сестр. бр. Пр. Богород.	10.10
1646 Northampton, Pa. Бр. Усп. Пр. Богор.	94.33
1647 Elmira N. Y. Бр. св. Арх. Мих.	25.47
1648 Baltimore, Md. Бр. св. П. и П.	24.45
1649 Pittsburg, Pa. М. Р. Н. С.	73.24
1650 West Pawlet, Vt. Бр. Покр. Пр. Богор.	20.50
1651 Breslau, Pa. Бр. св. Андр.	75.47
1652 Ford City, Pa. Бр. св. О. Николай	74.55
1653 Powhatan, W. Va. Бр. Пр. Богор.	28.71
1654 Mayfield, Pa. М. Р. Н. С.	16.50
1655 Marion Heights, Pa. Бр. св. О. Ник.	7.20
1656 Cross Fork, Pa. Бр. Пр. Богород.	20.60
1657 Scranton, Pa. Бр. св. прор. Іліи	96.05
1658 Baltimoer, Md. Бр. св. Анны	13.16
1659 Lopez, Pa. Бр. св. О. Николай	12.78
1660 Yonkers, N. Y. М. Р. Н. С.	94.00
1661 Mt. Carmel, Pa. Бр. П. и П.	57.67
1662 Ansonia, Conn. Бр. св. П. и П.	55.75
1663 Chicago, Ill. М. Р. Н. С.	10.05
1664 Denning, Ark. Бр. Пр. Богор.	6.65
1665 New York, N. Y. Бр. св. Волод.	22.77
1666 Olyphant, Pa. Бр. св. І. Хрест	167.01
1667 Ridge, Pa. М. Р. Н. С.	2.82
1668 St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Михайла	49.83
1669 Glen Lyon, Pa. Сестр. бр. Пр. Богор.	21.40
1670 Philadelphia, Pa. Тов. Любовъ	10.74
1671 McKeesport, Pa. Сестр. бр. св. Ольги	4.15
1672 Yorkville, O. М. Р. Н. С.	14.22
1673 Allegheny, Pa. Тов. Поступъ	15.10
1674 Cleveland, O. Бр. св. П. и П.	21.65
1675 Shenandoah, Pa. М. Р. Н. С.	11.30
1676 Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Дмитрія	37.57
1677 Troy, N. Y. Бр. св. О. Николай	34.55
1678 Simpson, Pa. Бр. св. Василия	41.09
1679 New Florence, Pa. Бр. св. Василия	11.40
1680 Syracuse, N. Y. Бр. св. П. и П.	28.81
1681 Perth Amboy, N. J. М. Р. Н. С.	2.80
1682 Tranger, Pa. Бр. св. П. и П.	42.05
1683 Seymour, Conn. Бр. св. І. Хрест.	12.43
1684 Newakr, N. J. Бр. св. І. Хрест.	13.80
1685 Granville, N. Y. Бр. св. Георг.	26.61
1686 Chisholm, Minn. Бр. св. О. Николай	11.00
1687 Manown, Pa. Бр. св. О. Николай	33.96
1688 Beaver Meadows, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	24.31
1689 Eleanor, Pa. Бр. св. Арх. Михайла	103.16
1690 Leetsdale, Pa. Бр. св. П. и П.	47.30
1691 McKeesport, Pa. Бр. св. Й. Хрест.	141.55
1692 Centralia, Pa. „ „ „ „	13.37
1693 Buffalo, N. Y. „ „ „ „	70.25
1694 Trauger, Pa. „ „ „ „	48.17
1695 Cohoes, N. Y. М. Р. Н. С.	25.49
1696 Gradatim, Pa. М. Р. Н. С.	9.00
1697 Ramey, Pa. М. Р. Н. С.	74.19
1698 Ellworth, Pa. М. Р. Н. С.	31.15
1699 Jersey City, N. J. М. Р. Н. С.	94.90
1700 Mahanoy Plane, Pa. Бр. св. Іліи	45.10
1701 Butler, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	27.92
1702 Auburn, N. Y. Ар. св. О. Никол.	32.33
1703 Perth Amboy, N. J. Бр. св. О. Никол.	29.13
1704 Passaic, N. J. Бр. св. О. Никол.	55.30
1705 Allegheny, Pa. Бр. Пр. Бог.	47.65
1706 Dunmore, Pa. Бр. св. П. и П.	22.80
1707 Glen Lyon, Pa. Бр. св. П. и П.	17.00
1708 Waterdury, Conn. М. Р. Н. С.	17.10
1709 Terrville, Conn. Бр. св. Арх. Мих.	11.30
1710 Desloge, Mo. Бр. св. Й. Хрест.	55.84
1711 Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	21.60
1712 Hastings, N. Y. М. Р. Н. С.	15.00
1713 Yatesboro, Pa. М. Р. Н. С.	15.79
1714 Elizabeth, N. J. М. Р. Н. С.	76.75
1715 McAdoo, Pa. Бр. Пр. Богор.	96.67
1716 Ansonia, Conn. М. Р. Н. С.	24.56
1717 Providence, R. I. М. Р. Н. С.	11.28
1718 Cannosburg, Pa. Сестр. Бр. Пр. Богор.	6.60
1719 Cannosburg, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	21.69
1720 Franklin Furnace, N. J. М. Р. Н. С.	7.23
1721 Old Forge, Pa. М. Р. Н. С.	2.10
1722 Taylor, Pa. М. Р. Н. С.	4.10
1723 Свобода за календаръ 1903	43.47
1724 Свобода за календаръ 1904	125.00
1725 Dunlo, Pa. Бр. св. П. и П.	20.79
1726 Monessen, Pa. Бр. св. Й. Хрест.	53.68
1727 Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Волод.	18.40
Разомъ приходъ вѣдъ 1 априля до 15 мая б. р.	5,427.18
Готѣвка зъ концемъ марта б. р. було	14,896.68
Разомъ доходъ	20,323.86
Розходъ вѣдъ 1 априля до 15 мая	3,820.77
Зъ днемъ 15 мая б. р. готѣвки	16,503.09
Контрольна комісія по справдженню рахункѣвъ за часъ 2 лѣтъ знайшла рѣзницю о	17.65
Дѣйсна готѣвка въ банкахъ зъ днемъ 15 мая б. р.	16,485.44
Пожички	1,507.90
Загальний станъ касы зъ днемъ 15 мая б. р.	\$17,993.34
А. Шаршонъ, касієръ,	С. Ядловскій, секретарь,
Н. Подгорецкій, контролѣрь.	

ДЕНИСЪ ГОЛОДЪ,
выдѣловый „Р. Н. Союза“, Джерзі Сіті, Н. Дж.

Дволѣтне касове справоздане

„Р. Н. Союза въ Америцѣ“.

(вѣдъ ч. 1-го юнія 1902 р. до 15-го мая 1904 р.)	
ПРИХОДЪ	
(вѣдъ 1 юнія 1902 до 15 мая 1904 р.)	
Рѣкъ 1902 Юнь	
Юль	5852.01
Августъ	
Септемберъ	1688.40
Октябрь	2286.36
Новемберъ	2178.87
Децемберъ	2609.85
Рѣкъ 1903 Януаръ	2153.09
Фебруаръ	2270.16
Мартъ	2316.31
Априль	2106.85
Май	2786.58
Юнь	3008.84
Юль	2655.42
Августъ	2961.60
Септемберъ	2648.42
Октябрь	3821.17
Новемберъ	3388.04
Децемберъ	3615.47
Рѣкъ 1904 Януаръ	3483.02
Фебруаръ	3268.99
Мартъ	3652.40
вѣдъ 1 априля до 15 мая	5427.18
Разомъ приходъ за 2 роки	64,179.03

РОЗХОДЪ	
(вѣдъ 1 юнія 1902 до 15 мая 1904 р.)	
Рѣкъ 1902 Юнь	
Юль	6047.35
Августъ	
Септемберъ	1655.74
Октябрь	1507.12
Новемберъ	820.59
Децемберъ	2213.64
Рѣкъ 1903 Януаръ	2539.75
Фебруаръ	3448.53
Мартъ	1887.08
Априль	1618.84
Май	3632.18
Юнь	2386.17
Юль	1993.05
Августъ	3083.77
Септемберъ	3924.12
Октябрь	3540.55
Новемберъ	2969.79
Децемберъ	3362.66
Рѣкъ 1904 Януаръ	2277.42
Фебруаръ	2097.18
Мартъ	5308.02
вѣдъ 1 априля до 15 мая	3820.77
Разомъ розходъ за 2 роки	60,134.32

ЗОСТАВЛЕНЕ	
Приходъ	64,179.03
Розходъ	60,134.32
Надвѣшка приходу	4044.71
Контрольна комісія по справдженню рахункѣвъ за часъ 2 лѣтъ, знайшла рѣзницю	17.65
Дѣйсна надвѣшка приходу	4027.06
Дня 10 го юлія 1902 року на засѣданню въ Scranton, Pa. новий касієръ перебравъ готѣвки	12,458.38
Зъ днемъ 15 мая 1904 року разомъ готѣвка въ банкахъ	16,485.44
Пожички	1507.90
Загальний станъ касы зъ концемъ 15-го мая 1904 р. естъ	17,993.34
М. Стефановичъ, предсѣдатель.	А. Шаршонъ, касієръ
С. Ядловскій, секретарь.	К. Кирѣвъ, контролѣрь.
	Н. Подгорецкій, контролѣрь.

Докончєньє зъ стороны 11.

Shamokin,; — New Jersey: Jersey City, Passaic, — Minnesota: Minneapolis.

Закиды противъ о. Волянського, немовъ бы вѣнъ при організованю парохій поступавъ нелегально, записуючи закупленіи ґрунта підъ церкви на свое имя, після мои думки сугъ несправедливий. Якъ хто добре зрозуміє те, що въ першихъ початкахъ нашої церковної організації навѣть свѣцкій власти вимагали, щобъ на дідахъ було имя священника, божъ прецѣ церковъ якась громада, а не оденъ чоловікъ, а въ кож-дѣй громадѣ мусить бути голова — въ церковній громадѣ священникъ голова — одже стане ясно, що при записованю власностей церковныхъ особа о. Волянського мусѣла фігурувати. Певно, що се була аномалія, якъ се стало ся въ Jersey City и въ другихъ мѣсцевостяхъ, що на дідѣ було имя о. Волянського и его жены. Такой аномаліи коштували опѣсля много гроша и клопотѣвъ. Тоті аномаліи можна оправдати и не-знанемъ правъ и посидѣхомъ въ роботѣ, а найбільше тимъ, що о. Волянскій закроѣвъ собѣ на ширшу ска-лю и роботу на поли церковномъ и просвѣтно-еконо-мічнѣмъ — тай опѣсля того можъ судити, що о. Во-лянскій не думавъ такъ скоро вертати зъ Америки. Хоть работа о. Волянського на поли просвѣтно-еконо-мічнѣмъ не належить до мои розвѣдки, однакъ я мущу про ню згадати, бо она такожъ стоить въ звязи зъ церковными справами. Въ Shenandoah, Pa. выдававъ якийсь часъ о. Волянскій першу руску газетку «Аме-рику», котрой редакторомъ бувъ Вол. Сѣменовичъ, —

крѣмъ тои газетки позакла-давъ о. Волянскій торговлѣ (компанічній сторы) на ладъ «Народной Торговлѣ» у Львовѣ. Такой торговлѣ бу-ли въ Shenandoah, Plymouth, Olyphant и Shamokin. Голов-нымъ директоромъ (мена-джеромъ) бувъ самъ о. Во-лянскій а до заряду торго-вель філіяльных спрова-дивъ вѣнъ интелігентныхъ, молодыхъ людей: Яновича, Сѣменовича, Копровского и Вислоцкго. Що ті тор-говлѣ не дописали, и що они пожерли велику силу гро-шей такъ приватныхъ людей,

Дрѣ Вол. Сѣменовичъ

якъ и грошей зъ церковной шенандорской касы, тому абсолютно не бувъ виненъ о. Волянскій, а нѣ тѣ, що заряджали тими сторонами — ту була вина завчасной забавки въ business и тыхъ людей, що хотѣли въ ту забавку забавитись, не маючи до того вѣдповѣдного підготовленія, и вашихъ робѣтниківъ, що на ослѣпъ свои центы въ тѣ бизнесы клали.

Одно, що я бы смѣвъ о. Волянському закнути то те, що вѣнъ майже цѣ-лыхъ 3 роки бувъ самъ, а не постаравъ ся о болѣше сви-щенникѣвъ зъ Галичины до помочи, а якъ вже поста-равъ ся бувъ о о. З. Ляхо-вича, то вважавъ его за своего сотрудника на старо-краевый ладъ.

На мою гадку, треба вважати о. Волянського пер-шимъ робѣтникомъ, енер-гічнымъ, интелігентнымъ и способнымъ робѣтникомъ на нивѣ руско американо-ской. А якъ хто богато робить, може зробити богато доброго тай и блудѣвъ не остереже ся.

Треба бы ту згадати, якъ вѣднеслись вже въ пер-шихъ початкахъ церковній католицкій власти до нашего першого священника.

О. Волянскій бувъ чоловікъ жонатый, одже зо-вѣмъ природно, що приѣхавъ до Shenandoah зъ же-ною. Такого чуда не бачили ще католики американо-скій. Имъ не могло помѣститись, якъ може бути свя-щенникъ католицкій жонатый. Они церковной исторіи не вчились, якъ взагалѣ они мало чого вчились. До-такихъ самыхъ ученыхъ, а може злобныхъ мудрагелѣвъ належавъ и айришскій архієпискупъ Патрикъ Раенъ въ Філадельфіи. Тому то архієпископови поѣхавъ представити ся о. Волянскій — юриздикціи вѣдъ него не жадавъ, бо мавъ ен вѣдъ своего Митрополита С. Сембратовича. Архієпискупъ Раенъ довѣдавшись, що о. Волянскій жонатый священникъ не только не хтѣвъ его знати, але и наказавъ своимъ римо-католиц-кимъ священникамъ въ Shenandoah, польскому, литов-скому и айришскому, чтобы его зъ амвоны выклиали. И отъ се першій актъ любви и толеранціи латинь-ского клеру взглядомъ нашего законного священника, взглядомъ нашего обряду, взглядомъ нашего народа. Цѣкави можуть де-що болѣше прочитати про тѣ вы-падки въ Календари «Союза» за рѣкъ 1897, стор. 51.

Се бувъ першій початокъ, першій крокъ до пере-

слѣдованя латинскими вла-стями церковными нашої церкви, обряду и нашего народу — але про те поз-нѣйше роскажемо.

О. И. Волянскій оставъ помимо тыхъ пакостей въ Америцѣ и робивъ самъ свою работу, ажъ поки не при-ѣхавъ ему до помочи о. З. Ляховичъ, котрый не по-бувши анѣ року въ Амери-цѣ умеръ въ Wilkes-Barre, Pa

Айришѣ и другіи нашіи приятели не спали. Они такъ довго интриговали, по-ки Римъ не змусивъ ми-трополита галицкго Сил. Сембратовича, щобъ о. Во-лянського вѣдкликавъ. Въ роцѣ 1888 вѣдѣхавъ о. Во-лянскій до Галичины, а его мѣсце въ Shenandoah, Pa. обнявъ о. Константинъ Ан-друховичъ. Вѣдѣздъ о. Во-лянського зъ Америки бувъ великимъ блудомъ, вели-кимъ промахомъ, котрый опѣсля вѣдбивъ ся на на-шихъ руско-американскихъ вѣдносилахъ и набривъ стѣлько лиха, що довгій часъ не могли Русины въ А-мерицѣ опамятати ся. — О. Волянскій распочавъ ро-боту на вижшу скалю — богато формальностей при-будовѣ церковъ, богато неправильностей въ зря-дѣ компанічними сторонами не було полагодженыхъ — ту почату роботу мѣгъ лишь самъ о. Волянскій пола-днати и то тяжкою роботою, котра вимагала часу кѣлькохъ лѣтъ.

Римъ выдае распоряджене въ 1889 р., що нѣякій жонатый священникъ не може бути высланный до Аме-рики. Въ р. 1891 достаемо распоряджене, на подставѣ котрого, каждый священникъ гр. кат. обряду, избира-ючись до Америки, мусить внести подане черезъ своѣй Ординаріатъ до Риму — а звѣдтамъ одержавши по-зволєне, має одержати юрисдикцію вѣдъ того лат. об-ряду епископа, въ котрого дієцезіи его парохія нахо-дять ся.

Богато важныхъ подѣй лучило ся въ часѣ вѣдъ 1888 до 1894 р.

Я згану лишь коротко про нихъ. Вѣмъ звѣспіи шенандорскіи скандаля. Доси не всѣ люди, котрі ин-тересовали ся тими скандалями мають ясне по-няте, хто бувъ тамъ тай зъ якихъ причинъ они по-встали. Головною причиною бувъ вѣдѣздъ о. Волян-ского — дальше не все тактовне а неразъ самовѣльне поступоване декотрыхъ менажерѣвъ компанічныхъ сто-рѣвъ — ненависть тыхъ менажерѣвъ до о. К. Андру-ховича — цѣлка натура о. Андруховича — поворотъ о. Волянського, котрый iure caduco хтѣвъ осѣсти на „своѣй“ парохіи, прибуте о. Т. Обухкевича дня 6. юлія 1890, котрый въ нѣчи намагавъ ся обняти парохію и силою вручивъ суспензу о. Андруховичови. О. Обухк. будучи тогды въ Шамокинѣ душпастиромъ на-нявъ въ Шенандоа галю и въ той гали вѣдправлявъ Богослужєне, а въ кѣнци и той великій блудъ вчинявъ о. Обухкевичъ, що на згѣршене народа посвячовавъ въ друге церковъ въ Shenandoah, Pa. вразъ зъ о. К. Лавришиномъ, котрый вѣдтакъ зъ ласки Ивана Смита осѣвъ на той парохіи и грошѣ нашего народа высе-лавъ на Мадярщину, чтобы рускими грѣшми спомогати дѣти въ школахъ мадарскихъ.

Въ томъ часѣ вѣдъ сѣчня 1891 р. до кѣнца гру-дня 1891 выдае о. Андруховичъ въ Шенандоа, Па. газетку «Руске Слово». Ся газетка являє ся простымъ пашквильомъ — она друкована оборона интересѣвъ о. Константина Андруховича.

Въ томъ часѣ приходитъ досѣть споре число же-натыхъ священникѣвъ зъ Угорщины, зъ котрыхъ згадаю постаршихъ: А. Дзубай, Евг. Волкай, К. Гуловичъ и другіи. Въ томъ часѣ приходитъ до Америки о. Гр. Грушка. Въ роцѣ 1890, 27. октября вѣдбувъ ся першій зѣздъ гр. кат. священникѣвъ въ Wilkes-Barre, Pa., де зачеркнено статуты для «Соединенія гр. кат. Братствъ», котре то товариство мало станути крѣпкимъ муромъ противъ латинизаціи нашої церкви и противъ нападѣвъ айришскихъ бискупѣвъ на нашу церковъ. Въ томъ зѣздѣ, крѣмъ угорскихъ священникѣвъ брали участь зъ галицкихъ: Теофанъ Обухкевичъ и Григ. Грушка. (Чи-тай А. Пр. Вѣстникъ № 19 „Еще нѣсколько откро-венныхъ словъ“). «Соединеніе» заложено формально 1892 р. 14. лютого и невдовзѣ потѣмъ почавъ выхо-дити органъ того товариства «А. Р. Вѣстникъ». Въ р. 1891 3. грудня вѣдбувають гр. кат. священники другій головнѣйшій зѣздъ въ Hazleton, Pa., де болѣша часть ихъ загроженъ въ своей егезистенціи, змущенъ распорядженемъ Риму, вертати зѣ своими женами на роди-ну, загрозили були Римови переходомъ на православіє, если Римъ того распорядженя не вѣдкличе. Анѣ Римъ

Участники першого мітингу греко-католицкихъ священникѣвъ въ Америцѣ

1) Гавр. Вислоцкій, 2) Е. Волкай, 3) И. Запотоцкій, 4) А. Дзубай, 5) Яцковичъ, 6) А. Товтъ, 7) Г. Грушка, 8) Т. Обухкевичъ.

не вѣдкликавъ своего распорядженя зъ дня 14. липня 1891, анѣ они не прийняли православія, крѣмъ одного зъ нихъ, бесперечно тогдѣшного ихъ проводара о. А-лексія Товта, котрый справдѣ перейшовъ на право-славіє зъ цѣлою громадою церковною въ Minneapolis, Minn., 25. марта 1891. Фактично принятый въ звязъ православной дієцезіи въ Америцѣ за епископа Нико-лая въ мѣсяци октобрѣ року 1892. — (Читай А. Пр. Вѣстникъ № 22, 1899.)

Надъ тою подѣєю, котра опѣсля мала свои на-слѣдки, лихъ и шкѣдливй наслѣдки для розвою Амер. Руси треба бы троха довше задержатись.

Якѣ могли бути въ тотъ часъ причины до пере-ходу на православіє загально, а якѣ причины спону-кали о. Товта кинутись въ обятія тои зверхности, ко-трои вѣнъ навѣть не знавъ?

Причины, котріи зневолили уніадкихъ священникѣвъ на зборахъ въ Hazleton, Pa. 1891 р. 3. грудня повзяти ухвалу и выслати досѣть острѣ меморандумъ до кра-евыхъ епископѣвъ и до Риму въ томъ дусѣ, що если наша церковъ не буде въ Америцѣ на рѣвнѣ тракто-вана зъ римскою церковю — народъ готовъ перейти на православіє, були тѣ, що Propaganda de fide выдава распоряджене, щобъ жонатіи священники вертали до краю. А понеже болѣша часть тогдѣшнихъ священ-никѣвъ були жонатіи (зъ Угорской Руси), то загроженъ въ своѣй егзистенціи, не маючи охоты вертати на свои голодѣвки на Угорщинѣ, готовѣ были навѣть скочити на православіє, а не вернути домѣвъ. Долярь амери-канскій має велику притягающую силу. Распоряджене Риму въ томъ дусѣ, щобъ каждый гр. к. священникъ подлягавъ епископови обряду латинского не мало въ ихъ рѣшеню нѣякого впливу, бо якъ познѣйше довѣ-даємось тѣ саміи священники, котріи, якъ о. Товтъ каже мали въ Hazleton, Pa. lucida intervalla, не только радо подчиняють ся особисто епископамъ айришскимъ, але и добро громацке: церкви и школы записують на вла-сность тыхъ епископѣвъ, себ-то на організацію цер-ковну римо-кат. дієцезій. Дальше — рѣдинніи зносники зъ Мадярщиною — охота опять на родину повернути, якъ только призбираєсь кѣлькоканайцѣть тысячѣвъ — а може найголовнѣйше те, що болѣша часть гр. кат. священникѣвъ се зъ переконанія мадарскій патриѣты, що они публично заявили въ часописяхъ (читай Свободу ч. 49, 1899), чулись зовѣмъ чужими помѣжъ право-славными Росіянами.

Пѣсля повисше сказаного, угорскій священники не мали и не мають етичныхъ причинъ переходити на православіє. Не мають теперъ причины, бо они под-дались подѣ опѣку айришскимъ епископамъ — стара-ють ся бути льояльными и ту въ Америцѣ своимъ мнимымъ властямъ и Мадярамъ переказують, що не только они, але и тѣ стада, котріи они стережуть суть самими искреннѣйшими патриѣтами.

Чому-жъ о. Товтъ перейшовъ на православіє, вѣнъ прецѣнь тыхъ своихъ братѣвъ рѣднѣйшій братъ, а на-вѣть декотрыхъ зъ нихъ професоръ. Въ патриѣтизмѣ мадарскомъ певно мѣгъ бы рѣвнати ся зъ оо. Корни-ліємъ Лавришиномъ и Алекс. Дзубаемъ. Чому? Тому, що вѣнъ болѣше интелігентный чоловікъ зъ нихъ всѣхъ, тому, що вѣнъ трафивъ на такого потентата католицкой церкви, якъ архієпискупъ Аерлендъ, ко-трый есть душею американизованя латинской церкви, котра то система не терпитъ такихъ аномалій, якъ якась тамъ унія зъ еи усѣма дикими привилегіями; тому, що о. Товтови нѣякъ було вертати на Мадяр-щину — отже, довѣдавши ся случайно про православ-ного епископа въ San Francisco зъ амбіціи и для своего власного спокою перейшовъ на православіє, такъ само

Стеф. Яновичъ

не толкуючи народови самої чистої правды, як не выясняли и не питали ся народа тї, що заключали унію з Римом. Огже ту амбіція грала головну ролю и та амбіція грає ролю в роботі о. Товта и до нині. Хто перечитає о. Товта власній реляції про его переїзд на православне в „А. Пр. Вѣстнику“ Ч. 20, 1899, переконаєсь, що лиш амбіція, особисті урази загнали его в табір, ему рівнож, як его товаришам чужий. Що той новий табір російсько-православний був и єсть для о. Товта чужий, показує з того факту, що як прийшла kwestія, хто має обняти редакцію „А. Пр. Вѣстника“ — то хоті о. Товта, відзначений чином протоєрея и двома ордерами пошов в кути, а редакція досталась в руки що-йно аванзаваншому из псаломщика в єреї о. Хотовицкому, котрий в довгих статях в „А. Пр. Вѣстнику“ доказував, що православної місії в Америці зовсім не практично приймати священників з унії, бо они испорчають св. Православіє и т. д. (читай: они не нашй люде).

Если кілька громад церковных наших перейшло на православіє, вина лежить на наших безурядицях. А ті наш безурядиці походять из-за на того неясного становища церковного, из-за незгоди поміж священника и из-за темноти народу.

В році 1893, 15. вересня виходить в Jersey City, N. J. перше число „Свободы“, котрої заложителем и редактором був о. Гр. Грушка, бувшій гр.-катол. священник в Jersey City, опісля православний священник в Oldforge, Pa. и редактор агітаційної газетки „Свѣтъ“ а тепер уніатський священник в Галичині. В році 1892 видав о. Грушка одно число газетки „Новий Свѣтъ“, більше чисел не вийшло. Редагував о. Грушка „Свободу“ від 15. вересня 1893 до 18. юлія 1895 р. Издав в році 1893 7 чисел, в 1894 р. 46, а в 1895 р. 18 — разом 82 чисел вийшло з під редакції о. Гр. Грушки. Від дня 18. юлія 1895 до 15. юнія 1896 р. виходила „Свобода“ в Shamokin, Pa., від 2. липня 1896 перенесено редакцію до Mt. Carmel, Pa. опісля до Оліфанту а вкінці до Scranton, Pa.

Нестор Дмитрович.

Русины и Литвины.

Для юбилейного числа „Свободы“ написав Любарть Стеллі.*)

Мало є на широкім світї народів, котрі бы жили в такій однаковій обставині, котрі бы мали тих самих ворогів, та ті самі цілі. Такими сун Русины и Литвины. Однакові потреби, спільні цілі и терпіння найбільше лучать рожні народи навѣть помимі рожниць, які плывуть з походження; спільні потреби, однакові цілі и умовини життя, в яких знаходять ся, повинні ще дужше зближити Русинів з Литвинами, а то тям більше, що их лучить також до певної міри минувшина.

Литва має немалі заслуги так супроти Сходу як и Заходу цивілізованої Європи: Литва, боронячи себе, повстримала загнои хрестоносців на Сході и тям самим ухоронила слаби та ще незорганізовані східні славянські народи від нападов нїмецьких рыцарів, а може навѣть и від згермалізованя тих же; з другої сторони повстримовала на Заході загнои татарскі, від котрих ярмом стогнала Росія. И в той спосіб ухоронила цивілізацію Заходу, если не від знищення, то бодай від довголітнього застою. Від опікою Литви розвивалась свобідно народність руска и єї цивілізація, котра деінде не булаб могла розвиватись так свобідно, бож прецінь другий руский край знаходивсь тогді від татарским ярмом.

Немалі заслуги, особливо для Росії, положили Русины: Кієв був свого часу осередком, звідки ширилось світло на Сході, де того світла було мало и де оно не могло розвиватись самостійно.

Польска управа анї Русинам анї Литвинам не принесла щастя від ніяким виглядом. Польска господарка та релігійний фанатизм спровадили конець Польщі, а з нею сполучених Русинів та Литовців віддали від влади нових панів. Найбільша часть обшарів, які замешкували Литовці та Русины достала ся від влади Росії, котра не знає жадної свободи, нї особистої, нї національної, нї економічної, анї релігійної; котра не узнає жадної иншої культури крім своєї, московської; котра при помочи банди шпінів стежить кожний крок, кожний рух сполучених з нею чи добровільно чи примусово народів; Росія є мов змій, що кусає того, котрий єї вигравав на своїй груді.

З ласки судби так Литовці як и Русины достались від управу двох не найліпших панів, але не так само их трактує; 3 мільони Литвинів и 25 мільонів Русинів несе тяжке ярмо царских чиновників, котрі заборонюють всяку народну працю, так Литвинам як и Русинам; 300.000 Литвинів в Прусах несе ярмо Нїмців, котрі хо-

тя гнетуть другі народи, та все таки дають Литвинам більше свободи, не боронять бодай друковати газети и книжки в рідній мові, та більше старають ся о економічній потреби людности, як ряд російскій. 4 мільони галицьких Русинів по давньому мусять услуговатись польским панам, але ті не можуть так безвладно поступати и заказувати все, як се роблять правно и безправно царскі чиновники в Росії — хоті Поляки зовсім не більше від Москалів пїзлюють ся економічними потребами Русинів.

Не було в 19-ім, а тям менше нема в 20-ім віці на цілому світї народу, котрому бы який ряд заборонював читати газети и книжки в рідній бесіді, — до того однаков посуваєсь в своїм поступованю взглядом Литовців та Русинів ряд російскій: 3 мільонам Литовців російских не вольно не тільки друковати нічого в матерній мові, але и читати за границею виданих книжок та часописей и то не для их змѣсту, але для латинських букв, котрих Литвины уживають в писмї еще від заведеня Християнства т. є. від кілько сот лѣт; 25 мільонам Русинів в Росії не вольно мати анї часописей, анї книжок наукових в рускій мові задля языка, котрий царскій уряд не узнає за язык; тільки як бы з ласки від недавна призволено выдавати повѣсти та народні пѣсни, як також и твори драматичні.

Литвинам від 1865 р. не тільки тих же мати и читати не вольно, але заборонено урядово строго молитвослов; 3 мільони Литвинів нерозумним розпорядженем ряду російского позбавлено можности черпати умову поживу так конечну для кожного мислячого сотворѣня! А прецінь справа букв, як и справа языка — то справи самої нації, справи домашній, до котрих жаден уряд не має права втручати свого носа; а однаков втручає ся поганый російскій ряд то в справу букв в литовских писмах, то в справу языка руского. Розпорядження, котрими зборює ся литовскій та руский друки не єуть розпорядженнями правними, а тільки адміністративними. Впровадити єї розпорядження в правний кодекс встидав ся навѣть так мало маючий встиду уряд російскій, але влади поступають так, як бы они дійсно уважали их правними, переслѣдуючи литовскі книжки без милосердя, з далеко більшою строгостію и рѣшучістю як розбійників и злодѣїв.

Жандарми, з прокуратором на чолі, ножами врывають ся до приватних помешкань по селах и мѣстах, роблять ревізії, и де тільки знайдуть хочбы найневиннішу литовску книжку, арештують читаючих, саджають до в'язниць, де цілими лѣтами тримають их від слѣдством, а відтак зсылають на Сибір або до далеких губерній Росії. За читане книжок сотки Литовців сидять по темницях, сотки заслані в Сибір, позбавивши богато родин батьків за то, за що деінде одержали бы похвалу та заохоту.

В цілої Литві нема тепер анї одного высшего наукового закладу. Славний свого часу університет в Вильні загорнув ряд царскій; музеї та богату бібліотеку перенїс до Росії; стипендії з старих записів перенїс до Петербурга та Москви и обділює ними Москалів, хотя записи походять від Литвинів, та для Литвинів були призначені. Що лише було доброго та позиточного на Литві, на що складав ся цілий ряд поколінь, вивезено до Росії на користь чужинців. Таке поступоване ряду російского на Литві — то найбезчелівіший рабунок.

Не иначе поступає ряд російскій и з Русинами. Жаден Литвин-католик на Литві не може достати хочбы найнишого уряду; учитель в народних школах всї Москалі нерозуміючі бесіди литовских дітей. Литвинам утруднено набуванє землі и для того обнижено вартість землі, щоби землю могли купувати Москалі по дешевій ціні. Вправді Русины, очевидно православні, на Украині можуть займати уряди, але з того народ не має великої користи, бо до урядів достають ся найбільше здеморалізовані одиниці, котрі своему народови більше шкоди, як користи приносять (з малими винятками).

Крім борби з російским урядом, Литвины мусять еще боротись з польонізмом, бо Поляки на Литві поступають з Литвинами так само, як в Галичині з Русинами; польонізovati Литвинів помагає більшість священників з литовского роду. Поляків Русины знають; они з Литвинами поступають так само, як з Русинами в Галичині. В борбі о права народні Литвины часто видять Поляків по стороні російского уряду: если Литвин не хоче бути Поляком, а Поляки не можуть примусити, то волять, аби був Москалем, як Литовцем. Таким приятелем братів Литвинів сун „шляхотні“ Поляки; не ліпшими приятелями они сун и для Русинів.

Богато Русинів та Литвинів виємігрувало до Америки, думаючи знайти ту більше свободу и ліпші житєві умовини. Чи знайшли се, чого шукали? Народної праці ряд ту не тамує, але ємігранти сун зовсім зависимі від капіталістів — працодавців, котрі их зыскують, як тільки можуть. Крім того свободу народної праці повстримують власні-ж

сыны услугоучись чужинцям: Литвины мають священників, котрі услугоють ся ирландским єпископам на шкоду власних братів: Русины, крім біскупских слуг мають ще прихильників царя и его місіонарів. Як один, так другі шкодять и повстримують свобідну, від их цензури незалежну народну працю як Литвинів, так и Русинів.

В ряду литовских священників в Америці сун такі, котрі не встыдають ся ходити по фабриках, и жадати від фабрикантів видалєня собі особисто неприхильних робітників. Певна річ, що між Русинами, таких поганців нема. Є ту в Америці досить заможных литовских священників, котрих маєтки обчислюють на сотки тисяч доларів, але зато нема анї одной литовской школи, котра бы на то имя заслужувала. Очевидно, служба чужим приносить більший зыски, як служба своему народови. Свѣтскі люде не можуть ще мислити о закладаню литовских шкіл, бо их матеріальне положенє не може рівняти ся з положенєм духовенства. Однак маємо надію, що и від сїм взглядом стосунки змѣняють ся; обовязком кожного Литвина и Русина, люблячого свій народ, єть старатись увольнити свій народ від зависимости від власних дітей, котрі услугоють ся чужинцям з шкодою для власного народу.

Перша руска независима Консисторія в Канаді.

Як звѣстно, в Канаді почала організуватись минувшого року независима церковь. На чолі єєї церкви стоїть Консисторія, котрої членів вибирають на оден рік. Повысшій образок представляє членів першої Консисторії.

Листъ изъ Старого краю

Факты говорятъ.

Що при выборах в Галичині урядники роблять, що лиш самі хотять. — се річ кождому знана, бо де ж иначе хлоп выбрав бы на свого заступника дѣдича, свого водвѣчного ворога, котрого панцизняй буки вонь тямуть и доси. Але добре, коли від часу до часу виходять на верх явні доказы той „роботы“, бо они свѣдчать, що закиды против галицьких урядів не безпідставні. Сими днями появи в ся знов один такий документ. В львівських соціально-демократичных газетах („Воля“ и „Głos Robotniczy“) появила ся відбитка двох листів, які відносять ся до часу выборов до парламенту в 1900 р.

Першій лист писав староста з Баража Телиховський, а другій з припору ченя старосты окружній инспектор школьній з Баража Гартлеб — до одного учителя в баражскім повѣті з просьбою, а властиво з приказом (бо всякій знає, що учитель мусить сповнити кождо „просьбу“ старосты чи инспектора, бо иначе побачив бы, що значить „не розумѣти ся на чємности“!), аби постарав ся, щоби выборы в його селі выпали як найліпше, щоби вон сам зоставь выборцем. Староста в своем листі наказує також, аби нікому не говорити про речинєць правыборов, бо се вже „в своим часѣ“

оголосить вѣсть, тай обѣцуює звернути выдатки, потрібні „на псчастунокъ“. Отж як поступає правительство, котре в теорії має бути нѣбы слугою народа, з народом. И так усе буде, доки буде яке-небудь правительство, яке-небудь власть, бо власть псує й найліпшого чоловіка а наклонює його робити найнечесніший річи, аби лише удержати ся при власти.

Страйк на Угорщині.

Передь двома тыжнями рознесли газети незвычайну вѣсть: зельзничий урядники и слуги на Угорщині, не могучи дождати ся поліпшеня своего нужденного положеня, застрайковали. Правительство сразу остовпѣло. Бачило вже страйки робітників и хлопів, які заливало людськими трупами, але страйк урядників побачило в перве. Зельзничі перестали курсувати, рожні купці потратили на том великі суми, в мѣстах, куды довозили поживу з инших околиць, зачалась дорожнеча. Правительство старало ся помочи собі страйколом, які які на жалє усюды знайдуть ся, але се не богато помагало. Тымчасом оппозиційні послы уймили ся за страйкарями, почали перти правительство до згоды. Була хвиля, в котрій правительство давало вже деякі уступства. Коли страйкарі не були приготовані на остаточність, то могли від бѣды тепер погодити ся. Але вони не погодили ся, а навѣть поставили

*) Кілька статей того самого автора було свого часу друкованих в галицькій „Народі“.

мѣжъ услова згоды та- ку нерозумну рѣчь, абы че- резъ 24 годинъ стара зелѣ- знача Дирекція була усуну- нена, що препенъ зовсѣмъ неможливе. Але правитель- ство лише удавало, що го- дить ся, а тымчасомъ ста- рало ся у корони, абы ма- ти въ той справѣ свободну руку. Й гр. Тіса, прези- дентъ угорськихъ міністрівъ допнявъ, чого хотѣвъ. За дозволомъ цѣсаря соймъ замкнуто, а позбувши ся зъ карку опозиційныхъ по- слѣвъ, розгулявъ ся по сво- му. Цѣлный страйковый ко- мітетъ арештували, всѣхъ страйкарівъ, якій належать до войська, покликани до службъ, таборъ страйка- рівъ, якій розложивъ ся въ Будапештѣ надъ Дунаємъ, розогнала поліція и войско. Такимъ чиномъ страйкъ зло- маном, страйкарѣ повернули до службъ, а правительство удае теперъ великодуш- ность и оголошуе, що по- карае лише „проводниківъ“.

Рівночасно зъ страйкомъ зелѣзничимъ або заразъ по- выбухали въ иньшихъ око- лицяхъ Угорщини хлопскій та робітничий розрухи, кот- рий правительство сейчасъ здушило кулями, а одному вахмайстрови жандармеріи, що згинувъ підчасъ розру- ховъ, надѣславъ гр. Тіса посмертний вѣнецъ зъ на- писомъ: „Погибшому ли- царською смертію“...

Страйкъ зелѣзничихъ у- рядниківъ е доказомъ, що таки масовий страйкы могли бы принести страйкарямъ велику користь, коли-бъ лише они вѣрили добре дер- жати ся. Передовсѣмъ по- винна бути така організа- ція, абы до такого страй- ку-прилучали ся й иньші робітники, то правитель- ство мало бы бѣльшій страхъ. Тутъ на прикладъ добре було бы, якъ бы були за- страйкували такожъ уряд- ники почтъ, телеграфовъ и телефоновъ. По друге страй- карѣ, знаючи, що нѣяке пра- вительство аби загаломъ нѣ- який роботодавець легко не уступае, повинні або го- дити ся на дрѣбній корис- ти, або бути приготовани- ми на все и старати ся во- рога зовсѣмъ знищити. Такъ на прикладъ тутъ, коли не хотѣли на що-будь годити ся, повинні були попусува- ти всѣ машины, шини, мо- сты, абы правительство не могло зовсѣмъ пустити въ рухъ зелѣзницю. А прійде поліція, войско, боронити ся (способы на се суть!) до послѣднього! „Або добути або дома не бути!“ Або по- бѣдити або вмерти! А мы певні, що така боротьба заохотила бы иньшихъ ро- бѣтниківъ и легко могло бы прийти до такои бурѣ, яка змела бы саме правитель- ство и весь теперѣшний порядокъ.

Мадярщине Русинівъ.

Коли вже мова про Угор- щину, то згадаемо кілько- ма словами, якъ то Ма- даре опѣкують ся Русина- ми. Въ 1894 р. було мѣжъ Угорськими Русинами 195 школъ руськихъ, а 244 „ма- дярсько-руськихъ, а вла- стиво мадярськихъ. Въ 1901

р. руськихъ школъ було вже лишъ 70, а за те ма- дярськихъ ажъ 325. Въ рр. 1891—1895 зъ руськихъ дѣ- тей въ школьному вѣдѣ хо- дило до школы 66.20 пр., а въ 1901 р. лише вже 63.33 пр. А й зъ тыхъ дѣтей, що ходять до школы, нема для Русинівъ великой потѣхи, бо майже всѣ вони мадяр- щать ся. И такъ въ серед- нихъ школахъ признае ся до рускости вже лишъ коло 100 учениковъ.

Однимъ словомъ, мадяр- щене Русинівъ иде на пе- редъ, а тамошний москво- філы, недаючи народови нѣ- чого живого, ще помагають сему...

4. Мая, 1903. М. Л.

Дещо про штунду.

Штунда се евангельска секта, котра почалась въ Херсонской губерніи на У- краинѣ вѣдъ 1845 року. Те- перъ штунда вельми роз- ширена. Нема майже губер- ній аби уѣзда у цѣлой Ро- сіи де бы штундисты не мали своихъ братствъ. Якъ взяти парохіальні часописи вѣдъ 1863 р. по нынѣ, то всѣ они переповнені ста- тями за штунду та якъ противъ неѣ боротась.

Заходить питане, що се таке штунда?

Слова штунда, штундистъ, пошли вѣдъ Нѣмцівъ Лю- терановъ. Въ 18 вѣдѣ емі- грували до Росіи Нѣмці зъ Нѣмечины, котрыхъ пере- слѣдувала за ихъ переко- нання лютеранська церква. Вони збирались въ приват- ныхъ домахъ и читали Б- вангеліе, спѣвали духовні пѣсни та молились. Збира- лись вони въ недѣлю два- разы о означеныхъ годи- нахъ и черезъ се Лютераны прозвали ихъ „штунде брі- де“*) — годинні братя. Прозвали ихъ тому, бо не любили ихъ за те, що они не ходили до ихъ церковъ нѣ не хотѣли признавати ихъ пасторівъ а збирались самі у приватныхъ домахъ. Ті штундисты провадили добре, християнське жите и наші Русины радо ходили до нихъ на роботу.

Коли за царя Александра II знесено крѣпацтво, то народъ ставъ ходити на заробѣтки куды хотѣвъ. Де- який понали въ найматы до штундистовъ якъ Иванъ Рябошапка, Михайло Рату- шный, Иванъ Капустянь, Трифонъ Хлестунъ и другі. Всѣ они були неписьменні. Нѣмці, якъ розумні люде, стали учати ихъ письма и кликали на свои молитовні зборы. И Русины стали хо- дити на ихні зборы а на- учившись письма, стали и собѣ читати Святе Письмо, яке продавало Англійске Библіине Товариство. Але скоро они зачали Письмо Святе читати, сейчасъ пе- реконали ся, що православ- на церква не робить того, що наказуе Святе Письмо. Тогды покинули вони сво- ихъ панівъ и кождий по- шовъ у свое село проповѣ- дувати Евангеліе. Рускій народъ почавъ вѣрити ихъ

*) Штунда—година; брудеръ—братъ.

проповѣдямъ и почалась борба. Православне духо- венство вооружило ся и зачало сильно переслѣдова- ти тихъ хто проповѣдовавъ и тихъ, хто зъ ними сходявъ ся и ихъ слухавъ. Такъ на- прикладъ, говоривъ менѣ самъ Ів. Рябошапка, що вѣдъ просидѣвъ въ вязниці въ рѣжнихъ часахъ 18 лѣтъ и 9 мѣсяцівъ та пройшовъ 16 вязниць. Такъ менѣ го- воривъ и М. Ратушный, що вѣдъ просидѣвъ бѣльше якъ 16 лѣтъ въ рѣжні часы въ вязниці, кромѣ домашнього арешту по 2 и 3 роки, що не смѣвъ нѣкуды выѣздити зъ дому. А скѣлько запла- тили штрафу (каръ), то они не хотять того всего гово- рити. Тай люде намовлені вѣдъ поповъ часто робили на нихъ напады та дали имъ имя штундовъ. Духо- венство-жъ представило Синодови, що ті люде со- ціалісты та шкѣдливі для церкви та державы и Си- нодъ признавъ штунду за шкѣдливу секту та просивъ правительство, чтобы ужило всѣхъ способѣвъ для зни- щенія штунды.

Штундисты взагалѣ на- родъ честный, тверезый и трудолюбивый. Вони залюбки читають Святе Письмо. Зѣ- бравшись въ недѣлю у якої хатѣ читають Евангеліе, спѣ- вають духовні пѣснѣ та мо- лять ся Богу черезъ хода- тайство Иисуса Христа. Не- дѣлѣ твердо святкують и дуже помагають собѣ мо- рально и матеріально. Коли урядъ дѣставъ вѣдъ Сино- ду приказъ переслѣдовати штундистовъ, то правитель- ство дало православнымъ священникамъ право прихо- дити на ихъ зборы, арештува- ти ихъ и вѣддавати до суду, якъто було въ мѣстахъ Нико- лаевѣ, Кіевѣ, Глисаветградѣ, Херсонѣ, Одесѣ и другихъ. А що робилось по селахъ, то и казати страшно. Часто засуджували ихъ на кару, хлѣба на 25 рублѣвъ, жѣн- ку на 25 рублѣвъ, а дѣтей повыше 7 лѣтъ на 15 ру- блѣвъ. А проповѣдниківъ засилали на заточеніе, на Кавказъ, въ сибѣрскій обла- сти.

Минушого року 18 мар- та и 17 Грудня судъ въ Сим- форополѣ засудивъ штун- дистовъ за молитвенні збо- ры на 25 рублѣвъ кары кож- дого а чія була хата того на 50 рублѣвъ. Въ Ялині (на Кримѣ) 17 Серпня ми- нушого року засудивъ су- дя много штундистовъ хло- повъ и жѣнокъ на кару 10 рублѣвъ кождого за те, що збирали ся разомъ, читали Евангеліе и спѣвали духов- ній псалмы.

Такъ терплять люде за идею и за Евангеліе.

Та все те, що я тутъ на- писавъ, се лишъ одна ты- сячна часть усѣхъ тихъ переслѣдованъ та мукъ, якій мусять переносити штундисты у „святѣй“ Ро- сіи.

К. И.

ДАРОМЪ ДОСТАНЕТЕ!

Нову докторску книжку истячу въ со- бѣ цѣлый інформація и рады для мущинъ, жѣнокъ и дѣтей, сли пошлете свое имя на адресъ:

O. Box 288, Madison Sq., New York

„Народный Фондъ“ росте дальше!

Beaver Meadows, Pa. Андр. Савка зобравъ на тикеты \$5.00.

Lethbridge, Alta, Canada Д. Соляничъ за марки \$3.75.

Bloomfield, N. J. Анна Вислоцка зобрала \$2.25, Фе-в- рона Пыпъ тикетъ 50 цнт.

П. Алекс. Курила зобравъ: Elmira Heights, N. Y. на тикеты \$4.42.

Elmira, N. Y. на весѣлю Ф. Рудкого \$2.76.

Elmira, N. Y. на крест. у К. Мовчана \$3.37.

Elmira, N. Y. на весѣлю у Илька Тарбая \$5.25.

Sayre, Pa. Алекс. Курила зобравъ \$3.90.

Sagon, Pa. Ів. Лазовскій на крест. у Ф. Дубнака \$3.60.

St. Louis, Mo. о. Йос. Ча-плинскій жертвувавъ \$2.00.

Elizabeth, N. J. Русины, жертву \$2.00.

Jersey City, N. J. о. Н. Подгрозекій \$5.00.

Ramey, Pa. о. П. Поня-тишинъ жертву \$5.00.

Scranton, Pa. Ів. Арданъ за марки \$10.56.

Ansonia, Conn. о. Ал. У-лицкій, марки \$1.00.

New York. Штольце-бергъ Й. \$5.40.

Newark, N. J. Ал. Кача-новскій, марки \$1.00.

КАЛЕНДАРЬ.

М а й.

26	Ч.	Глиkerій
27	П.	Исидоръ (Отд. Возн.)
28	С.	Субота уопишнѣ
29	Н.	Сом. св. Духа
30	П.	Сом. св. Д. и Пр. св. Тр.
31	В.	Теофотъ
1	С.	Червень. Патрикій

НОВИНКИ.

— Вѣ Sagon, Pa. бузько надлѣтѣвъ на хату ч. Фед. Дубнака и приѣхъ малень- кого Петра и Бѣку. На кре- стинахъ гостѣ забавляли ся красно а по красной про- мовѣ Ів. Лазовского зложили на „Народный Фондъ“ слѣдуючі жертвы: Ів. Ла-зовскій, Фед. Дубнакъ, Фед. Шеремета по 50 ц.; І. Дитко, С. Федакъ, А. Худикъ, Ф. Федакъ, Мих. Девакъ, Ф. Пупчикъ, П. Котанчикъ по 25 ц.; В. Гойдиць и А. Хамула по 15 ц., Т. Оросъ 5 ц. Честъ и подяка роди- чамъ, и всѣмъ жертвовате- лямъ, що зрозумѣли, що свои дѣти и своя сорочка перша, а замѣсть подпи- рати чужий народности под- пирають свою впередъ.

— Въ Elmira Heights, N. J. такожъ Русины зрозумѣ- ли, що наша молодѣжь по- требуетъ сейчасъ помочи и выспои науки. За стара- немъ п. Алекс. Курилы, зложили на „Народный Фондъ“ по 50 ц. На тике- ты: Орина Курила, А. Ку-рила, Марія Мовчанъ, Дми- тро Мовчанъ, Ів. Панила, Марія Юрчакъ, Анна Кій, Марія Коцина 42 ц.

— Въ Sayre, Pa. жертво- вали по 1.00 дол. Яковъ Сгойкусъ и Стеф. Яцко; по 50 ц. Д. Новакъ, Ст. Стець и Ант. Лучейка; по 10 ц. (за книжки о вѣчу), А. Лучейка, В. Ротко, С. Яцко и о. В. Гривнакъ.

— Въ Elmira, N. Y. на весѣлю у Фил. Рудкого зѣ- бравъ А. Курила 2.76; на крест. у Куз. Мовчана 3.37,

на весѣлю у Илька Тарбая 5.00; Василь Теноровичъ 0.25. Честъ и слава п. Ал. Курилѣ и всѣмъ жертвова- телямъ на Нар. Фондъ въ Elmira и Sayre!

Просимо и другі наші рускія кольоніи памятали о Нар. Фондѣ.

— ВСѢ майнеры округа Канелбурі, въ державѣ Ин- діана застрайкували, поза- якъ властители майновъ хо- тѣли зменшити имъ платню. Мѣжъ страйкерами слѣдна примѣрна солидарность тожъ е надѣя, що выиграють.

— РУСИНА Северина Андрейчина убило въ май- нахъ зв. Бартъ коло Дону- ры, Па. Покійный похидивъ зъ Климковки, горлицкого повѣта (Галичина) и осиро- ротивъ жену та дѣти, кот- рѣ лишили ся въ старомъ краю. Погибъ въ той спо- собѣ, що підчасъ працѣ въ копальни впавъ на него величезный камѣнь и убивъ на мѣсци.

— ОДЕНЪ зъ американь- скихъ дослѣдниковъ сус- пѣльного жита, якій съ Джорджъ Югонъ, обчис- ливъ, що вѣдъ 1891. до 1903. року, себто въ про- тягу 13 лѣтъ, було въ Сп. Державахъ 77 тысячъ 597 самоубійствъ. Число само- убійствъ росте дуже швид- ко. Въ 1891 роцѣ було ихъ 3.531, въ 1892 р. 3.860, въ 1893 р. 4.436, въ 1894 р. 4.912, въ 1895 р. 5.759, въ 1896 р. 6.530, а въ 1897— 6.600. Слѣдуючого року число самоубійствъ змен- шило ся 680, а въ 1899 р. выносило лише 5.340. За- те въ 1900 роцѣ подскочи- ло до 6.755 и постѣйно росте зъ кождымъ рокомъ. Въ 1901 р. начислено 7.245 самоубійствъ, въ 1902 р. 8.132 а минулого року ажъ 8597.

Наибѣльше людей вѣдб- рае собѣ жите по причинѣ матеріальной руины и тяж- кихъ недугъ.

— ГРѢЗНА експлозія лучила ся оногды въ ко- пальныхъ „Вюч Муді Колъ Ко“. недалеко Карбондейлѣ Ил. Експлодували газы разо- мъ изъ 6 бочками пороку наслѣдкомъ чого цѣла ко- пальня була знищена. Зъ людей погибло при томъ 5 майнеровъ, а 25 осталопо- калѣченыхъ и попареныхъ.

— ЗАРЯДЪ зелѣзничѣ „Ірі“ велѣвъ арештувати 100 хлопцівъ зъ Музика и Олффордъ, Па. за розлич- ний пакости, спричиненіи ними на зелѣзничомъ пля- ху. Варантъ на арештоване выдавъ олдерменъ Мілеръ.

— СМЕРТЬ въ огни най- шло 11 особъ въ зелѣ Ба- бай нѣтраньского комітату на Угорщинѣ. Огонь пов- ставъ около 1-ои години въ ночи, коли всѣ спали, и въ одной хвили обнявъ 9 господарствъ. Заспаніи жи- тель не вспѣли втѣкати. Пожарна сторожа вспѣла выратувати 20 особъ, та 11 погибло въ огни заки на- доспѣла помѣчь. Нещасній жертвы згорѣли на уголикъ.

— СТРАШНЫЙ пожаръ навѣстивъ дня 3 с. м. галиц- ке село Убиню въ камѣ-

нецкомъ повѣтѣ. Згорѣло цѣле село зъ выимкою дво- ра, церкви и кількохъ за- городъ. Ратунокъ бувъ пря- мо неможливый, бо надъ околицею скаженѣла буря и въ мить перекидала о- гонь зъ мѣсця на мѣсце. Зъ сусѣднихъ сѣлъ прибу- ло 13 сикавокъ, але тодѣ горѣло вже цѣле село.

Того самого дня згорѣло въ Богдановцѣ золочѣвского повѣта 37 господарствъ разо- мъ зъ припасами зѣбожа и господарскими знарядями. Шкода выноситъ около 40 тысячъ коронъ.

— УБИВАВЪ жѣнки за- для посагу! Недавно ро- зойшла ся въ Лондонѣ чут- ка про рядъ страшныхъ зло- чинѣвъ, котрыхъ довершивъ якийсь Адалбертъ Грос- менъ. Живъ вѣдъ зъ моло- дою, гарною жѣнкою та 7-лѣтнимъ хлопчикомъ, яко- го полишила ему перша жѣнка, убивавъ ся старан- но и уходивъ за богату лю- дину. Нагло его сусѣды до- знали ся, що вѣдъ укривае на подвѣрку якусь таемну скриню, зъ котрой добува- ли ся погані выпары. Хо- тѣй Гросманъ пояснявъ, що скриня мѣститъ въ собѣ рыбы та мясо, повѣдомили про се поліцію. Коли слѣд- чі агенты добули ся до по- мешканя, Гросманъ вырвавъ ся на хвилю зъ ихъ рукъ и подрѣзавши собѣ горло, упавъ безъ жита. Переве- дене слѣдство выкрило стра- шну исторію. Передовсѣмъ показало ся, що въ скрини, закопаной на подвѣрку, на- ходило ся тѣло женщины. Дальше выкрило слѣдство, що Гросманъ оженивъ ся вѣсѣмъ разѣвъ. Перша жѣн- ка померла въ 1897 р., по- лишаючи дитину, въ падо- листѣ слѣдуючого року о- женивъ ся вдруге, а въ груд- ни того самого року ста- нувъ передъ вѣвтаремъ втре- тѣ. Обжалованый о двоженъ- ство вѣдсидѣвъ два роки у вязниці, а вѣдтакъ упра- влявъ дальше свое ремесло, женячи ся та здобуваючи собѣ посаги. Подѣ прибра- нымъ назвищемъ оженивъ ся четвертый разъ. Пятою жѣнкою була якась мѣс Тампсонъ, а коли та выѣ- хада до недужой матери и по кількохъ дняхъ повер- нула домѣвъ, застала вже якусь велику скриню на подвѣрку. Той чоловічокъ за такъ короткій часъ вспѣвъ оженити ся вже шестый разъ и замордувавъ до 24 годинъ нову жѣнку. Си то трупа найдено на подвѣрку. Потѣмъ Гросманъ бувъ жо- натый ще дѣвѣти, а все спра- вивъ ся такъ зручно, що ся пята жѣнка нѣчого не до- гадувала ся. Злочинець мавъ кілько помешканъ и тамъ заманоючи жѣнокъ при помо- чи аконсѣвъ въ часописяхъ, рабувахъ ихъ и кидавъ на поталу судьбы.

— КОЛО Турину въ И- талии засыпала лавина 100 робѣтниківъ, зъ котрыхъ лише 25. уратовано.

— Въ селѣ Гиринчу Зем- плинского комітату такожъ скаженѣвъ великій пожаръ Въ огни найшло смерть 2 особы и 50 коней.

— КОПАЛЬНЯ заліза в Репобліці, коло Маркет, Міч. горять воді колькох днів. Кілька десятків робітників знаходять сміття в копалині і годі їх вратувати.

— ТРЕТИЙ величезний міст, який сполучить місто Нью-Йорк з Брукліном розпочне ся будувати в липні с. р. через Іст-Рівер. Будова потребує через 5 літ і буде стояти 12 мільйонів доларів. Через новий міст піде 8 залізничних шляхів.

— СЕРЕДЬ села Шайо-Газа абауйської столиці, на Угорщині, знайдено онігда два бездушні трупи жандармів, котрих хтось застрелив вночі. Заряджено строге слідство, але убійників не вилучено досі.

— ЗЕЛІЗНИЙ фабрики фірми „Пенсильванія Р. Р. Ко.“ в Алтуні і Джолієте, Па. замкнуто на обмежений час, наслідком чого втратило працю около 2000 людей.

— ЯКЪ зв'язно на місці Макарова призначено адміралом російської флотії на Сході Скридлова, адмірала чорноморської флотії. Адмірал Скридлов жоватий з жидівкою.

— АРЕШТУВАВ австрійського престолонаслідника! З Берліна телеграфують до американських газетників, що агент тайної поліції арештував минулого тижня в Гамбургу австрійського архикнязя і престолонаслідника Франца Фердинанда в хвили, коли той с'їдав на корабель, щоби від'їхати до Англії. Арештоване мало наступити через похибку. Архикнязь їхав перебранний по цивільному і під прикриттям назвишем, а поліційний агент взяв його за кого иншого. Арештованого аж тоді увільнено, коли австрійський амбасадор ствердив, що він є дійсно австрійським престолонаслідником.

Що чувати в свѣтѣ.

ГОЛОСНУ справу англійського анархіста Торнера р'їшив онігда найвищий суд Сп. Держав (супрем'корт) в його некористь. Якъ зв'язно, Торнер приїхав з Англії до Сп. Держав, але еміграційні влади в Нью-Йорку ув'язнили його і заявляли, що буде назад відосланий до Англії. Се дало почин до численних протестів. Соціалісти і прочі поступові елементи розпочали сильну агітацію і порушили небо і пекло аби його увільнити. Справа оперла ся вкінці о найвищий суд у Вашингтоні, але і тут одобрено поведене еміграційних властей. Судія Фолеръ загрожував дня 17 с. м. що еміграційні влади зд'їлали все як слід, а їх поведене годиться вповні з новим еміграційним законом, котрий був ухвалений на

останній сесії конгресу. В мотивах вироку сказано між иншими, що кожний наїод і край має право обмежати наплив чужинців і недопускати до себе елементів перероту. Се самооборона перел'ї небезпекою, яку несуть нам несподівані пришельці.

З нагоди оповіщення сего р'їшення піше одна із робітничих часописей: „Воді тепер починає ся нова доба для Сп. Держав. Свободна земля Вашингтона перестала бути приютом для покритих чорного свѣта. Верховодячі круги можуть окреслити іменем анархіста кожного ненаручного собі емігранта і видати його або віддати в руки гонителів. Зле — тяжкі часи!“

ГУБЕРНАТОР Одел' відкинув і заветував билі, який ухвалив сойм держави Нью-Йорк, віддаючи водопад Ніагари на виключну власність товариства „Ніагара, Лакпорт і Оутеріо Павер Ко.“ Товариство мало заплатити краєви за водопад і вживати его сили до гонення моторів в фабриках, котрі хотіло побудувати в окресності водопад. „Бизнес“ не пошов однак. Губернатор оправдує свою відмову тим, що мовлять, спогадено-би уроче місце і найкрасній водопад в свѣті, на що ц'їлий народ не годиться.

Сим разом губернатор сказав правду і зд'їлав, як слід.

ПЕРШИМ губернатором панамської шійки, що вже перейшла на власність Сп. Держав, іменовано генерал-майора Дейвіса. Ново-именований губернатор приїхав минулого тижня до Колоні і обняв свій уряд.

НА ФИЛИПИНАХ все ще лучають ся бунти, гомонять вистрѣли і тече людська кров. В краю Морів, на острові Міндене, напала ватага збунтованих туземців на водд'їл американського війська і в'їрзала его до ноги. Стало ся се дня 8 с. м. Тепер, якъ рапортує генерал Вуд, Американці хочуть пократи збунтоване племя і висилать в глибину краю війскову експедицію. 450 вояків під приказами самого ген. Вуда вже в'їрушило на поле борби, а в'їдуже стільки в'їрушити небаром, щоби огнем і мечем привчати неслухняних. І такъ в'їчно на Филипінах. Бунти, заворушення та пролив крові без кінця і м'їри.

БРАЗИЛІЯ і Перу згодили ся онігда на мирове поладнане граничного спору, наслідком чого застановлено дальній пролив крові і відкликано воюючої армії із спірної території. Ц'їлу справу віддано позавчера в руки мирового суду.

ВЕЛИКЕ невдоволене запанувало в Австрії по причині оповіщення бюджету на ц'їлі армії і маринарки. Побольшено его до небувалої досі суми 51 мільйонів 791 тисяч 200 доларів! Безгаланний жител' Австрії будуть приневолені віддати собі воді губи останній кусень чорного хлѣба, скинути останню сорочку, аби нагдувати мілітарного молоха. А той молох ніколи не може наїсти ся і вже дов'їв австрійські народи до жебрачої торби. Тепер прямо доведе их до могили або... до революції.

Царь Франц Йосиф I. мав дня 16 с. м. промову до спільних делегацій в Будапешті і такъ між иншимъ в'їразив ся в той справі: „Тепершня війна на далекім Сході приневолує нас взяти під розвагу потреби і недостачі нашої армії. Знаєте певно, мої панове, ту пословицю, котра каже: „хочеш мати мир, то приготуй ся до війни“. — Ось вамъ воз і перевоз! Мри з голоду, а на військом давай, бо австрійське правительство більш увагу звертає на армію, чим на безмежну нужду своїх горожан. Най лихо бере народ, коби армія здорова!“

ПЕТЕРБУРСКИЙ дописувач нѣмецкого дневника „Breslau Zeitung“ доносить, що дня 10 с. м. підчас перегляду військ у Петербурзі, хотіли убити царя Николая II. Того дня арештовано якусь панну Мерешевську, котра в підозр'їлий спосіб намагалась наблизити ся до царя. При ревизії найдено у неї динамітову бомбу, отже яєно, чого хотіла воді царя.

Опісля виявило ся, що арештована є дочкою професора Мерешевского, ходила на оден з п'єтербургських університетів і була мабуть нігілісткою. Ходить чутка, що є пов'їшено у в'їзниці без суду.

ДО американських газетників телеграфують з В'їдні, що минулого тижня прийшло в російськом містї Одесі до гротних заворушень. Величезна толпа студентів і робітників демонструвала улицями, а дальше напала на дом посадника міста. Прикликано військо заатакувало ворохобників, але ті почали боронити ся. В борбі, яка при том повстала погинуло 30 робітників і 15 студентів. Ворохобники убили 5 вояків і 15 покалѣчали.

ВОРМЕНЕ знов бунтують ся. З Царограду надослѣла телеграфічна звістка, що у ворменьськом дистрикті Мутъ звели онігда повстанці велику битву з турецьким військом. Битва була дуже завзята, бо по обох сторонах полягло около 300 людей.

В дистрикті Дясунь, в Малій Азії, мали повстанці знищити 17 сѣл.

Війна на далекім Сході.

Япанці понесли минулого тижня на морі дуже тяжкі втрати. Адмірал Того надослав до Токіо слѣдуючий рапорт: „Командант Дево зв'їщає мені, що дня 15 с. м. підчас густої м'їраки з'їдарили ся коло Порт Артура наші кружляки „Йошіно“ і „Касуга“ з фатальними наслідками. „Йошіно“ потонув сейчас по з'їдареню; з його осади уратовано лиш 90 людей. Того самого дня наші панцирники „Гачусе“ наїхав на російську міну і вилетѣв у воздух“. Дальше говорить адм. Того, що катастрофа лучила ся около 1-ої години по полудні. „Панцирники „Гачусе“ захищав высаджуване військо і находив ся 10 миль воді Лютотань, коли ударив об пливачу міну, підкинувши Росіянами. Вон дофнув ся і дав сигнал о помочі, але в том наїхав на другу міну і потонув в протягу кількох хвилин. Триста людей з его осади вратували наші торпедники, а 441 погинуло.“

„В том самому часі наблизила ся російська флотія, зложена з 16 торпедових суден, щоби заатакувати нас. Наші кружляки відперли єї однак і приневолити до утеки.“

До сего рапорту годиться додати, що знищений панцирник „Гачусе“ зачав ся до найбільших воєнних кораблів в свѣті і був найліпшим панцирником японської флотії. Збудований після найновіших вимогів, в Англії, спущений на воду 1900 року, мав 15 тисяч тонн поєму, 400 стіп довжини, 76 з половиною ширини і силу 16 тисяч 300 коней. Его уоружене складало ся з чотирох 12-цалевих гармат, 20-ох 12-фунтових, 8-ох 3-фунтових і 4-ох 2 і пів фунтових. Крім того був заоснащений в 4 торпедові рури і дуже сильно опанцірений. Плив із швидкістю 19.11 узлів на годину, а его осада числила 741 люда.

Кружляк „Йошіно“ мав 4 тисяч 180 тонн поєму, 350 стіп довжини, 46 і пів ширини, 17 глибини і машини о силі 15 тис. коней. Его уоружене складало ся з 4-ох 16-цалевих, 8-ох 47-цалевих і 13-ох 3-цалевих гармат. Плив із швидкістю 23 узлів на годину, а его залага числила 300 людей, з котрих лиш 90 уратовано. Разом з обома кораблями погинуло около 700 моряків.

Крім того стверджено урядово, що в залив Кері, коло порту Дального потонув японський кружляк Міако і торпедові судно, ч. 48. Оба кораблі були знищені російськими мінами. З російських і хинських жерел доносять, що того самого дня наїхав на російську міну і потонув коло Порт Артура япон. панцирник „Фуджі“ і кружляк „Асама“, але Япанці держать сесе в тайні.

Бачимо з того, що японські втрати є дуже болючі. Два панцирники і два кружляки се велика шкода. Наколиб тепер прибула на Сході балтійська флотія, так Росія мала б р'їшучу перевагу над Японцями. В'їда лиш в том, що балтійська флотія, аби доплисти на Сході, мушля б кілька разів набирати угля по дорозі, а тут п'їде его не достане. Росія не має на той дорозі угляних стацій, а Англія і другі нейтральні держави також не заосмотрять єї в углі. По той причині Росія не буде мати спроби вислати балтійську флотію на поле борби. Вправдѣ намагає ся она винайти другу точку виходу, та не знати, чи єї вдасть ся штука. Іменно ходит чутка, що всѣ котлі балтійської флотії переробляють ся тепер в той спосіб, аби мож в них палити нафтою. Нафта, яко опаль, забирає на кораблі значно менше місця, чим вугіль, а російська флотія, опалювана нафтою може доплисти на місце призначення. Годить ся однак заприїмти, що се лиш чутка отже годі на ній полагати.

На сухопути не лучило ся останніми днями нічо важного аї ц'їкавого. Рухи ворожих армій покриті глибокою тайною і прямо годі сказати про них щось певного. Зв'язно лиш, що до р'їшачої битви не прийшло досі і мабуть не прийде сего місяця, бо Росіяне старанно уникають єї. Всѣ писали і говорили, що битва мушля бути зведена сими днями в окресності Ляо-Янг, що ворожий війська стоять вже там напротив себе, що битва вже почала ся і т. д. і т. д. Тим часом показує ся, що не багато в том правди. Після найновіших звістей, російське військо лишає укрѣплений табір коло Ляо-Янг і цофає ся в напрям Гарбіна, отже не хоче прийняти битви в том місці. Р'їч очевидна, що генерал Куропаткин не має ще достаточного числа війська і не уважає Ляо-Янг за добрий терен до р'їшачої битви. Найбільший рух слѣдний на півострові Ляотун, де Японці высаджують чимраз більше війська і наближають ся до Порт Артура воді сторони суш. Тут приходить також найбільше до частих битв між ворожими військами, в котрих минулого тижня мало полячи около 300 люда. Самі Японці втратили поверх 200 людей. Російське військо боронить ся як може, цофачи ся до Порт Артура, а Японці окружують его з усіх сторін і стискають залізним перстенем. Ще кілька днів,

а почуємо про очайдушний напад Японців на Порт Артур воді сторони суш і моря.

Телеграми. Петербург, 19. мая. Царь здеградував генерала Зазулича, котрого побороти Японці над р'їкою Ялу. На его місце іменовано генерал-лейтенанта графа Келера, дотепершнього губернатора Єкатеринославської губернії. Граф Келер відзначив ся в російско-турецькій війні і має бути спосібним стратегіком.

Тіень Тсен, 20 мая. Російська армія в силі 70 тисяч жовнірів машірує на підмогу загроженому Порт Артуру.

Вей-Гай-Вей, 20 мая. — На півострові Ляотунь высаджено вчера нову японську армію, що числить 45 батальонів п'їхоти і артилерію.

Сасебо, 21. мая. — Разом з панцирником „Гачусе“ погинув також принц Фушімі, брат японського ц'їсаря. Принц Фушімі з'їжив на том кораблі в ранзі лейтенанта, командира.

Владивосток, 22. мая. — Приїхав ту адмірал Скридлов, новий комендант російської флотії на Сході і вив'їсив свій прапор на кружляку „Росія“. Адмірал не м'їг вже достати ся до Порт Артура, бо Японці облягають его з усіх сторін.

Петербург, 22. мая. — Сюда доносять з приватних жерел, що російській кружляк „Богатир“ наїхав на скали і розбив ся коло Владивостока.

Токіо, 23 мая. — Минулої пятниці бомбардували Японці Порт Артур воді сторони моря. Адмірал Того рапортує, що підчас бомбардації був ушкоджений російськими стрѣлами японський антиторпедник „Акатеука“, при чом погину оден офіцар і 24 моряків.

Кронштадт, 23. мая. Потонув ту наслідком експлозії новозбудований російській панцирник „Орел“, котрий мав відплисти на далекій Сході. З людей погинуло при том 10 моряків. Ходить чутка, що се є д'їло японських шп'їгунів.

Чі-фу, 24. мая. Порт Артур був вчера атакований Японцями воді сторони суш і моря, але були відперті російською залогою. В борбі полягло 15 тисяч Японців і 3 тисяч Росіянів. Ся звість не подтверждена досі урядом.

Шанг-Гай, 24. мая. Всѣ ушкоджені російські кораблі в Порт Артур вже направлені і готові до борби.

Сеул, 25. мая. Японці мобілізують третю армію.

Хто запіле Іванови Неметови докладні адреси Русинів і Польків працюючих по п'їлах в Америці, той достане красний дарунок.
John Nemeth, 457 Washington St., New York.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головний } о. М. СТЕФАНОВИЧЬ,
председатель } 619 Carson Str.,
Pittsburg, Pa.
Головний } С. ЯДЛОВСКИЙ
секретарь } Box 76,
Jersey City, N.J.
Головний } АЛЕК. ШАРШОНЬ,
касієрь } 524 Pine & Franklin St.
Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Место-председателя... М. Бравашичъ,
NORTHAMPTON, PA.
Заст. секретаря... Вас. Гришко
SCRANTON, PA.
Заст. касієра... И. Лова
EXCELSIOR, PA.

Радий:
М. Турокъ... Priceburg, Pa.
Мих. Пачута... Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодь... Jersey City, N.J.
Мих. Градонъ... McKeesport, Pa.
Андрей Добощъ... Lansford, Pa.
Ив. Сабать... Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Юбанъ,
А. Валаский, Ник. Добровский.

Контрольна комісія:
о. Н. Підгорецький, box 31, Jersey City, N.J.
Б. Кирчовъ, 140 Essex Str., „
Ив. Гардъ, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центовъ на мѣсяць
Союзъ платитъ 600 долла-
ровъ посмертного за мужа,
а 300 долларовъ за жену и
другі запомогі въ разѣ ин-
шихъ несчастныхъ випад-
ковъ.

Въ Союзѣ можете убеспо-
чити вашъ дѣти за тан-
шій грошъ якъ де инде
а посмертне за нихъ до-
станете болѣе якъ де-
инде.

ОГОЛОШЕНЕ.

ВП. П. СЕКРЕТАРЬ СОЮЗА!

Прошу разъ на все собѣ
запомнати, що грошъ на-
лежачій до Р. Н. Союза вы-
писуе ся на имя: Alex Shar-
shon, treas., Shamokin, Pa.,
а не на мое имя, только ти
мои ордеры и чеки выпи-
саны на имя Alex Sharshon
засылайте просто до мене
а я самъ водоплю до касіє-
ра.

Пригадую § 9 статуту „Союза“,
на підставѣ котораго члены при-
ступающі до „Союза“ а мающі
выше 40 лѣтъ мають до трохъ
мѣсяцѣвъ по вступленію пред-
ложити менѣ метрику уроджена.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

Дня 17. Мая умеръ въ
Syracuse, N. Y. МАКСИМЪ
ФЪШОВЕЦЬ. Походивъ зъ
Смольника, повѣтъ Лѣско,
Галичина. Мавъ лѣтъ 25,
належаю до брат. св. АА.
Пет. и Павла въ Сиракузѣ,
воддѣлъ Союза 39; до Сою-
за належавъ водѣ 12. О-
ктобра 1902 и бувъ касіє-
ромъ братскимъ. Позоста-
вивъ тутъ въ Сиракузѣ мо-
лоду жену, бо лише 6 мѣ-
сяцѣвъ якъ ся побрали.
Похоронъ водбувъ ся дуже
величаво на саме Вознесенє.
Такого руского похорону
въ Сиракузѣ ще не було.
Андрій Варянь.

АЛЕКСІЙ ЦЬОЛКА,
сынъ Ивана и Розалии, лѣтъ
3, членъ Р. Н. Союза водѣ
68 въ Ansonia, Conn., по-
меръ 23. Апрѣля 1904.

Вѣчная память!

Ч. 280. КВИТЪ \$400.00
на чотыриста долларовъ, котрі під-
писаний отримавъ яко посмертну
запому по Теодорѣ Шляхтичъ зъ
головной касы Р. Н. Союза въ А-
мерицѣ.

Флоринка, дня 30 Апрѣля 1904.
Иванъ Прислопскій,
Григоръ Десля, свѣдокъ.

Ч. 287. КВИТЪ \$91.00
на девяносто одинъ долларовъ,
котрі мѣсцевый урядъ Р. Н. Сою-
за, воддѣлъ 35, отримавъ яко часть
посмертної запомогі по Николаю
Сидорякъ за кошта похорону зъ
головной касы Р. Н. Союза въ А-
мерицѣ.

Whitney, Pa. дня 13 Апрѣля, 1904.
Иванъ Сопчишакъ, предс.
Петро Завада, секретарь.
Свѣдкі { Спиридъ Горошакъ,
Теодоръ Бурилякъ.

Ч. 289. КВИТЪ \$441.60
на чотыриста сорокъ одинъ долла-
ровъ 60 центовъ, котрі п. Анна
Петричъ отримала яко посмертну
запому по мужу Осифѣ зъ голов-
ной касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.
Матѣсова, дня 6 Мая, 1904.
Анна Петричъ.

Свѣдкі { Сенько Иванъ,
Пергачъ Петро,
підписавъ Игорь Буричъ.

Ч. 301. КВИТЪ \$600.00
на шѣстьсотъ долларовъ, котрі п.
Ядвѣга Лепихъ отримала яко по-
смертну запому по мужу Михай-
лѣ зъ головной касы Р. Н. Союза
въ Америцѣ.

Jessup, Pa. дня 7 Мая, 1904.
Ядвѣга Лепихъ.
Свѣдкі { о. Н. Струтинский,
Стефанъ Гаврилякъ.
Демко Хованецъ, предсд.,
Иванъ Сенько, секретарь.

Ч. 303. КВИТЪ \$400.00
на чотыриста долларовъ, котрі п.
Павло Прешлякъ отримавъ яко по-
смертну запому по братѣ Михай-
лѣ зъ головной касы Р. Н. Союза
въ Америцѣ.

Pittsburg, Pa. дня 9 Мая, 1904.
Павло Прешлякъ.
Свѣдкі { Изидоръ Костюкъ,
Стефанъ Борейко.
Теодоръ Бульчицкий, предс.
Алекс. Журавъ, секретарь.

Рухъ въ воддѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЯЮ
всѣхъ членовъ бр. Пресв. Богород.
воддѣлъ Союза 49 въ Powhatan,
W. Va., чтобы пришлѣ на ми-
тингъ дня 22 Мая. Кто не при-
де на митингъ заплатитъ 50 цен-
товъ кары.

А. Сасъ, председатель,
Иос. Дудяцкий, секретарь.

ПОВѢДОМЛЯЮ
бр. св. Йоана Христителя воддѣлъ
Союза 62. въ Monessen, Pa.
воддѣлъ 12 Юнія. На митингъ
будутъ прочитані доходы и розпо-
ды за послѣднихъ 6 мѣсяцѣвъ.
Въ мѣсяцъ Юнія и Юлію прийма-
мо новыхъ членовъ безъ вступного.
Члена Ал. Мачека взымаю, чтобы
на сей митингъ зголосивъ ся, бо
иначе буде зъ братства вымаза-
ный. — А. Горошакъ, предсд.

ПОВѢДОМЛЯЮ,
что до братства св. Йоана
Христителя въ McKeesport,
Pa. буде принимати ся въ
Маю и Червню вступъ толь-
ко за 50 ц. Слѣ хочепъ
каждый Русине забезпечити
ся на дальшу будущність,
то приходи и вписуй ся для
добра своего.

Т. Каскѣвъ, секретарь.

ПОВѢДОМЛЯЮ
братства Успенія Пресв. Богород.
въ Allegheny Pa., воддѣлъ 56
Р. Н. Союза, воддѣлъ 12
Юнія. Каждый членъ має ставити
ся въ гали о годинѣ першої по
полудни. Котрый членъ не при-
де на митингъ заплатитъ 50 центовъ
кары, а урядникъ \$1.00. Буде ся
принимати новыхъ членовъ безъ
вступного. Рѣвножь буде ся робити
рахунки зъ повъ року и буде ся
радити о дуже важныхъ справахъ.
Каждый членъ має выровнати свой
довгъ, бо хто довженъ за три мѣ-
сяцѣ а не заплатитъ, стратитъ пра-
во до запомогі и буде зъ братства
вымазанный. Кто не належитъ до
братства, нехай приде а мы его
радо приймамо и буде забезпече-
ный, бо якъ самъ знаете, що о
нѣщасте не трудно.

Урядъ братства:
Петро Герлякъ, предсд.,
Павло Гера, касієрь,
М. Турковский, секретарь,
Box 237, McKees Rocks, Pa.

ПОВѢДОМЛЯЮ
бр. св. О. Николая, воддѣлъ 104
Р. Н. Союза, въ Perth Amboy,
N. J. воддѣлъ 5-го Юнія
о 2-ой пополудни. Кто не явитъ
ся на митингъ заплатитъ \$1.00
кары. На митингъ приймамо новыхъ
членовъ за знижене вступне.

Микола Вавирчакъ, предс.,
Кузма Шкурать, секретарь.

ПОВѢДОМЛЯЮ
всѣхъ членовъ нашего братства св.
Андрея въ Бреславъ, Па., воддѣлъ
30, що повѣрочный митингъ воддѣ-
лъ 26-го Юнія о 2-ой годинѣ
полудни. На митингъ буде про-
читанє справозданє касове за по-
слѣднихъ шѣсть мѣсяцѣвъ. Будемо
такожь принимати новыхъ членовъ
до братства за \$1.50 вступного а
до Р. Н. Союза послѣ статутѣвъ;
будутъ и другі важні справы до
полагоджена. Тожъ напминаю всѣхъ
Братовъ, чтобы ся появили на той
митингъ и выровняли свой довгъ;
котрый членъ не появить безъ важ-
ной на тое причины, заплатитъ кару
50 центовъ; а котрый бы членъ по-
явивъ ся въ пниомъ станѣ и робивъ
баламуту буде строго караный.
Панько Ленъ, секретарь.

— ВОДДѢЛЬ Р. Н. Союза
ч. 78 въ Майнерсвилъ, Па. напо-
минає своихъ членовъ, чтобы ся по-
сходили на слѣдуючій митингъ, ко-
трый воддѣлъ 19-го Юнія
1904 въ церковной гали. Кто не
приде на митингъ зъ тихъ що не
роблять, заплатитъ 50 центовъ ка-
ры. Кто не бувъ на митингъ 15-го
Мая и теперъ не приде, того имя
подамо до публичной вѣдомости.
Тихъ, котрі мешкають по дру-
гихъ плейзахъ напминає ся, чтобы
выплатили свой довгъ, бо инакше
будутъ зъ братства вымазаны.

Васко Крамаръ, предсд.,
Гр. Бенъ, секретарь.

БЕЗЪ ВСТУПНОГО
до братства св. Володими-
ра воддѣлъ Союза 108 въ
Ньюйорку (д. м.) приймає
ся новыхъ членовъ въ маю!
Платитъ ся 25 ц. мѣсячно;
зголошувати ся належитъ
до председателя Андрей
Вовкъ, 224 East 3. Str. (top
floor) New York City. Кто
еще не належитъ нехай
вступае!

Митингъ водбувають ся
передъ першимъ въ субботу
каждого мѣсяца въ гали
Блашиньского. No 414 East
5. Str. New York City.

Андрей Вовкъ, предсд.,
Антонъ Шеремета, секр.,
Якимъ Гошко, кас.

ПОВѢДОМЛЯЮ
членовъ бр. св. Володимира въ Нью
Йорку, воддѣлъ Р. Н. Союза 108,
що дня 28-го Мая 1904 о повѣ
до осьмой вечеръ воддѣлъ 1-й
першій головний митингъ нашего брат-
ства въ гали Блашиньского No 414
E. 5th St. На сей митингъ має кож-
дый членъ явитись. Лишь на томъ
митингъ приймамо новыхъ членовъ
безъ вступного. Мѣсячне только
25 центовъ.

А. Вовкъ, председатель,
А. Шеремета, секретарь,
Якимъ Гошко, касієрь.

ПОВАЖАНІЙ
СЕКРЕТАРЬ СОЮЗА!
Всѣ непродані календарѣ
Союза просимо звернути до
кѣнця Червня 1904 Редак-
ціи „Свободы“.

ПЕРШІЙ БАЛЬ
на дохѣдъ сестричного братства св.
Елены въ Ansonia, Conn. воддѣлъ 30
Мая 1904 въ нѣмецкой
гали на Maple Str. въ Ansonia, Conn.
Баль заповѣдає ся величавый. Му-
зыка буде знаменита зъ Нью Йорку.
Пиво, перекуски добрый. Кто щир-
ый Русинъ, хто хоче добре заба-
витись — прибывайте! Вступъ 25
центовъ. Початокъ о годинѣ 1 зъ
полудня.

Олена Борошнович, предс.,
Марія Собинъ, секрет.

ПОВѢДОМЛЯЮ
членовъ братства св. Йоана Хре-
стителя, воддѣлъ Союза 25 въ
Trauger, Pa., що дня 28 Мая 1904
братство Геклянське устроєє вели-
кій баль, на котрый запрошує вод.
Союза 25 изъ Trauger, Pa., проте
котрый членъ не появить ся буде
платити кару одного доллара.
Алекс. Семаницкий, предс.,
П. Дзібанъ, касієрь,
М. Юшакъ, секретарь.

БАЛЬ!
Дня 30-го мая с. р. воддѣ-
лъ 30-го мая с. р. воддѣлъ 30-го
Мая с. р. воддѣлъ 30-го мая с. р.
буде ся въ Бофало на Black
Rock-у при ул. Amherst ч.
432, въ гали Марцѣнков-
ского о год. 6½ вечеромъ
баль на дохѣдъ церкви въ
новооснованой парохіи.
Вступъ водѣ особы 25 ц.
Женщинамъ вступъ воль-
ный.

ВЕЛИКІЙ БАЛЬ
устроєє братство св. Йоа-
на Христителя въ McKees-
port, Pa., въ Понедѣлокъ
Сомествія Св. Духа и Пр.
Тройцѣ дня 30 Мая 1904,
въ нѣмецкой гали на White
St. Початокъ о год. 7 вече-
ромъ. Дохѣдъ на руску га-
лицку церковь въ Микіс-
портъ. Запрашаемо всѣхъ
членовъ Русинѣвъ и Русинѣвъ
зъ Микіс-портъ и око-
лицѣ. Вступъ для мужчинъ
50 ц., для жещинъ только
25 ц. Музыка дуже добра.
П. Фринцко, Т. Каскѣвъ,
председатель, секретарь.

— ДНЯ 30 го Мая (Decor-
ation Day) воддѣлъ 30-го мая с. р.
буде ся парохіальный
баль на дохѣдъ руской церкви въ
Jacks Spinners Hall, Cohoes, N.Y.
Запрашаемо всѣхъ Русинѣвъ, ко-
трыхъ интересе церковь. Музыка
знаменита; початокъ о годинѣ 1-ой
полудни.

Даміанъ Мерена,
председатель Комитету.

— ПОВѢДОМЛЯЮ всѣхъ
интересованныхъ, що моя
теперѣшна адреса така:

Rev. V. Hryvnak,
308 Marcellus Str.,
SYRACUSE, N. Y.

КОСТЬ КИРЧОВЪ, членъ Контр. комісії „Союза“, Джерси Ситі, Н. Дж.

ПОДЯКА.
Отсимъ складаемо подяку о. Ив.
Констанкевичови зъ Шамокинъ, Па.,
що зволить водвидѣти насъ и при-
нясь намъ духовну потѣху. Якъ
звѣсно заложили мы тутъ въ York-
ville, O. братство св. О. Николая тожь
при той нагодѣ зываємо всѣхъ ту-
тешныхъ и околичныхъ Русинѣвъ,
щобы вступали въ члены нашего
братства. Митингъ водбувають ся
всегда въ Недѣлю по 20-мъ кож-
дого мѣсяца.

П. Куречка,
секр. бр. св. О. Ник.

Где есть?
Хто хоче шукати своихъ края-
ловъ черенъ нашу газету, мусить
заплатити 25 центовъ за кожде ого-
лошенє напередъ.

ДЕ ЕСТЬ?
Иванъ Постъ, родомъ зъ села Ты-
новки, Кіевской губерніи. Живъ
въ Бруклинѣ, опсѣла въ Вилбур-
тонъ. Кто бы знавъ де вѣнъ е
зволить донести на адресу:
Harry Landa,
Dogden, N. D.

НОВИНКИ.

— ЗЪ ПРИЧИНЫ приго-
товленъ до юбилейного чи-
сла „Свободы“ спѣснились
мы зъ водповѣдями на де-
якій листы и высиакою за-
мовленныхъ книжокъ.

Ред. „Свободы“.

— ВСѢХЪ Русинѣвъ,
Словаковъ, и Поляковъ —
изагалъ всѣхъ Славянъ про-
ситъ ся прийти на митингъ
дня 5. Юнія 1904 до галѣ
пѣдъ гр. кат. церквою въ
Northampton, Pa. — въ цѣ-
ли заложения клубу полі-
тичного.

КОМИТЕТЪ.
— ХТО хоче достати до-
кладный информации дотично
руско-англієйскихъ учите-
лѣвъ въ Канадѣ зволить
написати до Mr. Theo. Wa-
chana, Secretary—Treasurer
Rural Municipality, Stuart-
burn, Man., Canada, або на
адресу: Canadian Farmer,
Box 82, Winnipeg, Man., Ca-
nada.

— ИЗЪ Щирца (въ Гали-
чинѣ) пропавъ безъ вѣсти
податковий екзекуторъ Ля-
врецкій, спроневеривши о-
коло 8000 коронъ, якій стя-
гнувъ зъ народа. Розумѣе
ся, що „цѣсарске“ не про-
паде, бо нещасный народъ
буде приневоленный платити
по разъ другій здефравдо-
вану суму, якъ се вже не-
разъ лучало ся въ Галичинѣ.

— СТАНИСЛАВОВСКИЙ
„Сокѣль“ въ Галичинѣ за-
думе будовати для себе
хату.

— БУДУТЪ раздавати до-
бру землю! Президентъ Рус-

велтъ подпсавъ минулого
тыжня прокламацію, ко-
троку оповѣщено, що дня
8. серпня с. р. буде роз-
падцельованныхъ 416 тысячъ
акровъ плодородной землѣ
индіаньской резерваціи
Rosebud въ Савтъ Дакотѣ.
Землю будутъ раздавати да-
ромъ. По информации тре-
ба писати до правитель-
ственно бюро въ Bonsteel,
S. D. Кто хоче, може пукати.

— ТУРЕЧЧИНА хоче та-
коже военной флоты. Въ
американскихъ варстатахъ
будовы военныхъ кораблѣвъ
замовило турецке прави-
тельство два кружляки и о-
денъ панцирникъ. Кораблѣ
будутъ называти ся: „Ес-
меральда“ „Хасебуко“ и
„Капитанъ Пратъ“, а ма-
ють бути побудовані до
2-охъ лѣтъ.

— КОЛО Мукденъ въ
Манджуріи розбивъ ся о-
ногды особовый поѣздъ при
чѣмъ погбло 30 особъ. Бу-
ли се переважно Росіане,
котрі утѣкали зъ Нью-
Чвангъ, Лю-Янгъ и про-
чихъ мѣсть, zagrożеныхъ
войною.

— РОБОТА на Whitney,
Pa. иде повною силою. Хло-
повъ бракує до работы. За
хлопами ходять каждого
дня. Каждый хто тутъ при-
де достане роботу до май-
новъ або до коксу.

П. Завада.

— Хотите безопасно и скоро захвати до
старого края, або спровадити родину въ
краю, купитъ собѣ пифарту водѣ John-
a Nemeth-a, 457 Washington St. New York, N.Y.

Вже вышла

друга книжочка издавни-
тва им. Бончевского „Слово“
п. з. „Америка“. Книжочка
ся обнимає 32 сторѣвъ дру-
ку и мѣститъ въ собѣ збор-
ку руско-американскихъ
вѣршѣвъ. Коштує 15 цен-
товъ.

Сли хотите бути сталимъ
передплатникомъ мѣся-
чныхъ книжочокъ „Слово“
то вытнѣть сю карточку,
вложѣть еи до конверта зъ
моніордеромъ на \$1.50 и
заплатѣ до: Rev. St. Makar,
Box 13, Mt. Carmel, Pa.

Посылаю \$1.50 яко пену-
мерату на просвѣтній книжочкы
„Слово“.

Имя и прозвище:

Докладный адресъ:

Всячина.

СВѢТЪ ВЪ ЧИСЛАХЪ.

— Александрійска бібліотека належала въ старинѣ до найбогатѣйшихъ. Въ 47. роцѣ передъ рождествомъ Христа було у нѣй 400 тысячъ книгъ.

— Въ часѣ водѣ 1849 до 1898 року прогнали жителѣ Галичины на льотерію 54 мільонівъ коронъ, себѣ то поверхъ 11 мільонівъ долларівъ.

— Въ Японіи е 4567 почтовыхъ бюро и 57 тысячъ 650 почтовыхъ урядниковъ. Въ 1902 роцѣ надано на японскихъ почтахъ 205 мільонівъ почтовыхъ картокъ.

— Въ 1902 роцѣ убито въ Индіяхъ 13 тысячъ 311 тигровъ, 4413 леопардовъ, 1858 медведѣвъ, 2373 вояковъ и 705 гіенъ.

— Державный довгъ Росіи, выносить 7 мільардовъ рублѣвъ.

— Въ цѣлѣй Галичинѣ було минулого року 1345 русскихъ читалень.

— Мѣжь Русинами, котри живутъ въ Австро-Угорщинѣ, е 2 мільоны 98 тысячъ 584 неписьменныхъ.

— Въ 1888 роцѣ выпито въ цѣлѣхъ Сп. Державахъ за 973 мільонівъ 589 тысячъ 80 долларівъ пива, а вже въ 1903 роцѣ выпили его ажъ за 1242 мільонівъ 943 тысячъ 118 долларівъ.

— Наибольшій давѣнъ на свѣтѣ находятъ ся въ Москвѣ и важить 420 тысячъ фунтовъ.

— Тона чистого золота коптуе теперь 602 тысячѣ 800 долларівъ.

— Рыбалки зъ канадійского мѣста Ст. Джансъ, Н. Ф. зловили въ 1903 роцѣ 6275 тоннъ рыбы, вартости 449 тысячъ 92 долларівъ.

— На всѣхъ университетѣхъ у Франціи е теперь около 30 тысячъ 450 студентѣвъ.

— Статистика несчастливыхъ случаѣвъ выказуе, що минулого року погубило на желѣзницяхъ въ Англіи 1242 особѣ, а 18 тысячъ 557 воднесло калѣцтво.

ЦѢННИЙ ПРИКМЕТЫ РИЖУ.

Риж е головнымъ средствомъ поживы для 750 мільонівъ людей, однимъ зъ найдавнійшихъ родовъ збожа, яке управляли въ старинномъ Египтѣ, Индіяхъ, Китаю и т. д. Въ самомъ лише Цейлонѣ и въ Индіяхъ управляютъ его поверхъ сто родовъ. Риж, се прямо божій даръ, легкій до травления, поживный и дешевый, займае перше мѣсце мѣжь средствами напои поживы. Учені, лѣкарѣ и дослѣдники водкрываютъ у нѣмъ чимразъ больше добрыхъ приметъ. Такъ пр. докторъ Граемъ выказуе, що зернятко рижу має въ собѣ всѣ складники, які піддержують нашъ организмъ.

Для дѣтей и людей, котри богато сидятъ е риж о мнѣго лѣпшою и хосеннѣйшою їдою, чимъ найлѣпше мясо.

ГОРЬКЕ ЖИТЄ.

До часописи „Русь“ такъ пишутъ про жите въ Портѣ Артура: „Темна нѣчь Морскій туманы ще збольшують темряву. Російскій торговцѣ водбувають варту. Горло Порту Артура не має жадного захисту передъ вѣтрами; майже що днини буре буре. На дворѣ студѣны; бувають неразъ такі морозы, що вода морскихъ филъ, трискаючи высоко въ гору, ледомъ паде людямъ на лице. Филъ заливають судна; на чердакахъ лежать криги леду. Нѣхто не спить. Погашено свѣтла, чтобы неприятель не примѣтивъ торговца. Коже суднозвѣль на сунѣ ся по мори на повѣренѣмъ его сторожи просторѣ. Офицеры стоятъ на чердацѣ, пильно глядячи въ темряву ночи, чи не зближае ся де вороже судно, подкрадаючись до пристани зъ погашеными свѣтлами. Часомъ пересуне ся по водѣ електричне свѣтло, кинене зъ рефлектора; але на темномъ плесѣ моря не видно нѣчого больше кромѣ бѣлыхъ хребтовъ филъ. Наразъ водкрыто ворога. Зъ валѣвъ крѣпости, сповитой темрявою, загудѣли перші выстрѣлы; блиско у воздухѣ; свистѣли бомбы, несучи смерть и знищене всему, що подібають на дорогѣ. Але, якъ сильный неприятель и де скриваютъ ся его силы, сего нѣхто не знае. Туманъ ночи покрывае все; бѣи кипить, але на слѣпо, и длатого безъ успѣху. Скоро свѣтъ Японцѣвъ цепають. День минае якотакъ спокѣйно; скоро змеркне ся, зновъ надходить тревога, а часъ сходитъ поволи на томлячѣмъ выживуваню. Такъ живутъ російскій моряки въ Портѣ Артура водѣ д. 26. сѣчня. Прожили вже 120 такихъ ночей, — 120 ночей, що рвали всѣ нервы и не дали на хвилю здрѣматися, бо кождоу хвилѣ можна було ждати битвы“.

ПІАНЬСТВО.

Алкоголізмъ есть одною изъ найстрашнѣйшихъ язвъ людскости, що разъ больше еѣ обхоплюе и що разъ больше еѣ нѣвечить. Осъ въ Англіи, якъ се выказуе Чарльзъ Смитъ въ рѣчнику англійской лѣги тверезости на 1904 р. — змагае ся пьянство изъ дня на день та доходить вже до такихъ размѣровъ, що заходить конечно потреба обмежити продажъ алкоголичныхъ напоѣвъ. Осъ въ 1858 р. выпито въ Англіи алкоголичныхъ напоѣвъ за 97,221.000 фунт. стер. а въ 1902 р. подскочило те число ажъ на 179,504.000 фунтовъ стер. За пятику покарано тамъ въ 1888 р. 85.972 людей, а 1901 року число покараныхъ мало що не потроило, ся, бо выносило 210.429. Вразъ изъ питемъ подупавъ духовый та фѣзичный станъ Англіецѣвъ. Число божевольныхъ, яке выносило 1857 р. 27.693 зросло въ 1902 р. на 113.964. Самоубійствъ було въ 1858 р. 1.275 а 1901—3.122. — Отъ и видѣно наглядно, якъ шкѣдливыи алкоголь для людей. Та его консумція не зменьшитъ ся швидше, доки протіалькоглична акція не доведе до того, що и найширші версты людскости не дойдутъ до повного розумѣня шкѣдливости алкоголью. Саме обмежене продажи алкоголью поможе тутъ не богато, докажемъ чого хочбы Сполучені Державы. У деякихъ тутешныхъ державахъ не достапель алкоголью у педѣлѣ нѣ на лѣкъ, хіба въ аптѣцѣ на рецету — та піяки и тутъ дають собѣ раду. Въ субогу заосмотрюють ся фляхами „виски“ и святкують цѣлу недѣлю при чарцѣ, запиваючи ся на смерть.

Календарь Р. Н. Союза на рокъ 1904.

се така книжка, котру не лишъ кождый членъ Союза, але кождый американыскій Русинъ повиненъ мати.

Въ Календари Союза кромѣ многихъ пожиточныхъ и цѣкавыхъ рѣчей найдете также 20 прекрасныхъ образковъ.

Цѣна лишъ 25 центѣвъ. Календарѣвъ безъ грошей не высилаемъ.

Гигіеничный Электричный Поясъ!

Поручованый лѣкарами, 5000 свидѣствъ, 5000 ста лыхъ вылѣченъ, понадъ 5,750 000 теперь въ ужитю. Лѣчатъ сейчасъ: Руматизмъ, невралію, боль головы, еписиптичній корчъ, хоробы почекъ и селезѣнки, нестравиѣсть, затѣльне ослаблене, слабости жывотъ, утрату мусекон силы, хроничне розвольнене холождѣсть ногъ, бессонницю боль крижѣй, чуте змученя, печена коло сердца и нечисту кровь. Лѣчатъ зарѣвно мушцѣ и жѣны.

Наша знижена цѣна \$1.00 дае всѣмъ можность его набути. До замовленя повиненъ бути долученый 1.00 долларъ почтовымъ переказомъ або въ реджістрованѣмъ листѣ. Зъ кождимъ поясомъ посилаемъ всадовѣни въ московскѣй мовѣ

C. F. ZARUBA & CO.

309 N. 4th St. Dep. Sv. Clarksburg, W. Va.

СВѢТОВА ВЫСТАВА ВЪ ST. LOUIS

Кождый, хто зъ Братѣвъ - Русинѣвъ приѣде звидѣти славну свѣтову выставу въ St. Louis, Mo. нехай не пожалуе зайти до

перворядного руского салону АЛЕКС. ВАЛЕВСКОГО

а тамъ знайде все здоровый напитокъ та цѣгара, а що найголовнѣйше: добру пораду, помѣчь и услугу черезъ цѣлый часъ.

Также пригадуе ся ласкавоѣ памяти, що спродае таний а добрый шифкарты и высилае грошѣ до краю.

Aleksander Walewskyj, 172 Sidney-Street, St. Louis, Mo. Bell 'Phone Blue 1254.

Хотите бути вылѣчені???

Удайтесь до

Дра Леонарда Ландеса.

Спеціалістъ въ хоробахъ мужскихъ и жѣночыхъ. Бувъ довгій часъ практикантомъ при Нью-Йоркѣмъ университетѣ, студіювавъ практично при шпиталяхъ въ Вѣднѣ и Берлинѣ а вернувши до Америки практикувавъ много лѣтъ якъ лѣкаръ въ Либанонѣ, Белвию и др.

Робить всѣякіи операціи. Пишѣть до него о порадѣ а вѣтъ вамъ дасть водновѣль на всѣ вашѣ питаня.

DR. LEONARD LANDES, 140 E. 22nd St., New York, N. Y.

КНИЖКИ

Американскій шляхтичъ	18
Бланкетты на метрику	2
Весела книжочка зъ образками	30
Де що про звѣрята	30
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ исторіи російской православной місії въ Америкѣ	10
Дорога до свѣдомости	10
Зубъ за зубъ	10
Загадки и образки	10
Журавля	15
Календарь „Союза“ (1904)	25
Казка про жада	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Книжочка для опытуиъ хорыхъ	1.00
Книжочка колекторска	7
Марія	10
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинѣвъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Образки зъ Ажери	10
Оповѣданя С. Макара	15
Про водступленіе водъ рос. православия	10
Псалтирь	10
Покуса	10
Розмова Поляна зъ Русинѣмъ	10
Руско-англійскій Словарець (перекладъ зъ Англ.-русск. Провѣдника)	20
Руско-англійскій Провѣдникъ	20
Смерть	10
Тарасъ Шевченко	15
Тышко Гаврилюкъ	15
Читанка друга	25
Читанка трета	40
Читанка четверта	50

Почту мы оплачуемо.

Адресъ:

SVOBODA.

Box 353, Scranton, Pa.

Докторъ Микола Арданъ

отворивъ офисъ въ Виліамсѣ Билдингъ, роцъ ул. Линденъ и Вашингтонъ евеню

— Напротивъ Почты —

Скрентонъ, Па.

Новый телефонъ 1631.

Фармы! Фармы!

Остогидло вамъ въ майнахъ и фабрикахъ робити? Хотите мати свободу и забезпечену будущность? Коли такъ, то купѣть собѣ фарму у Вирджініи, де вже много Русинѣвъ, Словаковъ и прочихъ Славянъ поселилось.

Е тамъ добра земля, на котрой все родить ся, що посадите або посѣете. Здоровый воздухъ, здорова вода, легка зима и не горячелѣто. Маемо фармы у Вестъ Вирджініи, Мерилендѣ, Миссиссиппи, Пенсилваніи. Продаемо ихъ водѣ 5 до 15 долларѣвъ за акеръ. Добры условія для всѣхъ, хто хочѣ купити.

Пишѣть на адресу:

John Jelinek,

1116 Pine Alley, Braddock, Pa.

— Хотите правовати ся, выставити кому повномочіе, купити або продати маючѣ, достати сплатѣвъ, сколектовати грошѣ водѣ „дожнѣицѣвъ“ або удѣлѣнѣи ся водѣ войсковой ексцезирки, пишѣть до John-a Nemeth-a 457 Washington St. New York, N. Y. Вѣтъ вамъ все зробить якъ найлѣпше и скоро.

Высилене мушцѣвъ, жѣнцѣвъ и дѣтей

вылѣчить безъ операціи, безъ ножа и безъ втраты часу

Дрѣ О'Малей.

Доказую що дня фактами, що моя метода е одинака на свѣтѣ, котра дѣйсно вылѣчить. Моя хемично-электрична метода розповсюднюе ся по всѣмъ свѣтѣ и не е нѣчимъ иншимъ, якъ заповѣтовъ для недужихъ, абы були вылѣчені. Моя метода не може бути критикована, позаякѣ опирае ся на основахъ знаня. Моя метода вылѣкуе кождый родъ высылени. Кождый мушчина, жѣна чи дити можуть бути вылѣчені безъ втраты часу.

Пропуслину и тяжкій недугъ полѣвъ

Вылѣчу вповнѣ, тривко, при помочи моѣи системы. Не уживаю ножа анѣ нѣчо такого, чтобы спричиняло боль. Кождый случай гваранту вылѣчити.

Порада и оглядинны даромъ.

Уплывы сѣмени и розширене жилъ вылѣчу хемично-электричнымъ способомъ безъ ножа и операціи.

Дрѣ О'Малей

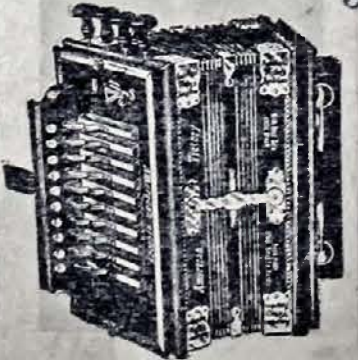
Главный офисъ, де бесѣдуе ся славянскою бесѣдою е на

158 S. Washington Str. y Wilkes-Barre, Pa.

Філіальні офісы (де вправній лѣкаръ лѣчатъ недужихъ моимъ чудеснымъ Хемично - Электричнымъ способомъ):

Scranton, Pa., 134 Washington Ave.

По иллюстрованъ книжочки о лѣченю пропуслины пишѣть до Wilkes-Barre, Pa. Шлемо ихъ даромъ.

9. KELTONIK, PUNXSUTAWNEY, PA.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ Ю ЛІАНЪ ЧУПКА,

—адвокатъ,—

3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa. P. O. Box 372.

Бго офісъ въ Scranton, Pa. е на 303 Spruce Str. Але до Скрентонъ приѣзжае только кождого понедѣла и четверга водѣ години 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американыскіи въ повѣтахъ: Либерте и Ланкастеръ.

Хто має справу ґрунтовой, або хоче водобрѣти грошѣ або спадокъ въ старѣмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вѣтъ бѣвъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правныи намеры и повномочія.

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВАРНА

ТROMETTER'S (Трометтеръ)

при Редиксѣмъ дѣлѣ въ Shamokin, Pa.

Сѣдѣния, Обѣды, Вечерѣ

Въ кождѣмъ часѣ можна достати такъ горячій якъ и зинній перекуски. Потравы прилагоджені на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солидна. Окремій комнаты для родины. Найлучшій вина, пива, лікеры, горѣлки и всѣ можливѣ напитки. Цѣна дуже мала.

С. М. НАТНАВАУ.

агѣнтъ водѣ огненой асекураціонной компаніи.

Коллектуе такожъ грошѣ за рентъ. Мае два дома до ренту на Race str., три дома на продажъ на Hill str., дома до меншанъ або на продажъ на Blakely, Oluphant, Pa.

Цѣна дуже низька.

МАГІШЪ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ? CONDRAE LOTZ.

305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

оправляе книжки всѣякого рода, хоче бы ятъ розтрисанъ. Также робить книжки для братствъ, церквъ, бизнесменѣвъ и т. д. За роботу гварантуе.

Янъ Фишеръ

Новый

Банково-Шефкартовый Домъ

отвореный кождого дня водѣ 7-ои рано до 9-ои вечеромъ подѣ ч. 713 Front St., Catsaqua, Pa.

Засылае, купуе и продае старокраевій грошѣ. Приймае грошѣ до переходяны и звертае ихъ кождого часу.

Шифкарты продае до всѣхъ портѣвъ Bremen, Hamburg, Rotterdam, Antwerp и на Англію за ту саму цѣну що и компанія.

Продае всѣякій молитвенный и забавный книжки.

Провадить чисто славянскій, християнскій бизнесъ. Водѣдайте его.

Вѣтъ е такожъ Notary Public — потверждае и вырѣбляе всякій старокраевій контракты скоро и безпечно.

T. TALPASZ

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ

РУССКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ

Готельничій

246 Pearl Str.

Shamokin, Pa.

Недалекъ рускомъ плѣбаніи.

Дорогой вечеръ дружи мой! — Добрый вечеръ, свѣтъ! А куда такъ спѣшае? — До Талпаша а, брате! — Что за Талпашъ? Звѣдки вѣтъ! — Та-жъ краишъ нашъ мѣстныи — У него всѣ Русины — Подкрѣпляютъ силы! — Шо за брѣндѣи я пью тамъ! — Обходѣтъ ся файно! — Обслугуе якъ братами! — Танѣю надѣвчѣйно!

ГАРМОНИѢ!

Найлѣпшій, найсилнѣйшій и найтаншій гармоніи можете достати у мене. — Пишѣть по-великій цѣныи зъ образками, въ котромъ найдете, машинки до друкованя, годинки, що кукають и грають, гусли, басы, кларнеты, краевій факки, бритвы, печатки и много другихъ новыхъ а потрібныхъ рѣчей.

JOHN J. CAMPTON
Католицкий похоронщикъ.
Вынаймае тано керичъ
— ту и на околицю. —
410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

ГАВРИЛЪ МАЛИНЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Мое заведение на складе свежее,
добре пиво въ великихъ и малыхъ
бочкахъ въ наилучшихъ броваряхъ,
горьвки и ликеры наилучшего гатунку.
Братя! замовляйте у своего!

РУССКІЙ КРАВЕЦЪ
Въ Шамокінъ, Па. мешкае
русскій кравецъ
ПЕТРОВЪ ЗМИЧЪ
425 N. Shamokin str.
Робить вонъ вселый
убраня мужей
складно и дешево.
Хто у него замовить
убраня, нѣколи того
не пожалуе.

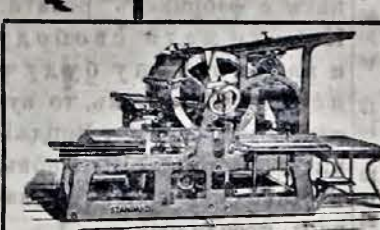
СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.
Хочешъ выпити гарненько?
Заплати са де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повни склянки доливас.
6 цитара, е и галъ
На мѣтнѣ, на забавѣ;
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчушь неодо цѣкаве, —
А що выпешъ, то знай брате,
Поле дальше, якъ у пята!

ОДИНОКІЙ РУССКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.
Каждый Русскій мамчій яку небуудъ
потребу въ Нью Йорку, чи въ околицѣ,
появляе вступити до того готеля, бо
тутъ достане наилучшій и наилучшій
напитки всякого рода и порадѣ, де най
лучше ку: эти шифкарты.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧК.)
СПЕЦИАЛИСТ
СЛАВОСТЕЙ
ЖИНОЧИХ,
ДИТЯЧИХ
І ВЕНЕРИЧНИХ.
Жени при пороѣ дѣлають
особливой опіки.
Офіс: 227 N. Shamokin Str. | Телефон
SHAMOKIN, PA. | Nr. 1673

Юліанъ Колістянскій
(Julian Koryciński)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.
Перворядный салонъ рус-
скій. — Найлѣпшій напитки
можно ту достати, якъ: пи-
во на шклянки и бутельки,
вина розмаитого гатунку,
горьвки досковалі, цигара
дуже добрі.

Выроблае брате-
кі машлѣ, шапки,
і бѣзавки, хоругви,
униформы.
Цѣни якъ и проб-
ы выслать даромъ.
Можете писати до насъ по руски, сло-
венски або польски.
R. H. Morgan, 23 N. Main str.
SHENANDOAH, PA.

Друкарня „Свободы“
ВЫКОНУЄ:

ТИКЕТЫ, на півники, балъ,
выправки, представлення,
ПАПЕРЫ листові,
КОВЕРТЫ для братствъ и
поодинокихъ людей.
СТАТУТЫ братскі,
КНИГИ параф. и братскі,
КНИЖКИ колекторскі, брат-
скі и т. п.,
ПЛЯКАТЫ,
ЦИРКУЛЯРЬ
и взагалѣ всѣ работы друкарскі
!!!СТАРАННО, ТАНО И НА ЧАСЬ!!!
АДРЕСЪ: **С В О Б О Д А,**
BOX 353, SCRANTON, PA.

ИВАНЪ ГЛОВА
JOHN GLOVA (POSTMASTER)
— ВЪ —
Excelsior, Pa.
ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.
Всякій потрібный рѣчь до житя, якъ такожъ
можно купити убраня майнерскі и звичайні.
Посылае такожъ грошѣ до всѣхъ частей
свѣта, скоро, тано и беспечно.
Продае шифкарты.
Не вѣдь нынѣ вже знаютъ люде солидного
Ивана Глову.

**Одень зъ наибольшихъ
броварѣвъ въ
Америцѣ.**
ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПО-
СОБЪ, ВЕЗЪ ВСЯКИХЪ
ПРИМѢШОКЪ.
Хто лишь разъ по-
коштуе сего пива, то
нишого вже не хоче
пити.
Голова вѣдь него
нѣколи не болитъ,
бо есть здоровье и по-
живие.
НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО
ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.
E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.
Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

ПЕРША РУСКА БУЧЕРНЯ ВЪ SCRANTON, PA.
Михайла М. Югаса
314 THIRD STREET

Хочешъ купити добре мясо,
Шинку чи смажыкъ ковбасъ,
Не грати брате грошей и часу,
Лишь пытай са, де бучеръ Югасъ.
Вѣдь вселые мясо мае,
Зъ людми красно ровномасе
И поруски, по словенски,
По анилавки и по польски.
Зъ него Русскі, бучеръ славный,
Къ доброй справѣ всегда справный,
За русскій народъ крѣпко стоить,
Вражды людской са не боить.
Томъ Русскимъ треба знати,
Що его тре подирати;
Красно звязати, въ папѣръ запакуе,
Бучерня чиста, ажъ са сердце радуе.
Мм, Русскіе не нагуемо,
Вѣдь Югаса все мясо купувати будемо,
Во вѣдь у Scranton наилучше мясо мае,
О томъ кожда дитина навѣть добре знае:
Томъ миліи брати, нѣкуда са не во лѣчѣть,
До наилучшій бучернѣ до Югаса ходѣть
Добре, тано, справедливо
Чисто, смачно и утивно!

ВЕЛИКІЙ КОМПАНИЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ltd.
— ВЪ —
SHAMOKIN, PA., 327 Shamokin st.
Наибольшій русскій компанічний сторъ въ Аме-
рицѣ. Заложеныи ще въ роцѣ 1889, а теперь
побольшеный, украшеный и на ново
урядженый. Новый домъ великій,
красный, котрый компанія ку-
пила 1896 року за \$18.000
доказуе, що може ком-
панічна работа. — Всѣ ро-
зумный Русины належать до тои
компаніи, купують зѣ своего власно-
го стору значить, спомогають самыхъ
себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою \$5,500.00
Зараджують нимъ:
Н. Габура, М. Колодѣй.

Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.
Въ его певно добре знаете. Въ него
знаете однокій, пайдешвий, най-
сучшій и наймоднѣйшій сторъ въ
убранямъ. Купите добре „шифкарты“ и
скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до
старого краю. Не гадайте однакъ, що то
же все — нѣ! Вѣдь мае ще найпарад-
нѣйшій салонъ въ мѣстѣ подъ назвою:
Anthracite Hotel.
Тамъ доперва погостите
ся, якъ въ рѣднѣи бабки на
весѣлю.
SOCIALISM is the coming issue in politics.
You may be for it or against it, but in either case
you need to understand it, and so you need to read
The International Socialist Review
Ask your news-dealer for it or send 30 cents for a
three month's subscription and a copy of Social-
ism and Farmers. No free copies.
CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

Ежедневно Проф. Д-ръ Е. С. Коллинсъ получае новіи и новіи нисѣма, въ кото-
рыхъ дякують ему пациенты за лѣчѣ, и ихъ удивительную силу.

Вплічена зъ
матцевої хороби.
Плона Карманъ,
240 Ashburton Avenue,
YONKERS,
N. Y.
Виліченый
зъ застарілої хороби же-
лудка.
Я був хорій на желу-
док від року 1878, т. е. 25
літ; уживавъ розличнихъ
лікарствъ і удавався до
многихъ лікарівъ і антика-
рів, однакъ ніодин не мігъ
мені помочи. Проте звер-
нувся о поміч до п. про-
фесора Колінса, а він при-
слав мені лікарства, від
котрихъ виздоровив в про-
тягу одного місяця. За-
тімъ раджу кождому, хто
лишь терпить на яку не
будъ хоробу, щоби удав-
ся лічити до него, позая-
къ він ему напевно по-
може. **Бартоль Янчекъ.**
P. O. Box 46, HACKETT, PA.

Вплічений
зъ загальною ослабленію
завороту и нечистої
крови. **McDonald**
W. Va.

Профессоръ Д-ръ Е. К. КОЛЛИНСЪ
Талантливый и любимый русский Врачъ.
Что пмевно свидѣтельствуеъ за правдивую основу до тѣхъ дарованій и успѣ-
ху въ леченіи, которые тотъ славный мудрецъ осягаетъ?
Лишь только то, что онъ цѣлое свое житѣ посвятилъ практикѣ, распростра-
ненію и ублагородненію своего знанія и отличія.
Въ книгахъ учился теоріи, а при больныхъ — практики. Стосуясь во всѣхъ недугахъ
своими знаніями, отыскалъ слѣдовательно секретъ, который теперь даетъ ему мож-
ность излечить совершенно различные недуги.
И не поодинокія части тѣла должны лечиться а напротивъ и ихъ властвующіе
органы, что эти части совокупляютъ — якъ нервы и проч.
Этого рода открытія, дають ему возможность послѣдовательного и певного
излеченія.
Каждая хоть бы головная часть тѣла не есть властвующею сама по себѣ въ
организмѣ и съ этого уже можно судить, что во первыхъ надо прибрѣтать къ исполненію
относительныхъ органовъ, подъ влияніемъ которыхъ находится часть или членъ тѣла.
Когда сердце, легкое, утроба или нервы хворы, тогда и властвующіе органы не
здоровы. Обыкновенно лучается, что наиболѣе людей заболѣвають на желудокъ, изъ
чего вытворяются послѣ разными и грозными недуги.

Профессоръ Коллинсъ
узналъ уже давно о томъ и не одному принесть радость и счастье въ русской семьѣ.
Его знаменитыя лѣкарства и певно дѣйствующій родъ кураціи увѣряють всѣхъ въ
успѣхахъ. Д-ръ КОЛЛИНСЪ трудился на этомъ поприщи врачебномъ 20 лѣтъ и не
обманулъ себя. Желаемую цѣль осягнулъ и теперь тѣшится плодами труда.
Тысячи русскихъ будутъ благодарны до окончанія жизни, которыхъ онъ сво-
ими практичнымъ леченіемъ избавилъ отъ мукъ и возвратилъ ему здоровье. Между
ними были и такіе, которыхъ инные врачи уже за невылѣчимыхъ узнали и своей по-
мощи отказались.
На многихъ блѣдныхъ лицахъ отеръ слезы мукъ своими знаніями и практикой.
Своимъ практичнымъ леченіемъ усмиряетъ совершенно боль костей, ревматизмъ,
корчѣ и т. п. терпѣнія.
(Nephritis) недуги нырокъ и изъ тѣхъ вытворяющихся недуги лечить знаме-
нито въ короткомъ времени.
Недуги утробы и крови не только тамуетъ, но тоже на всегда нищитъ при томъ
зародышѣ, источникъ заболѣваній: вздыманіе, желтачку, кожные вреды, боль головы
и проч.
При кураціи нашлю обезпечиваетъ передъ развитіемъ другой недуги легкиихъ.
Секретныя половыя недуги мужинъ и женцинъ лѣчить внимательно, певно и
безповоротно.
И когда кому ли только что нибудъ недостаеъ или уже боленъ, пусть сейчасъ
обратится до Профессора Д-ра Е. К. КОЛЛИНСА, а получить въ отвѣтъ добрый со-
вѣтъ — каждый пациентъ изъ какой-нибудь націи. Адресъ:
PROFESSOR Dr. E. C. COLLINS,
NEW YORK MEDICAL INSTITUTE,
140 W. 34th Street, New York, N. Y.